

แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง
จังหวัดหนองบัวลำภู

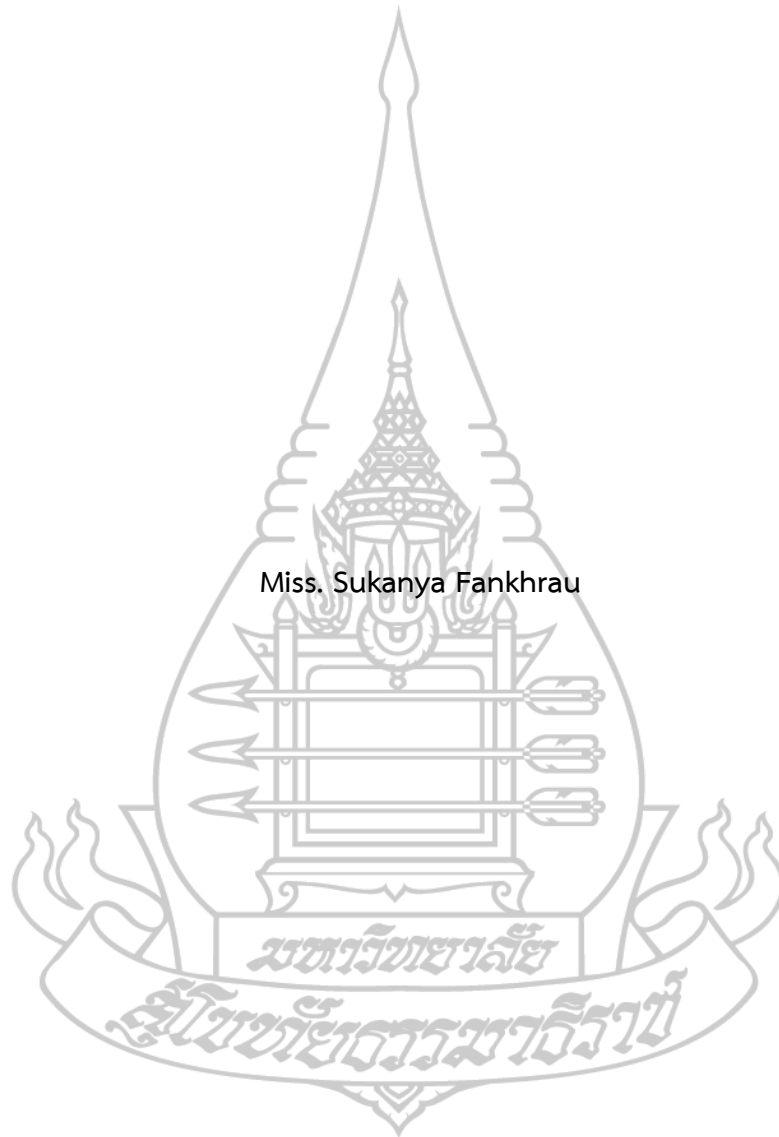

นางสาวสุกัญญา ฝันเครือ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก
ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Extension Guidelines for Maize Production by Farmers in Na Wang
District of Nong Bua Lam Phu Province

Miss. Sukanya Fankhrau

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ใน อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู
ชื่อและนามสกุล	นางสาวสุกัญญา ฝั้นเครือ
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุฑเมือง แสนเสริม
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พัฒนา สุขประเสริฐ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุฑเมือง แสนเสริม)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง
จังหวัดหนองบัวลำภู

ผู้วิจัย นางสาวสุกัญญา ฝั้นเครือ รหัสนักศึกษา 2659001347

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม (2) รองศาสตราจารย์ ดร.
สุนันท์ สีสังข์ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกร (2) สภาพ
การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร (3) การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร (4) ปัญหาในการส่งเสริม
การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร และ (5) แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่
อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66 จำนวน 991 ราย กำหนดขนาด
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้จำนวน 170 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก
รายชื่อเกษตรกร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 53.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.38 ปี ร้อยละ 31.2 จบการศึกษาระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 73.5 เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 12.01 ปี มีพื้นที่ปลูก
เฉลี่ย 9.21 ไร่ ต้นทุนเฉลี่ย 5,048.19 บาทต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,620.29 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้สุทธิเฉลี่ย 3,535.50 บาทต่อไร่
2) สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ร้อยละ 54.1 ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ช่วงฤดูแล้ง โดยใช้เมล็ดอัตราเฉลี่ย 3.12
กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 98.8ใช้เครื่องปลูก และ ร้อยละ 55.3 ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว 3) การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพด
เลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.6 ไม่เคยได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 82.4 ไม่มีแปลงต้นแบบ
ในพื้นที่หรือ พื้นที่ใกล้เคียง และทั้งหมดไม่เคยได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 4) เกษตรกรมีปัญหา
ในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
และมีปัญหาด้านประเด็นการส่งเสริมและด้านวิธีการส่งเสริม ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 5) เกษตรกรมีความต้องการแนวทาง
ในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการแนวทางการส่งเสริม
ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี
ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ องค์ความรู้เรื่องการลดต้นทุนการผลิต และด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร
คือ การส่งเสริมแบบรายบุคคล โดยเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

Thesis title: Extension Guidelines for Maize Production by Farmers in Na Wang District of Nong Bua Lam Phu Province

Researcher: Miss. Sukanya Fankhrau; ID: 2659001347;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Associate Professor Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm;(2)

Associate Professor Dr. Sunan Seesang ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic conditions of farmers 2) maize production conditions of farmers 3) the receiving of the extension in maize production of farmers 4) problems regarding the extension of maize production of farmers and 5) guidelines in the extension of maize production according to the needs of farmers.

This research was survey research. The population of this study was 991 maize production farmers in the area of Na Wang district, Nong Bua Lam Phu province who had registered as maize production farmers in the production year of 2022/23. The sample size of 170 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07 through simple random sampling method by picking out the farmers' names. Data were collected by using interview forms and were analyzed by using descriptive statistics.

The results of the research found that 1) 53.5% of farmers were male with the average 53.38 years old, 31.2% completed primary school level 4, and 73.5% were members in various groups. They had the average experience in maize production of 12.01 years, had the average production area of 9.21 rai, had the average production cost of 5,048.19 baht/rai, had the average productivity of 1,620.29 kilogram/rai, and earned the average net income of 3,535.50 baht/rai. 2) Regarding the maize production conditions of farmers, 54.1% grew maize during dry season by using the average seed ratio of 3.12 kilogram/rai, 98.8% used the planter, and 55.3% used human labor in the harvest. 3) The receiving of the extension on maize production found that 67.6% of farmers never received the training regarding maize production, 82.4% had no demonstration crop in the area or nearby area, and all of them never received the support regarding maize factors of production. 4) Farmers faced with the problems regarding the extension of maize production on the support of maize production factors, overall, at the moderate level. They encountered the problem regarding the extension and extension method, overall, at the low level. 5) Farmers needed the guidelines in the extension of maize production, overall, at the moderate level. They needed the extension guideline regarding the support on maize production factors like the support for the factors of production of maize such as seeds, chemical fertilizer; the aspect of maize production extension which was on knowledge about production cost reduction; and agricultural extension method which would be done through individual extension by having officers visit and give out suggestions to farmers at the crops.

Keywords : Extension guideline, Maize, Maize production

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนาฏ ครุฑเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และรองศาสตราจารย์ ดร.พัฒนา สุขประเสริฐ ประธานกรรมการสอบปกป้อง วิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น ชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย และให้การสนับสนุนการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกท่านที่ให้ความรู้ ด้านวิชาการประสบการณ์และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่อำนวยความสะดวกทุกด้าน และเพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาสนับสนุน และให้กำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู และสำนักงานเกษตรอำเภอนาวัง ทุกท่านที่คอยให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้วยดีมาตลอด และที่สำคัญ ขอขอบคุณเกษตรกรในพื้นที่อำเภอ Nawang จังหวัดหนองบัวลำภู ทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี

ทั้งนี้ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยเป็นกำลังใจตลอดมา ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้มแข็ง และอดทน สามารถดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จได้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และสามารถ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป และในส่วนที่เป็นประโยชน์และคุณค่า อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ทุกคนในครอบครัว ครู อาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางสาวสุกัญญา ฝั้นเครือ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
บริบทของอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู	6
นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	11
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	12
หลักการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร	42
สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร	55
การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร	73
แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร	79
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
สรุปการวิจัย	93
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	111
ก แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย	112
ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	128
ค แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์ และผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์	130
ง ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น	158
ประวัติผู้วิจัย	162

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	แสดงจำนวนประชากร อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู	7
ตารางที่ 2.2	แปลงต้นแบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2564/65 ปีการผลิต 2565/66 และปีการผลิต 2566/67 ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู	9
ตารางที่ 2.3	แสดงผลขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2565/2566 อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู	10
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล	36
ตารางที่ 4.1	สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	42
ตารางที่ 4.2	สภาพพื้นฐานทางสังคม	44
ตารางที่ 4.3	สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	46
ตารางที่ 4.4	สภาพการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	55
ตารางที่ 4.5	การดูแลรักษา	58
ตารางที่ 4.6	การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	64
ตารางที่ 4.7	การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	65
ตารางที่ 4.8	ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	66
ตารางที่ 4.9	การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	68
ตารางที่ 4.10	การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	71
ตารางที่ 4.11	การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	72
ตารางที่ 4.12	ปัญหาด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	73
ตารางที่ 4.13	ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	74
ตารางที่ 4.14	สรุประดับปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	77
ตารางที่ 4.15	ปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	77
ตารางที่ 4.16	สรุปภาพรวมระดับปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร	78
ตารางที่ 4.17	ความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18	83
ตารางที่ 4.19	84
ตารางที่ 4.20	88
ตารางที่ 4.21	90
ตารางที่ 4.22	91
ตารางที่ 4.23	92

สารบัญรูปลูกภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 5.1 สรุปแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการ ของเกษตรกรในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู	104

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการผลิตประมาณ 32,000 ล้านบาทต่อปี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทย ปี 2565/66 มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 6.81 ล้านไร่ ซึ่งลดลงจากปี 2564/65 ร้อยละ 0.73 เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และน้ำมันเชื้อเพลิง ปรับตัวสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับราคาอ้อยโรงงานและมันสำปะหลัง อยู่ในเกณฑ์ดี เกษตรกรจึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกอ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง ที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า อีกทั้งเกษตรกรบางส่วนมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกข้าวนาปรัง เนื่องจากคาดว่าปริมาณน้ำจะมีเพียงพอต่อการเพาะปลูกสำหรับผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2565/66 คาดว่าผลผลิตประมาณ 4.95 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564/2565 ร้อยละ 0.20 เนื่องจากปริมาณน้ำในแหล่งกักเก็บน้ำมีเพียงพอต่อการเพาะปลูก การส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ ฮองกง อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น ปี 2565 มีปริมาณส่งออก 0.001 ล้านตัน มูลค่า 11.17 ล้านบาท ลดลงจากปี 2564 ร้อยละ 96.15 และ 95.65 ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในอุตสาหกรรม การผลิตอาหารสัตว์ ขณะเดียวกันการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีปริมาณ 1.48 ล้านตัน ลดลงจากปี 2564 ร้อยละ 19.13 ขณะที่มูลค่านำเข้าอยู่ที่ 15,022.42 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 18.07 เนื่องจากสถานการณ์สงครามระหว่างรัสเซีย - ยูเครน ส่งผลให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และราคาวัตถุดิบทดแทนอื่นๆ ปรับตัวสูงขึ้น ผู้ประกอบการจึงปรับตัวโดยการใช่วัตถุดิบภายในประเทศที่มี เช่น ไร่ข้าว ปลายข้าว และมันเส้น ซึ่งถือเป็นทางเลือกที่ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566)

จังหวัดหนองบัวลำภู มีพืชเศรษฐกิจหลักสำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย ยางพารา มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2565/66 มีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 16,298 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดในอำเภอนาวัง โดยมีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 12,259 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) คิดเป็นร้อยละ 75 ของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2 รุ่น คือรุ่นที่ 1

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม - ตุลาคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ เดือนมิถุนายน - มกราคมของปีถัดไป และรุ่นที่ 2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง จะเริ่มปลูกในช่วง เดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ของปีถัดไป และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน อำเภอนาวัง จึงเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่อย่างไรก็ตามการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของเกษตรกร ยังประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น เกิดปัญหาภัยแล้ง และภาวะฝนทิ้งช่วง ปัญหาแมลงศัตรูพืชระบาด เช่น หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิต การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อาจมีแนวโน้มลดลง ซึ่งหากไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตหรือการส่งเสริมที่เหมาะสมกับพื้นที่ อาจส่งผลให้ปริมาณข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ทำให้ประเทศไทยขาดแคลนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มมากขึ้น สำหรับ ภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของไทย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความสำคัญในการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริม การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อจะได้ทราบถึง สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สภาพการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหาในการส่งเสริม การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการ ของเกษตรกร เพื่อสามารถนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการส่งเสริม การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

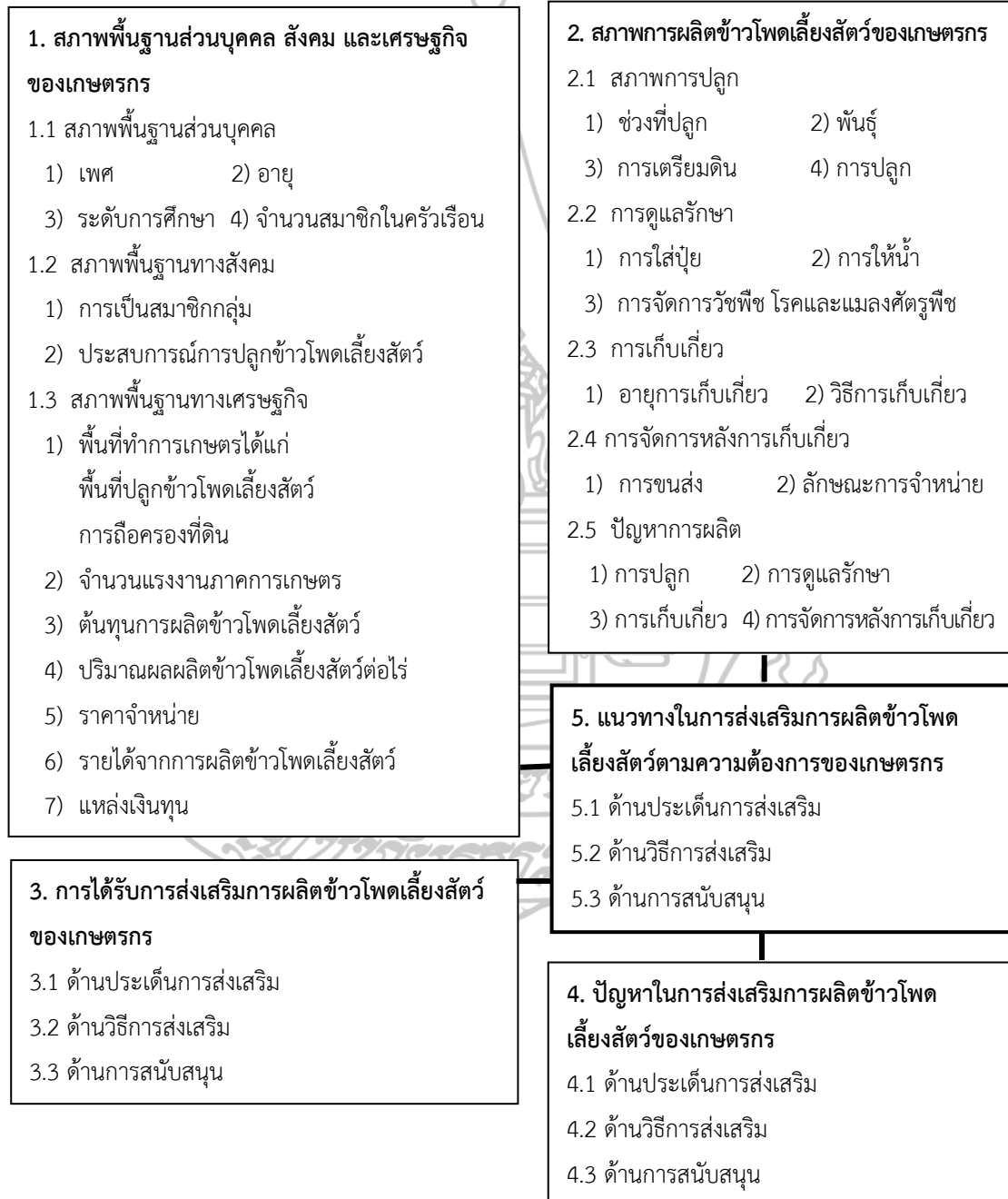
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาการได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
- 2.5 เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการ

ของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร กับกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการผลิต 2565/66

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร และแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนกันยายน 2566 ถึงเดือนสิงหาคม 2567 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนกรกฎาคม 2567

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง ผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปีการผลิต 2565/66 ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

5.2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมายถึง ข้าวโพดที่เกษตรกรเพาะปลูกเพื่อนำเมล็ดไปใช้ในการผสมเป็นอาหารสัตว์ หรือใช้ทำพันธุ์

5.3 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมายถึง ข้อมูลสภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

5.3.1 สภาพการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.3.2 การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.3.3 การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.3.4 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.4 แปลงต้นแบบ หมายถึง แปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร หรือแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อทดสอบหรือสาธิต ในประเด็นที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นแปลงที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าไปศึกษาได้

5.5 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมายถึง ข้อมูลการได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริม และด้านการสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.6 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร หมายถึง ข้อมูลปัญหาที่เกษตรกรได้พบในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

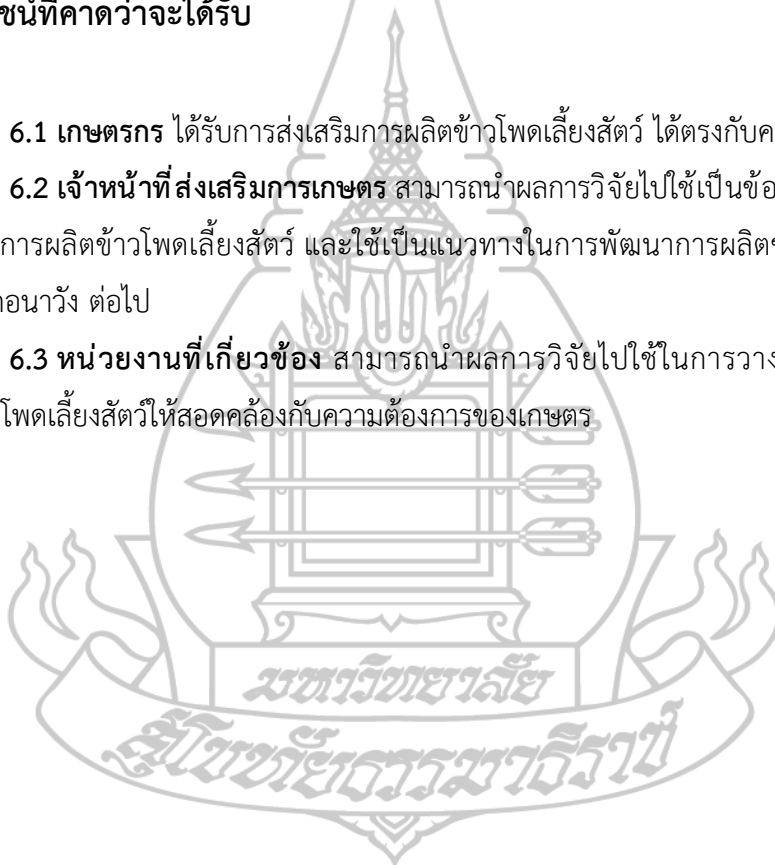
5.7 แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เกษตรกร ได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้ตรงกับความต้องการ

6.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อำเภอนาวัง ต่อไป

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. บริบทของอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
4. หลักการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ที่ทำการปกครองอำเภอนาวัง (2565) รายงานบริบทอำเภอนาวัง ในแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไป การปกครอง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ แหล่งน้ำและการชลประทาน สภาพเศรษฐกิจ สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู และผลการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ข้อมูลสภาพทั่วไป

อำเภอนาวัง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นที่ 333.161 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่ 208,224 ไร่ อยู่ห่างจากจังหวัดหนองบัวลำภู 42 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่ออำเภอใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อเขตอำเภอนาดูน จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อเขตอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศตะวันออก	ติดต่อเขตอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศตะวันตก	ติดต่อเขตอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

1.2 การปกครอง

1.2.1 การแบ่งเขตการปกครอง อำเภอนาวัง แบ่งเขตการปกครอง เป็น 5 ตำบล 51 หมู่บ้าน ได้แก่

1) ตำบลนาเหล่า	13 หมู่บ้าน
2) ตำบลนาแก	10 หมู่บ้าน
3) ตำบลวังทอง	12 หมู่บ้าน
4) ตำบลวังปลาป้อม	8 หมู่บ้าน
5) ตำบลเทพคีรี	8 หมู่บ้าน

1.2.2 ประชากร อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีครัวเรือน จำนวน 13,168 ครัวเรือน และมีจำนวนประชากร ทั้งสิ้น 37,291 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 18,559 คน หญิงจำนวน 18,732 คน จำแนกเป็นรายตำบล ตามรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากร อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับ ที่	ตำบล	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	ประชากรชาย (คน)	ประชากรหญิง (คน)	รวมประชากร (คน)
1	นาเหล่า	2,834	4,402	4,488	8,890
2	นาแก	2,351	3,985	3,919	7,904
3	วังทอง	2,594	4,370	4,398	8,768
4	วังปลาป้อม	3,862	3,472	3,484	6,956
5	เทพคีรี	1,527	2,330	2,443	4,773
	รวม	13,168	18,559	18,732	37,291

ที่มา: สำนักทะเบียนอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู (2564)

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอนาวัง มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขา สลับที่ราบสูง มีภูเขาและป่าโปร่ง ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินปนหินและดินเหนียวปนทราย มีพื้นที่บางแห่งบริเวณริมห้วยสายหลักของอำเภอนาวัง มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างมาก สามารถทำนาได้ในฤดูฝนและปลูกพืชอื่นๆ ในฤดูแล้งได้

สำหรับสภาพดินที่เพาะปลูกพืชในพื้นที่อำเภอนาวัง เมื่อแบ่งตามชั้นความเหมาะสมของดินสำหรับข้าวโพด สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ ชั้นความเหมาะสมปานกลาง มีพื้นที่ร้อยละ 23.44

ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย มีพื้นที่ร้อยละ 44.62 และชั้นความไม่เหมาะสม มีพื้นที่ร้อยละ 31.94 ของพื้นที่เพาะปลูกพืชทั้งหมดในอำเภอนาวัง

1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอนาวัง แบ่งออกเป็น 3 ฤดู โดยกำหนดระยะเวลาของแต่ละฤดู โดยประมาณ ดังนี้

ฤดูร้อน	ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน
ฤดูฝน	ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม
ฤดูหนาว	ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - มกราคม

สำหรับช่วงเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อำเภอนาวัง ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2 รุ่น คือรุ่นที่ 1 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม - ตุลาคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณเดือนมิถุนายน - มกราคม ของปีถัดไป และรุ่นที่ 2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง จะเริ่มปลูกในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ของปีถัดไป และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน

1.5 แหล่งน้ำและการชลประทาน

อำเภอนาวัง มีทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชลประทาน เป็นแหล่งน้ำสายสำคัญ ได้แก่ ลำน้ำห้วยพะเนียง ลำห้วยมะนาว ลำห้วยด่าน อ่างเก็บน้ำผาวัง และอ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย อำเภอนาดั้ง จังหวัดเลย โดยพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำต่างๆ มีดังนี้

ลำน้ำห้วยพะเนียง	พื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ 6,800 ไร่
ลำห้วยมะนาว	พื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ 1,200 ไร่
ลำห้วยด่าน	พื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ 800 ไร่
อ่างเก็บน้ำผาวัง	พื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ 2,000 ไร่
อ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย	พื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ 3,000 ไร่

นอกจากนี้ ยังมีบ่อเก็บน้ำประจำไร่นา และบ่อบาดาลที่ใช้ในการทำการเกษตร มีพื้นที่รวมประมาณ 2,700 ไร่

1.6 สภาพเศรษฐกิจ

อำเภอนาวัง มีพื้นที่ทั้งหมด 208,224 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 186,624 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 89.63 ของพื้นที่ทั้งหมด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก โดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอำเภอนาวัง ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และยางพารา นอกจากนี้ยังมีการปลูกไม้ผล เช่น กัลยารอบ ลำไย มะม่วง เป็นต้น โดยปีการผลิต 2565/66 อำเภอนาวัง มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 12,259 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 645.50 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) เกษตรกรมีการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ราคาเฉลี่ย 6.51 บาทต่อกิโลกรัม และมีรายได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 4,202.20 บาทต่อไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู, 2565)

1.7 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในปี 2565/66 จำนวน 12,259 ไร่ ลดลงจาก ปี 2564/65 ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 16,510 ไร่ ลดลง 4,251 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.74 สำหรับผลผลิตต่อไร่ ปี 2565/66 เพิ่มขึ้นจาก 635 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2564/65 เพิ่มขึ้นเป็น 645.50 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.65 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2 รุ่น คือรุ่นที่ 1 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม - ตุลาคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณเดือนมิถุนายน - มกราคม ของปี ถัดไป และรุ่นที่ 2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง จะเริ่มปลูกในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ของปี ถัดไป และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าอำเภอนาวัง มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลดลง เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง โดยเฉพาะค่าเมล็ดพันธุ์ และค่าปุ๋ย เกษตรกรบางรายจึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชอื่น เช่น มันสำปะหลัง ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ส่งผลให้พื้นที่ปลูกลดลง แต่อย่างไรก็ตามผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไร่ นั้นเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณน้ำเพียงพอ ฝนตกกระจายตัวดีกว่าปีที่ผ่านมา อีกทั้งเกษตรกรมีการจัดการแปลงที่ดี ทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565)

แปลงต้นแบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ปีการผลิต 2564/65 มีจำนวน 4 แปลง ปีการผลิต 2565/66 มีจำนวน 10 แปลง และปีการผลิต 2566/67 จำนวน 1 แปลง ตามรายละเอียดในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แปลงต้นแบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2564/65 ปีการผลิต 2565/66 และปีการผลิต 2566/67 ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับ ที่	ตำบล	แปลงต้นแบบ ปีการผลิต	แปลงต้นแบบ ปีการผลิต	แปลงต้นแบบ ปีการผลิต
		2564/65	2565/66	2566/67
		ฤดูแล้ง (แปลง)	ฤดูแล้ง (แปลง)	ฤดูฝน (แปลง)
1	นาเหล่า	4	0	0
2	นาแก	0	0	1
3	วังปลาป้อม	0	10	0
รวม		4	10	1

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู, 2566

1.8 ผลการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรอำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า อำเภอनावัง มีเกษตรกรขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2565/66 จำนวนทั้งสิ้น 991 ครัวเรือน ตามรายละเอียดในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 แสดงผลขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2565/66 อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)
1	นาเหล่า	431
2	นาแก	228
3	วังทอง	50
4	วังปลาป้อม	177
5	เทพศิรี	110
รวม		991

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (ตัดยอดข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2567)

หมายเหตุ: ผลรวมจำนวนครัวเรือน กรณีเกษตรกร มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่มากกว่า 1 ตำบล การนับจำนวนครัวเรือน จะนับเป็น 1 ครัวเรือน เท่านั้น

กล่าวโดยสรุป อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นที่ทั้งหมด 208,224 ไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 51 หมู่บ้าน มีครัวเรือน จำนวน 13,168 ครัวเรือน ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับที่ราบสูง มีภูเขาและป่าโปร่ง ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินปนหินและดินเหนียวปนทราย มีพื้นที่บางแห่งบริเวณริมห้วยสายหลักของอำเภอनावัง มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างมาก แหล่งน้ำสายสำคัญ ได้แก่ ลำน้ำห้วยพะเนียง ลำห้วยมะนาว ลำห้วยด่าน อ่างเก็บน้ำผาวัง และอ่างเก็บน้ำห้วยลินควาย อำเภอनावัง จังหวัดเลย พืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอำเภอनावัง ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และยางพารา สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู ส่วนใหญ่เกษตรกรเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2 รุ่น คือรุ่นที่ 1 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม - ตุลาคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณเดือนมิถุนายน - มกราคมของปีถัดไป และรุ่นที่ 2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง จะเริ่มปลูกในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ของปีถัดไป และเก็บเกี่ยวในช่วง

เดือนมีนาคม – เมษายน การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2565/66 เมื่อเทียบกับ ปี 2564/65 อำเภอนาวัง มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลดลง เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง โดยเฉพาะค่าเมล็ดพันธุ์ และค่าปุ๋ย เกษตรกรบางรายจึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชอื่น เช่น มันสำปะหลัง ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ส่งผลให้พื้นที่ปลูกลดลง แต่อย่างไรก็ตามผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไร่ นั้นเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณน้ำเพียงพอ ฝนตกกระจายตัวดีกว่าปีที่ผ่านมา อีกทั้งเกษตรกรมีการจัดการแปลงที่ดี ทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น แหล่งเรียนรู้การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู คือ แปลงต้นแบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2564/65 มีจำนวน 4 แปลง ปีการผลิต 2565/66 มีจำนวน 10 แปลง และปีการผลิต 2566/67 จำนวน 1 แปลง และมีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2565/2566 จำนวนทั้งสิ้น 991 ครัวเรือน โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่างๆ มากำหนดประเด็นศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2. นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ในการศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2566/2567 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2566/2567

รัฐบาลอนุมัติมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2566/67 จำนวน 2 โครงการ ดังนี้

2.1.1 โครงการชดเชยดอกเบี้ยในการเก็บสต็อกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2566/67 โดยสนับสนุนดอกเบี้ยแก่ผู้ประกอบการค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ/หรือใช้วัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ ที่กู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์/ธนาคารของรัฐ เพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้สามารถรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากเกษตรกรโดยไม่ต้องเร่งระบายผลผลิต และเก็บสต็อกในรูปแบบชนิดเมล็ดเป็นระยะเวลา 60 - 120 วัน เพื่อดึงผลผลิตส่วนเกินออกจากตลาดในช่วงที่ผลผลิตออกมาก โดยไม่แทรกแซงกลไกตลาด เป้าหมาย 200,000 ตัน โดยจะชดเชยดอกเบี้ยแก่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี ตามระยะเวลาที่เก็บสต็อก และมีระยะเวลารับซื้อ พฤศจิกายน 2566 - มกราคม 2567 ระยะเวลาเก็บสต็อก พฤศจิกายน 2566 - พฤษภาคม 2567 ระยะเวลาโครงการ ตั้งแต่ ครม. มีมติอนุมัติ (7 พ.ย. 66) - มิถุนายน 2568

2.1.2 โครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร ปี 2566/67 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จะสนับสนุน

สินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ/หรือใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์นำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน ในการรวบรวมหรือรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2566/67 กับกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อจำหน่ายต่อ แปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อช่วยดูดซับปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงที่ผลผลิตออกมาก โดยมีเป้าหมาย วงเงินกู้ 1,000 ล้านบาท ผลผลิตประมาณ 100,000 ตัน อัตราดอกเบี้ยและการสนับสนุน ธ.ก.ส. คิดดอกเบี้ยเงินกู้ตามโครงการฯ ในอัตราร้อยละ 4.85 ต่อปี สถาบันเกษตรกรรับภาระในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี และรัฐบาลสนับสนุนดอกเบี้ยแก่ ธ.ก.ส. ในอัตราร้อยละ 3.85 ต่อปี เป็นระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน ระยะเวลาจ่ายสินเชื่อ 1 ตุลาคม 2566 - 31 พฤษภาคม 2567 ระยะเวลาโครงการ 1 ตุลาคม 2566 - 30 มิถุนายน 2568

กล่าวโดยสรุป มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2566/2567 โดยรัฐบาลได้อนุมัติ จำนวน 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการชดเชยดอกเบี้ยในการเก็บสต็อกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2566/67 เพื่อช่วยเหลือสภาพคล่องของสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากเกษตรกร โดยไม่เร่งระบายผลผลิต รวมถึงเพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ซึ่งจะส่งผลให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้ อยู่ในระดับที่เหมาะสม และ 2) โครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยสถาบันเกษตรกร ปี 2566/67 เพื่อสนับสนุนสินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับข้าวโพดเลี้ยงนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน ในการรวบรวมหรือรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากเกษตรกร ต่อไป โดยการวิจัยครั้งนี้ นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ ในการกำหนดประเด็นคำถาม การได้รับการส่งเสริม ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร และแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

3. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

ในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ทำนอง สิงคาลวนิช (2514) อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4 - 16) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า เป็นการถ่ายทอดหรือเผยแพร่บริการความรู้

และประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับการเกษตรไปสู่เกษตรกร ตลอดจนให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อความเข้าใจในปัญหาต่างๆ เกษตรกรสามารถนำไปพิจารณาและปฏิบัติยังผลให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2524) อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4 - 16) ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า การส่งเสริมและพัฒนากการเกษตรเป็นกระบวนการในการให้การศึกษาของโรงเรียน รวมไปถึงบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยบุคคลเป้าหมายสามารถเรียนรู้ โดยการกระทำด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุผลของการกินดีอยู่ดีของชุมชนโดยรวม ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาประชาชนในชุมชน

วิรัช คุงคะจันทร์ (2530) อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4 - 17) ได้ขยายความหมายของการส่งเสริมการเกษตร ในลักษณะที่พิจารณาเป็นกระบวนการ ประกอบด้วยประเด็นเหล่านี้

- ช่วยเหลือเกษตรกรในการวิเคราะห์สถานการณ์ในอนาคตที่คาดหวัง และปัจจุบันของเขา
- ช่วยเหลือให้เกษตรกรได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์สถานการณ์
- เพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาความเข้าใจที่ดีต่อปัญหาดังกล่าว และช่วยในการสร้างความรู้ที่มี
- ช่วยเหลือเกษตรกรให้ได้มาซึ่งความรู้เฉพาะอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับคำตอบ ปัญหาเฉพาะ และผลลัพธ์ของสิ่งดังกล่าว เพื่อเขาจะได้สามารถกระทำในแนวทางเลือกที่เป็นไปได้
- ช่วยเหลือเกษตรกรในการคัดเลือกโดยความคิดเห็นของเขา ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมมากที่สุด สำหรับสถานการณ์ของเขา
- เพิ่มแรงจูงใจของเขาโดยการทดลองทางเลือกของเขา
- ช่วยเหลือเกษตรกรในการประเมินผล และปรับปรุงการสร้างความคิดเห็น และทักษะในการตัดสินใจของเขา

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4 - 17) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอกดี กินพอกดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบทให้มีความมั่นคง และมั่งคั่งในที่สุด

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ โดยนำความรู้ที่ทันสมัยที่ได้จากการวิจัยและการค้นคิดของนักวิชาการไปสู่เกษตรกรโดยมีองค์กรส่งเสริมการเกษตร เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าว รวมทั้งการนำข้อมูลข่าวสาร

ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรไปสู่เกษตรกร เช่น เรื่องการผลิตพืช ผลิตภัณฑ์ การตลาดสินค้าเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ปัจจัยการผลิต แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มรายได้ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น เกษตรกรอยู่ดี กินดี ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

3.2 รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรมีกลไกสำคัญที่สุดคือ การดำเนินการส่งเสริม และถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร ซึ่งพบว่ามีวิธีการและเทคนิคในการดำเนินการหลายวิธีการด้วยกัน โดย Swanson (1984) อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกลีทธิ (2560, น. 4 – 37) ได้กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีเข้าสู่เกษตรกรไว้หลายแนวทาง ซึ่งควรนำมาพิจารณาเพื่อประกอบการวิเคราะห์ดังนี้

3.2.1 รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยทั่วไป

1) การส่งเสริมรูปแบบอย่างเป็นทางการ (Conventional agricultural extension approach) เป็นการส่งเสริมตามปกติที่ปฏิบัติในประเทศโลกที่สาม เป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในลักษณะวันต่อวัน ปฏิบัติตามระเบียบราชการเป็นปกติเหมือนกันทั่วประเทศ เป้าหมายของการส่งเสริมรูปแบบนี้ เป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและครอบครัว ด้วยการบริหารจัดการ ดำเนินการโดยรัฐบาลส่วนกลาง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหลัก

2) การส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน (Training and visiting system approach) เป็นรูปแบบที่มีการวิจัยและพัฒนาและสนับสนุนโดยธนาคารโลก ในประเทศบังกลาเทศ และประเทศไทยนำมาประพชนยุคที่ใช้ใน พ.ศ. 2520 – 2525 และได้ปรับระบบการส่งเสริมดังกล่าวตามสภาพของประเทศไทย เพื่อมุ่งพัฒนาเกษตรกรให้มีความสามารถในการเพิ่มผลผลิตของแต่ละบุคคล เป็นรูปแบบของระบบมุ่งที่จะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้ใกล้ชิดเกษตรกร โดยการเยี่ยม และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรและนำปัญหาไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ ระบบการส่งเสริมแบบฝึกอบรม เยี่ยมเยียนมีหลักการสำคัญมุ่งที่จะดำเนินการดังนี้

(1) มุ่งพัฒนาการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร โดยการสนับสนุนเทคโนโลยีการผลิตโดยตรงไปยังเกษตรกรภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหาร

(2) มุ่งเปลี่ยนแปลงการส่งเสริมแบบหลายหรือพหุวัตถุประสงค์ไปสู่การพัฒนาที่เป็นวัตถุประสงค์เดียว หรือเอกวัตถุประสงค์ โดยมุ่งให้การศึกษาพัฒนาความรู้ และสื่อความหมายเป็นสำคัญ

(3) มุ่งปรับปรุงอัตราส่วนการดูแลและรับผิดชอบของนักส่งเสริมต่อครัวเรือนเกษตรกรที่จะต้องเยี่ยมเยียนให้เหมาะสม

(4) มุ่งปรับปรุงการติดต่อประสานงานของเจ้าหน้าที่ที่ส่งเสริมกับเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งยานพาหนะ และความสะดวกในการเยี่ยมชมฟาร์มเกษตรกร

(5) มุ่งปรับปรุงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในด้านทักษะและความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตอันเป็นผลต่อการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(6) มุ่งปรับปรุงความสัมพันธ์ของงานวิจัยต่องานส่งเสริมการเกษตร โดยการเพิ่มจำนวนนักวิชาการ Subject Matter Specialist (SMS) ในการทำงานที่สามารถทำงานกันได้อย่างดี โดยเฉพาะการนำปัญหาของการเกษตรไปสู่การแก้ไขโดยนักวิชาการ และผลการวิจัยสู่การถ่ายทอดเทคโนโลยี กลับไปสู่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

(7) มุ่งปรับปรุงและพัฒนาสถานภาพของนักส่งเสริม โดยสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนต่อบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่องานส่งเสริม และความสำเร็จต่อการพัฒนาเกษตร และชุมชนในชนบท อันเป็นผลต่อการยอมรับและนับถือจากชุมชนในชนบท ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

(8) เป็นการลดปัญหาการซ้ำซ้อนของการปฏิบัติงานส่งเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร โดยสามารถร่วมงานการส่งเสริมในแต่ละโครงการได้เป็นอย่างดี

3) การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยสถาบันการศึกษา (Educational institute agricultural extension approach) เป็นการส่งเสริมในรูปแบบของการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย ซึ่งพบทั่วไปในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ให้การศึกษาทางการเกษตร (Land grant university) ซึ่งจะต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานส่งเสริมการเกษตร มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตร โดยบุคลากรในคณะเกษตรศาสตร์ ร่วมกับสถานีวิจัยและฟาร์มทดลองของมหาวิทยาลัยของรัฐ

3.2.2 รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก (Alternative approaches)

1) รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตการเกษตรเฉพาะอย่าง (Commodity specialized approach) ข้อกำหนดของการส่งเสริมในรูปแบบนี้ เป็นการมุ่งการผลิตเป็นสิ่งสำคัญ โดยการบริหารจัดการหน่วยเดียว การส่งเสริมจะเน้นเทคโนโลยีการผลิตเพื่อผลผลิต การใช้ทรัพยากรนำเข้า การตลาด และราคาสินค้าเป็นเป้าหมายสำคัญ การดำเนินการส่งเสริมจะเป็นการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต จัดว่าเป็นการลงทุนการผลิต ให้สามารถดำเนินการผลิตอย่างคุ้มค่าในเชิงธุรกิจ ความสำเร็จของการส่งเสริมรูปแบบนี้สามารถวัดได้จากผลผลิต และผลิตภัณฑ์รวมเฉพาะพืชนั้นๆ เป็นสำคัญ

2) การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม (Agriculture extension participatory approach) การส่งเสริมในรูปแบบนี้เป็นการแสดงพลังสนับสนุน

ประสิทธิภาพโดยการเรียนรู้ และปฏิบัติโดยกลุ่มเกษตรกร ประสิทธิภาพของการส่งเสริมจะเกิดจากความต้องการของเกษตรกรผ่านกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะมุ่งการเพิ่มผลผลิตและการบริโภค ตลอดจนการทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชนบท การวางแผนโครงการส่งเสริมสามารถดำเนินการโดยการดำเนินการขององค์กรท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยช่วยให้คำแนะนำการดำเนินการ มีการกระจายการปฏิบัติจากแห่งหนึ่งไปสู่แห่งหนึ่ง เป็นการขยายผลความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ การดำเนินการส่งเสริมในรูปแบบนี้สามารถดำเนินการโดยการประชุมพบปะของกลุ่ม การแสดงสาธิต โดยท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีการผลิต ความสำเร็จของการส่งเสริมรูปแบบนี้สามารถวัดจากความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเกษตรกร การดำเนินการสามารถขยายผลต่อเนื่องได้อย่างดี

3) *การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการ (Project approach)* การส่งเสริมในรูปแบบนี้เป็นการมุ่งที่จะดำเนินการส่งเสริมที่ต้องการเวลาที่รวดเร็ว ดำเนินการโดยองค์กรของรัฐโดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การส่งเสริมจะไม่มุ่งเฉพาะผลกระทบต่อผลผลิตหรือการพัฒนาเกษตรกรในชนบทในเวลาที่กำหนด และผลสำเร็จจะมุ่งไปยังการเสนอโครงการเข้าสู่การพัฒนาในพื้นที่เฉพาะตามเวลากำหนด และโดยการใช้ทรัพยากรภายนอกอย่างมากด้วย วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมในรูปแบบนี้มุ่งแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการพัฒนาที่สามารถดำเนินการได้ในระยะสั้น ถูกควบคุมโดยหน่วยงานกลางของรัฐ การใช้ทรัพยากรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาจากต่างประเทศ ความสำเร็จของโครงการสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นเท่านั้น

4) *การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม (The farming system development approach)* เป็นรูปแบบของการส่งเสริมที่มุ่งใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ซึ่งจะเป็นความต้องการของท้องถิ่นก็ว่าได้ วัตถุประสงค์คือ การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตจากผลการวิจัยที่เหมาะสมกับความต้องการ และความสนใจของเกษตรกรตามสภาพระบบการผลิตในท้องถิ่นนั้นๆ กระบวนการถ่ายทอดความรู้จะเป็นไปอย่างช้าๆ มักเป็นไปตามสภาพภูมิศาสตร์ และภูมิอากาศของท้องถิ่นแต่ละแห่ง และตามความเหมาะสมของการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องมีความรู้ ความสามารถเฉพาะระบบฟาร์มสูง และมีค่าใช้จ่ายสูง การดำเนินการส่งเสริมหรือถ่ายทอดความรู้จะเป็นการดำเนินการทั้งด้านการส่งเสริม และวิจัย ควบคู่กันไป คล้ายกับการผลิตเชิงวิจัยไปพร้อมๆ กัน การวัดความสำเร็จสามารถจะดำเนินการวัดจากการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรจากโครงการส่งเสริม และสามารถประยุกต์ใช้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว

5) การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย (Cost sharing approach) การส่งเสริมในรูปแบบนี้เป็นการคาดหมายว่าการดำเนินการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลผลิต จะเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น โดยสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเกษตรกรได้ โดยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจะเป็นภาระของท้องถิ่นส่วนหนึ่งด้วย แต่เนื่องด้วยเกษตรกรอาจจะมีข้อจำกัดในด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้นหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนท้องถิ่นและส่วนกลาง จะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดร่วมกัน วัตถุประสงค์คือ การมุ่งพัฒนาตนเองของเกษตรกรและเพิ่มผลผลิตจากฟาร์ม การบริหารจัดการโครงการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะดำเนินการควบคุมดูแล โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในการรับผิดชอบค่าใช้จ่าย และสามารถปฏิบัติงานในท้องถิ่นได้นาน เนื่องจากสามารถลดค่าใช้จ่ายจากส่วนกลางได้มากด้วยความสำเร็จของโครงการส่งเสริมในรูปแบบนี้ สามารถวัดได้จากความสนใจ และปรารถนาเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร เพราะบางครั้งเขาต้องมีส่วนในการเสียค่าใช้จ่ายด้วย ไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือจากกลุ่มเกษตรกรของตน

6) รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรแบบเกษตรพันธสัญญา (Contract farming approach) เป็นรูปแบบที่สามารถสร้างความมั่นใจต่อเกษตรกร ผู้ผลิต และเอกชนหรือผู้นำผลผลิตไปดำเนินการพัฒนาการตลาด จำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกับการพัฒนาภาคการผลิตการเกษตร การส่งเสริมในรูปแบบนี้มีการดำเนินการมากขึ้น โดยผู้ส่งเสริมจะเป็นฝ่ายเอกชนที่สนับสนุนการผลิตแก่เกษตรกรผู้ผลิต ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ และการรับซื้อผลผลิตที่มีคุณภาพตามที่กำหนด ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือกันในการทำความเข้าใจความตกลงในการผลิตตามข้อกำหนด การจัดซื้อผลผลิตตามราคาที่ตกลงที่เหมาะสม เป็นการสร้างความมั่นใจต่อทั้งสองฝ่าย โดยจะมีผลประโยชน์ร่วมกันอย่างดีและเหมาะสม การส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรแบบพันธสัญญา จึงจำเป็นต่อการผลิตการเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม และจะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรมทั้งสองฝ่าย และจะต้องได้รับการดูแล กำกับ ติดตาม โดยภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปี พ.ศ. 2560 ได้มีการพัฒนากฎหมายเกษตรพันธสัญญาอย่างดี ทั้งนี้รัฐบาลมุ่งหวังว่าจะสามารถคุ้มครองเกษตรกรผู้ผลิตเป็นสำคัญ ตามหลักสากลในการช่วยเหลือประชาชนฐานรากของเศรษฐกิจ ให้มีความมั่นใจในการผลิตด้วยเทคโนโลยีมีมาตรฐาน ผลผลิตคุณภาพดี สามารถควบคุมต้นทุนการผลิต และพัฒนากิจการเกษตรกรได้ ผู้ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมเกษตร สามารถประกอบธุรกิจในผลผลิตการเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานตามกำหนดเวลาของธุรกิจ สร้างความเชื่อมั่นและความเข้มแข็งทางธุรกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันในตลาดเสรีได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร มี 2 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรโดยทั่วไป ได้แก่ การส่งเสริมรูปแบบอย่างเป็นทางการ และการส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน และ 2) รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก

ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตการเกษตรเฉพาะอย่าง การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมในรูปแบบโครงการ การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย และรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรแบบเกษตรพันธสัญญา

3.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4 - 41) กล่าวถึง วิธีการส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการของการนำความรู้วิชาการ และเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีการสอน หรือฝึกอบรมวัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ความรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีปัจจัยเงื่อนไขประกอบของแต่ละวิธีการ หรือเรียกว่าเทคนิควิธีก็ได้ และยังมีปัจจัยเกี่ยวกับผู้ถ่ายทอดหรือนักส่งเสริมด้วย จึงจะสามารถวัดประสิทธิภาพของแต่ละวิธีได้ ซึ่งสามารถพิจารณาถึงวิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ได้ดังนี้

3.3.1 วิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual method) เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล จะทำให้ผู้รับความรู้มีโอกาสโดยตรงที่จะปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการถ่ายทอด ทำให้เกิดความสนใจเชื่อมั่น และเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นโอกาสที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริม สามารถจะรับข้อมูลปัญหา ตลอดจนรับภูมิปัญญาของเกษตรกรกลับมาพิจารณาในกระบวนการส่งเสริมได้ ในวิธีการแบบนี้พบว่ามีหลายวิธี ได้แก่

- (1) การเยี่ยมไร่นาและบ้านของเกษตรกร
- (2) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน
- (3) การติดต่อทางโทรศัพท์
- (4) การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว
- (5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมพบเจอ

เกษตรกรโดยบังเอิญตามถนนหรือในหมู่บ้าน

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group method) การส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริม จากชั้นสนใจ (interest) ไปสู่การทดลองทำดู (trial) และหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้ว สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้นยอมรับ (adoption) เลยก็ได้ โดยการส่งเสริมแบบกลุ่ม ที่นิยมใช้มาก ได้แก่

- (1) การประชุมกลุ่ม
- (2) การฝึกอบรม
- (3) การสาธิต
- (4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่

3) **วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (Mass method)** การส่งเสริมแบบมวลชน โดยสื่อสารมวลชนจะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรม ให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้นๆ เกิดขึ้นแล้ว และก็จะมียุ่ บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดี และใช้กับคนจำนวนมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยสื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่

- (1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่
- (2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์
- (3) หนังสือพิมพ์
- (4) วิทยุ
- (5) โทรทัศน์
- (6) ภาพยนตร์
- (7) การจัดนิทรรศการ

3.3.2 การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์

1) **การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว** ถ้าผู้รับการเปลี่ยนแปลงพบว่าเขาปฏิบัติตามได้ผลเป็นการง่ายที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอื่นๆ ภายหลัง การเข้าถึงแบบนี้มีการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว

2) **การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลายๆ เรื่อง** เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องพร้อมๆ กัน โดยการส่งเสริมให้ผลผลิตอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการปรับปรุงปัจจัยในการผลิตหลายๆ อย่างตามความจำเป็น

3) **การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน** ต้องคำนึงว่าฟาร์มและบ้านเรือนรวมกันเป็นหน่วยเดียว และต้องคำนึงว่าทำอะไร จึงจะทำให้การจัดฟาร์มและบ้านเรือนในลักษณะที่ครอบครัวมีรายได้สุทธิสูง ในสถานการณ์และช่วงเวลาหนึ่งๆ การเข้าถึงแบบนี้จำทำให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลง มีการทำมาหากินเต็มที่ขึ้น การเข้าถึงแบบนี้เพื่อที่จะให้บุคคลเป้าหมายเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเพิ่มรายได้ โดยการลงทุนผลิตต่ำสุด และได้กำไรมากที่สุดในการทำงานในบ้านและในฟาร์ม

4) การส่งเสริมโดยการเลือกท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นเป้าหมายในลักษณะ *Intensive* โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมเน้นเฉพาะพื้นที่ลักษณะของการผลิตและการเกษตรที่เฉพาะพื้นที่นั้น หรือเป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เป็นสำคัญ

3.3.3 วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์

1) การใช้ *Change agent* ที่มีความรู้แบบกว้าง โดยถ่ายทอดแบบกว้างๆ หรือทั่วไป ไม่เป็นรายวิชาหรือเฉพาะอย่าง

2) การใช้ทีมนักวิชาการ กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย นักส่งเสริมที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เช่น พืช ปศุสัตว์ สัตว์ การจัดการฟาร์ม เข้าไปในหมู่บ้านเป็นทีม

3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย ดำเนินการ คล้ายวิธีที่ 2 แต่เจ้าหน้าที่มาจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักส่งเสริม พัฒนาการ เข้าไปร่วมกัน ทำงาน อาจจะเข้าไปพร้อมกัน หรือคนละครั้งก็ได้ เพื่อประสานงานกันในการพัฒนาการเกษตร

4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน โดยการนำเอาสื่อมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ หรือสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และอื่นๆ มาเป็นตัวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดของเกษตรกร

3.3.4 วิธีการส่งเสริมโดยอิงเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเกณฑ์

การส่งเสริมโดยสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญ โดยเฉพาะ การพัฒนานวัตกรรมอิเล็กทรอนิกส์ทางการเกษตร E-Agriculture (Agriculture Electronics) ซึ่งนักส่งเสริมสามารถใช้ได้หลายรูปแบบด้วยกัน โดยการจัดการกลุ่มไลน์เฉพาะ (Group Line), E-mail และ Face book เฉพาะ เป็นต้น ที่สามารถจะส่งข่าวสาร ความรู้ และแนวทางปฏิบัติ ตามสถานการณ์ และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนได้ โดยการสนับสนุน Computer และ Smart Phone เป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการ และวิธีการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสามารถที่จะพัฒนาเป็นนวัตกรรมการออกแบบโปรแกรมการส่งเสริมและพัฒนาเชิงบูรณาการ ที่ใช้ร่วมกันได้อย่างดียิ่ง การส่งเสริมได้ทั้ง 2 ทาง โดยเฉพาะการส่งบทเรียนรู้ คำแนะนำ ปรัชญา และการดำเนินการทางการเกษตรผ่าน Clip ประกอบเสียง และการใช้การสื่อสารผ่านหน้าจอ แบบโต้ตอบสไกป์ (Skype) ทำให้การพัฒนาการเกษตรสามารถดำเนินการอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

3.3.5 วิธีการส่งเสริมโดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์

1) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล ซึ่งจัดเป็นนโยบายที่ดี ของกรมส่งเสริมการเกษตร อันเป็นศูนย์ที่เกษตรกรดำเนินการในลักษณะรวมกลุ่มกัน เป็นคณะกรรมการ และดำเนินการถ่ายทอดความรู้ผ่านระบบต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผ่านตัวเกษตรกรผู้นำ เกษตรกรอันเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้เกษตรกรเรียนรู้ร่วมกันได้ดี

และเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง โดยนักส่งเสริมมีหน้าที่ในการสนับสนุนข้อมูลและการจัดการได้เป็นอย่างดีด้วย

2) *ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล* อันเป็นศูนย์หรือการรวมกลุ่มของเกษตรกร ตลอดจนชาวบ้านในการใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้แลกเปลี่ยน และวิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นของเขาเอง ปัจจุบันสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) จะเป็นผู้ดำเนินการ การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สามารถใช้ข้อได้เปรียบดังกล่าวในการสนับสนุนงานการส่งเสริมการผลิต การตลาดได้อย่างดีด้วย

3) *การถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/ประชารัฐพัฒนาแบบบูรณาการ Social Enterprise* การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยอิงประชารัฐหรือวิสาหกิจของชุมชน สามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่งานส่งเสริมอันเป็นบทบาทที่สามารถจะดำเนินการในการร่วมวางแผนการผลิตอย่างบูรณาการและครบวงจรได้ตามเป้าหมายของการทำการเกษตรได้

กล่าวโดยสรุป วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบ่งเป็น 5 รูปแบบ คือ 1) วิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ ได้แก่ วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล และวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน 2) การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ ได้แก่ การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลายๆ เรื่อง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องพร้อมๆ กัน การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน และการส่งเสริมโดยการเลือกท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมายในลักษณะ Intensive 3) วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ ได้แก่ การใช้ Change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง การใช้ทีมนักวิชาการ การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย และการใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน 4) วิธีการส่งเสริมโดยอิงเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเกณฑ์ และ 5) วิธีการส่งเสริมโดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ ได้แก่ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล และการถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/ประชารัฐพัฒนา แบบบูรณาการ Social Enterprise โดยการวิจัยในครั้งนี้ได้นำรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตรมาสร้างข้อคำถาม การได้รับการส่งเสริม ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร และแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

4. หลักการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

การศึกษาในครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับหลักการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้อง และเหมาะสม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้องและเหมาะสม สถาบันวิจัยพืชไร่ และพืชทดแทนพลังงาน (2563) ได้กล่าวถึงการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 พื้นที่ที่เหมาะสม ได้แก่ พื้นที่ดอน หรือพื้นที่ลุ่มที่ไม่มีน้ำท่วมขัง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง มีการระบายน้ำได้ดี ดินโปร่งร่วนซุย มีหน้าดินลึกมากกว่า 60 เซนติเมตร ไม่มีชั้นดินดาน มีความเป็นกรด - ด่าง 5.5 – 7.5 มีอุณหภูมิที่เหมาะสม 25 – 35 องศาเซลเซียส มีการกระจายตัวของน้ำฝนในปริมาณสม่ำเสมอ ประมาณ 1,000 – 2,000 มิลลิเมตรต่อปี

4.1.2 การเตรียมดิน ควรเตรียมดินโดยไถด้วยพาสสาม 1 ครั้ง ลึก 20 – 30 เซนติเมตร จากนั้นตากดิน 7 – 10 วัน แล้วพรวนดินด้วยพาสเจ็ด 1 ครั้ง และคราดเก็บเศษวัชพืชออกจากแปลง นอกจากนี้ควรมีการวิเคราะห์ดินก่อนปลูก ถ้าดินมีค่าความเป็นกรด - ด่าง ต่ำกว่า 5.5 ให้หว่านปูนขาว ปริมาณ 100 กิโลกรัมต่อไร่ แล้วพรวนดินกลบ หรือถ้าดินเป็นดินทรายหรือดินร่วนปนทราย ให้ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ปริมาณ 700 – 1,000 กิโลกรัมต่อไร่

4.1.3 การปลูก แบ่งได้เป็น 2 แบบ ดังนี้

1) การปลูกด้วยแรงงานคน โดยใช้จอบขุดเป็นหลุม หรือใช้รถแทรกเตอร์ติดหัวเปิดร่อง โดยระยะปลูกที่เหมาะสม คือ ระยะระหว่างแถว 75 เซนติเมตร และระยะระหว่างหลุม 20 เซนติเมตร ควรหยอดเมล็ดหลุมละ 1 – 2 เมล็ด ใช้เมล็ดพันธุ์ 3 – 4 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อข้าวโพดอายุประมาณ 14 วัน ควรถอนแยกให้เหลือหลุมละ 1 ต้น

2) การปลูกด้วยเครื่องปลูก โดยใช้รถแทรกเตอร์ต่อพ่วงเครื่องปลูกพร้อมใส่ปุ๋ยติดท้าย ปรับให้มีระยะปลูกที่เหมาะสม คือ ระยะระหว่างแถว 75 เซนติเมตร และระยะระหว่างหลุม 20 เซนติเมตร หยอดหลุมละ 1 เมล็ด ใช้เมล็ดพันธุ์ 2.5 – 3 กิโลกรัมต่อไร่

4.1.4 การใส่ปุ๋ย โดยแบ่งตามชนิดของดิน ดังนี้

1) ดินเหนียวสีดำ ควรรองกันร่อง โดยใส่ปุ๋ยสูตร 15 – 15 – 15 อัตรา 40 กิโลกรัมต่อไร่ และหลังปลูก 20 – 25 วัน ควรใส่ปุ๋ยสูตร 46 – 0 – 0 อัตรา 15 กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยสูตร 21 – 0 – 0 อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวแล้วพรวนดินกลบ

2) *ดินเหนียวสีแดง หรือดินร่วนเหนียว* ควรรองกันร่อน โดยใส่ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ และหลังปลูก 20 - 25 วัน ควรใส่ปุ๋ยสูตร 46 - 0 - 0 อัตรา 15 กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวแล้วพรวนดินกลบ

3) *ดินร่วนปนทราย* ควรรองกันร่อน โดยใส่ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 อัตรา 60 กิโลกรัมต่อไร่ และหลังปลูก 20 - 25 วัน ควรใส่ปุ๋ยสูตร 46 - 0 - 0 อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวแล้วพรวนดินกลบ

4.1.5 การจัดการศัตรูพืช

1) โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด มีดังนี้

(1) *โรคราน้ำค้าง* โดยเข้าทำลายข้าวโพดตั้งแต่งอกจนถึงอายุ 1 เดือน ทำให้ต้นข้าวโพดแคระแกรน ใบเป็นทางยาวสีขาว สีเหลืองอ่อน หรือเขียวอ่อน ช่อดอกหรือยอด อาจแตกเป็นพุ่ม ฝักติดเมล็ดน้อยหรือไม่ติดเมล็ดเลย ส่วนใหญ่พบการระบาดในฤดูฝน ที่มีอุณหภูมิต่ำ และความชื้นสูง สำหรับการป้องกัน ควรใช้พันธุ์ต้านทาน มีการคลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก ด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช ได้แก่ เมทาแลกซิล 35% ดีเอส อัตรา 7 - 10 กรัมต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม หรือคลุกเมทาแลกซิล - เอ็ม 35% อีเอส อัตรา 3.5 มิลลิลิตร ต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม หรือคลุกไดเมโทมอร์ฟ 50% ดับเบิ้ลยูพี อัตรา 30 กรัมต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม หรือหากพบต้นที่เป็นโรค ควรถอนและเผาทำลายทันที

(2) *โรคใบไหม้แผลใหญ่* ลักษณะอาการ คือ ใบ เกิดแผลขนาดเล็กสีกลาย ฟางข้าว ต่อมาแผลจะขยายใหญ่ขึ้น ทำให้ใบข้าวโพดแห้ง สามารถเกิดบนกาบฝักได้ ข้าวโพดที่เป็น โรครุนแรง ทำให้ฝักไม่สมบูรณ์ มักพบการระบาดรุนแรงในฤดูแล้ง (ธันวาคม - มีนาคม) สำหรับการป้องกัน ควรใช้พันธุ์ต้านทาน และควรหลีกเลี่ยงการปลูกในแหล่งที่มีการระบาด

(3) *โรคราสนิม* ลักษณะอาการ คือ ในระยะแรกจะพบจุดนูนสีน้ำตาลอ่อน ด้านบนและใต้ใบ ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแดง เมื่อจุดนูนแตก จะมีผงสีคล้ายสนิม มักพบการระบาดรุนแรงในช่วงปลายฤดูฝน จนถึงต้นฤดูหนาว สำหรับการป้องกัน ควรใช้พันธุ์ต้านทาน และควรหลีกเลี่ยงการปลูกในแหล่งที่มีการระบาด

(4) *โรคกาบและใบไหม้* ลักษณะอาการ คือ บริเวณกาบใบล่าง เกิดแผลฉ่ำน้ำ รูปร่างไม่แน่นอน ต่อมาเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาลอ่อน บริเวณขอบแผลมีสีน้ำตาลเข้มล้อมรอบ แผลจะขยายใหญ่ขึ้นไปตามทางยาวของใบ ทำให้ใบแห้ง หากการระบาดรุนแรงจะลุกลามขึ้นสู่ฝัก มักพบการระบาดรุนแรงเมื่อมีอุณหภูมิ 25 - 30 องศาเซลเซียส และความชื้นสูง สำหรับการป้องกัน คือ เก็บเศษซากข้าวโพดที่เป็นโรคเผาทำลาย แล้วไถพรวนดินตากแดด ใส่อินทรีย์วัตถุในแปลงปลูก ควรหลีกเลี่ยงการปลูกพืชหนาแน่น และใส่ปุ๋ยในปริมาณธาตุอาหารสมดุล ลดการใส่ปุ๋ยไนโตรเจน ในปริมาณสูง

2) แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด มีดังนี้

(1) หนอนกระชู่ข้าวโพดลายจุด ลักษณะการเข้าทำลาย คือ เริ่มพบทำลายตั้งแต่ข้าวโพดอายุ 6 – 7 วัน จนถึงระยะออกดอก ติดฝัก โดยหนอนกระชู่ข้าวโพดลายจุด จะกัดกินใบ มักทำลายบริเวณส่วนยอด ช่อดอกตัวผู้ โหมและฝัก การทำลายรุนแรงในระยะต้นเล็ก ทำให้ข้าวโพดตายได้ มักพบการระบาดตลอดทั้งปี สำหรับการป้องกัน ได้แก่ คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารไซแอนทรานิลิโพรล 20% เอสซี (กลุ่ม 28) เมื่อข้าวโพดอายุ 21 วัน หากยังพบการเข้าทำลายต้นข้าวโพดมากกว่า 20% ของจำนวนต้นทั้งหมด ให้พ่นสารป้องกันกำจัดแมลง โดยต้องเลือกสารต่างกลุ่มกับสารคลุกเมล็ดพันธุ์ กรณีที่ไม่ใช้สารคลุกเมล็ด ให้ใช้วิธีพ่นสารทางใบ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตามคำแนะนำ โดยเน้นพ่นสารลงในกรวยยอด ฉีดพ่นครั้งแรกเมื่อข้าวโพดอายุ 6 – 7 วัน และต้องสลับกลุ่มสารทุก 30 วัน ตามวงรอบชีวิตเพื่อลดความต้านทานต่อสารฆ่าแมลง สำหรับสารป้องกันกำจัดแมลงพ่นทางใบที่แนะนำ ได้แก่ สไปนีโทแรม 12% เอสซี หรือ สไปนีโทแรม 25% ดับบลิวจี (กลุ่ม 5) อีมาเมกตินเบนโซเอท 1.92% อีซี หรือ อีมาเมกตินเบนโซเอท 5% ดับบลิวจี (กลุ่ม 6) คลอร์ฟินาเพอร์ 10% เอสซี (กลุ่ม 13) อินดอกซาคาร์บ 15% เอสซี (กลุ่ม 22) เมทอกซีฟิโนไซด์ + สารสไปนีโทแรม 30% + 6% เอสซี (กลุ่ม 18 + 5) หรือ คลอแรนทรานิลิโพรล 5.17% เอสซี หรือ ฟลูเบนไดอะไมด์ 20% ดับบลิวจี (กลุ่ม 28) สำหรับในแปลงที่ไม่ใช้สารเคมี สามารถพ่นด้วยสารชีวภัณฑ์ ได้แก่ เชื้อบีที หรือใช้แมลงตัวห้ำ เช่น แมลงหางหนีบ หรือ มวนเพชฌฆาต หรือ มวนพิฆาต

(2) หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด ลักษณะการเข้าทำลาย คือ ทำลายใบ ช่อดอกตัวผู้ และลำต้น ทำให้เกิดการชะงักการเจริญเติบโต หักล้มง่าย เมื่อมีการระบาดรุนแรงจะเข้าทำลายฝัก มักพบการระบาดในสภาพอากาศแล้ง หรือฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน สำหรับการป้องกันกำจัด คือ พ่นสารเดลทาเมทริน 3% อีซี คลอร์ฟลูอาซุรอน 5% อีซี หรือ ฟิโปรนิล 5% เอสซี หรือใช้ศัตรูธรรมชาติ เช่น แมลงหางหนีบ หรือแมลงช้างปีกใส หรือแตนเบียนไข่ไตรโคแกรมมา

(3) หนอนกระชู่หอม ลักษณะการเข้าทำลาย คือ กัดกินทุกส่วนในระยะต้นอ่อนหรือข้าวโพดอายุ 1 – 2 สัปดาห์ จะทำความเสียหายอย่างรุนแรงเมื่อหนอนมีความยาวตั้งแต่ 2 เซนติเมตร ขึ้นไป มักพบการระบาดรุนแรงในสภาพอากาศแล้ง หรือฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน สำหรับการป้องกันกำจัด คือ พ่นสารนิวเคลียร์โพลีฮีโดรซิส ไวรัส หรือเบตาไซฟลูทริน 2.5% อีซี หรือใช้ศัตรูธรรมชาติ เช่น แมลงหางหนีบ หรือแมลงช้างปีกใส หรือแตนเบียนหนอนบราโคนิก

(4) มอดดิน ลักษณะการเข้าทำลาย คือ กัดกินใบและต้นอ่อน ตั้งแต่เริ่มงอกถึงอายุประมาณ 14 วัน ส่งผลให้ต้นอ่อนตาย หรือชะงักการเจริญเติบโต ต้นที่รอดตาย จะเก็บเกี่ยวได้ล่าช้า มักพบการระบาดในพื้นที่ดินร่วนทราย สภาพอากาศแล้ง สำหรับการป้องกันกำจัดในแหล่งที่เคยมีการระบาด ให้คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยอิมิดาโคลพริด 70% ดับบลิวเอส อัตรา 5 กรัม

ต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม หากยังพบการทำลายโดยพดต้นที่ใบถูกทำลายเสียหาย 50% ของต้นทั้งหมด ให้พ่นด้วยคาร์บาริล 85% ดับปลิวไฟ ให้ทั่วต้นอ่อน และบริเวณรอบๆ โคนต้น

(5) หนู ลักษณะการเข้าทำลาย คือ กัดกินเมล็ดที่เพิ่งปลูกลง หรือเริ่มงอกใหม่ และพบในระยะติดฝัก จะกัดต้นให้ล้มเพื่อกินเมล็ด หรือปีนขึ้นไปกัดกินเมล็ดตั้งแต่เป็นฝักอ่อน จนถึงเก็บเกี่ยว รวมถึงทำลายในยุ้งฉางที่เก็บฝัก เกิดความเสียหายของผลผลิต และการปนเปื้อนของของเสียจากหนู สำหรับการป้องกันกำจัด โดยใช้เหยื่อพิษ เช่น ซิงค์ฟอสไฟด์ หรือโปรมาดินโอโลน หรือโฟลคูมาเฟน หรือไดฟีไทอาโลน

3) วัชพืชและการป้องกันกำจัด โดยวัชพืชสามารถแบ่งได้ 2 ชนิด ได้แก่ วัชพืชฤดูเดียว เป็นวัชพืชที่ครบวงจรชีวิตภายในฤดูเดียว ส่วนมากจะขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด เช่น ขจรจบ ดอกใหญ่ หญ้านกสีชมพู หญ้าตีนนก เป็นต้น และวัชพืชข้ามปี เป็นวัชพืชที่ส่วนมากขยายพันธุ์ด้วยต้น ราก เหง้า หัว และไหล ได้ดีกว่าการขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด เช่น หญ้าคา ตดหมุดตดหมา แห้วหมู เป็นต้น สำหรับการป้องกันกำจัดวัชพืช สามารถทำได้โดยใช้แรงงานคน หรือเครื่องจักรกล ตั้งแต่เตรียมดินปลูก โดยการไถตะ 1 ครั้ง แล้วตากดิน 7 – 10 วัน จากนั้นไถพรวน 1 ครั้ง แล้วคราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัว และไหลของวัชพืชข้ามปี ออกจากแปลง และเมื่อข้าวโพดอายุ 20 – 25 วัน กำจัดวัชพืชระหว่างแถว ก่อนหรือพร้อมกับการใส่ปุ๋ย สำหรับการใส่สารกำจัดวัชพืช ก่อนปลูกหรือก่อนเตรียมดิน 7 – 15 วัน ควรพ่นกลูโฟซิเนต แอมโมเนียม 15% เอสแอล หลังปลูกให้พ่นสารอะลาคลอร์ 48% อีซี หรืออะเซโทคลอร์ 50% อีซี หรือเมโทลาคลอร์ 40% อีซี หรือเพนดิเมทาลิน 33% อีซี พ่นคลุมดินหลังปลูก ก่อนข้าวโพดและวัชพืชงอก โดยขณะพ่นดินต้องมีความชื้นด้วย

4.1.6 การเก็บเกี่ยว ควรเก็บเกี่ยวข้าวโพดเมื่อแก่จัด หรือแห้งหมดทั้งแปลงแล้ว 7 วัน เมล็ดจะมีความชื้น ประมาณร้อยละ 23 หากต้องการใช้พื้นที่ปลูกพืชอื่นต่อจากข้าวโพด ควรเก็บเกี่ยวข้าวโพดเมื่อใบเปลี่ยนเป็นสีฟางข้าวร้อยละ 90 ของทั้งแปลง เมล็ดจะมีความชื้นต่ำกว่าร้อยละ 25 ไม่ควรเก็บเกี่ยวข้าวโพดหลังฝนตก เพราะเมล็ดจะมีความชื้นสูง สำหรับวิธีการเก็บเกี่ยวสามารถเก็บเกี่ยวได้โดยใช้แรงงานคน และใช้เครื่องจักรเก็บเกี่ยว โดยใช้แรงงานคน จะใช้ไม้หรือเหล็กแหลมแทงปลายฝัก ปอกเปลือก แล้วหักข้าวโพดใส่กระสอบ จากนั้นนำไปเทรวมกันไว้ในยุ้งฉาง ส่วนการเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักรเก็บเกี่ยว ทำได้ 2 แบบ คือ ใช้เครื่องเก็บเกี่ยวต่อพ่วงกับรถแทรกเตอร์ขนาด 60 – 80 แรงม้า เก็บเกี่ยวโดยปลิดฝัก และใช้เครื่องเก็บเกี่ยวแบบเกี่ยวนวดอัตโนมัติ

4.1.7 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวโพด ควรนำฝักข้าวโพดตากบนลานซีเมนต์ที่แห้งและสะอาด มีแสงแดดจัด 2 – 3 วัน เพื่อให้ฝักข้าวโพดมีความชื้นในเมล็ดต่ำกว่าร้อยละ 23 ซึ่งปลอดภัยจากการปนเปื้อนสารอะฟลาทอกซิน หรือพบปริมาณน้อยกว่า 50 ไมโครกรัมต่อกิโลกรัม และควรเก็บฝักข้าวโพดในยุ้งฉางที่มีหลังคาและมีการถ่ายเทอากาศได้ดี สำหรับ

การกะเทาะฝักข้าวโพดด้วยเครื่องกะเทาะ หลังจากกะเทาะแล้ว ต้องลดความชื้นเมล็ดข้าวโพดให้ต่ำกว่าร้อยละ 15 หากไม่สามารถลดความชื้นได้ ควรนำมากองไว้ในร่ม และใช้ผ้าพลาสติกใสหนา 0.1 มิลลิเมตร คลุมและทับชายพลาสติกครอบกอง แล้วรมด้วยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ อัตรา 0.5 กิโลกรัม ต่อเมล็ด 1,000 กิโลกรัม หรือใช้เครื่องดูดฝุ่น หรือเครื่องดูดอากาศ ดูอากาศออกจากกอง แล้วรมด้วยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ อัตรา 0.3 กิโลกรัมต่อเมล็ด 1,000 กิโลกรัม และต้องนำไปลดความชื้นภายใน 1 - 2 วัน

กล่าวโดยสรุป หลักการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมอย่างถูกต้องและเหมาะสม นั้นมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ การเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม การเตรียมดิน การปลูก การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดโรคพืช แมลงศัตรูพืช และวัชพืช การเก็บเกี่ยว ตลอดจนการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว โดยการวิจัยในครั้งนี้ ได้นำมากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับ สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของเกษตรกร ในเรื่องของสภาพการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สรุปได้ดังนี้

5.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

5.1.1 เพศ

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่าเกษตรกรร้อยละ 58.9 เป็นเพศหญิง มีความสอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) ศึกษาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าเกษตรกรเกินครึ่งเป็นเพศหญิง ซึ่งแตกต่างจาก ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.9 เป็นเพศชาย เช่นเดียวกับ ประมวล บัวภฏ (2562, น. 116) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย

5.1.2 อายุ

ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 49.59 ปี มีความสอดคล้องกับ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 49.67 ปี ซึ่งต่างจาก ประมวล บัวกฎ (2562) พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.33 ปี เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 55.87 ปี และบุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 62) ศึกษาการจัดการการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแปลงใหญ่ในอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีอายุเฉลี่ย 53.85 ปี

5.1.3 ระดับการศึกษา

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 38.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 สอดคล้องกับ ประมวล บัวกฎ (2562, น. 116) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 62.4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และบุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 62) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 หรือ 6 ซึ่งแตกต่างกับ ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 32.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) พบว่าเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.63 คน เช่นเดียวกับ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 62) พบว่าเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.79 คน ซึ่งใกล้เคียงกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) พบว่าเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.16 คน

5.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม

5.2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) พบว่าเกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. สอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) พบว่าเกษตรกรส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. เช่นเดียวกับ ประมวล บัวกฎ (2562, น. 116) พบว่าเกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.

5.2.2 ประสบการณ์การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 11.29 ปี สอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 11.43 ปี ซึ่งแตกต่างจาก มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 8.41 ปี

เช่นเดียวกับ ประมวล บัวกฎ (2562, น. 118) พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 8.56 ปี

5.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

5.3.1 พื้นที่ทำการเกษตร

ประมวล บัวกฎ (2562, น. 116) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเฉลี่ย 26.20 ไร่ต่อคน สอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 24.28 ไร่ ซึ่งต่างจาก มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของตนเองเฉลี่ย 16.18 ไร่ เช่นเดียวกับ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 62) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดเฉลี่ย 10.91 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ ประมวล บัวกฎ (2562, น. 117) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 9.43 ไร่ และธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 7.21 ไร่

5.3.2 จำนวนแรงงานภาคการเกษตร

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่า แรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.52 คน สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 75) พบว่า แรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 2.87 คน โดยร้อยละ 6.2 ไม่มีแรงงานจ้าง และร้อยละ 93.8 มีแรงงานจ้างเฉลี่ย 10.45 คน เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 96) พบว่า แรงงานภายในครัวเรือนที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 2.22 คน และแรงงานนอกครัวเรือนเฉลี่ย 9.77 คน

5.3.3 ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 4,350.11 บาทต่อไร่ สอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 4,104.53 บาทต่อไร่ และบุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 63) พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 4,210 บาทต่อไร่ ซึ่งแตกต่างจาก ประมวล บัวกฎ (2562, น. 119) พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3,755.70 บาทต่อไร่

5.3.4 รายได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ประมวล บัวกฎ (2562, น. 116) พบว่า การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร มีผลผลิตเฉลี่ย 1,567.74 กิโลกรัมต่อไร่ ขายกิโลกรัมละ 6.81 บาท มีรายได้ 10,256.89 บาทต่อไร่ ขณะที่ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่า เกษตรกรมีผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งเฉลี่ย 1,010.23 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้เฉลี่ย 6,260.61 บาทต่อไร่ ซึ่งแตกต่างกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 96) พบว่า มีผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 585.56 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายผลผลิตเฉลี่ย 6.73 บาท ทำให้มีรายได้เฉลี่ย 3,949.20 บาทต่อไร่

5.3.5 แหล่งเงินทุน

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 71.8 มีแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) สอดคล้องกับ ประมวล บัฏภู (2562, น. 116) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้จาก ธ.ก.ส. และทุนของตนเอง ซึ่งแตกต่างกับ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 62) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเองในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.4 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.4.1 สภาพการปลูก

1) ช่วงที่ปลูก

ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 76) พบว่าเกษตรกรทั้งหมดปลูกข้าวโพดในช่วงปลายฤดูฝน ช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 96) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีช่วงเวลาการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในฤดูฝน

2) พันธุ์

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรทั้งหมดใช้เมล็ดพันธุ์ลูกผสม โดยใช้เมล็ดพันธุ์อัตราเฉลี่ย 4.73 กิโลกรัมต่อไร่ สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 76) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 83.4 ใช้เมล็ดพันธุ์ลูกผสมของภาคเอกชนในการปลูก โดยใช้เมล็ดพันธุ์อัตราเฉลี่ย 3.37 กิโลกรัมต่อไร่ เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 96) พบว่าพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรใช้ปลูก เป็นพันธุ์ลูกผสมจากบริษัท โดยพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมนำมาปลูก คือ แปซิฟิก 999, แปซิฟิก 777, ซีพี 888 ตามลำดับ อัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้เฉลี่ย 3.36 กิโลกรัมต่อไร่ และบุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 62) พบว่าพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมนำมาปลูกคือ พันธุ์แปซิฟิก 789 ในอัตรา 2.6 – 3.0 กิโลกรัมต่อไร่

3) การเตรียมดิน

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 115) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 68.7 มีการไถเตรียมดิน จำนวน 2 ครั้ง สอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 96) พบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีการเตรียมดินโดยการไถตะ 1 ครั้ง และไถพรวน 1 ครั้ง และเกษตรกรเกินครึ่งนั้นไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน เช่นเดียวกับ ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 76 - 77) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 48.3 มีการเตรียมดินโดยการไถตะ 1 ครั้ง และไถพรวน 1 ครั้ง และเกษตรกรร้อยละ 46.9 มีการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

4) การปลูก

บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 96) พบว่าเกษตรกรใช้เครื่องปลูกเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรเกินครึ่งใช้ระยะปลูกระหว่างแถว 75 เซนติเมตร และระยะปลูกระหว่างต้น 20 เซนติเมตร มีการคลุมเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันโรคราน้ำค้าง และมีการพ่นสารคุมวัชพืชตามคำแนะนำหลังหยอดเมล็ด

สอดคล้องกับ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 88.30 มีการปลูกโดยใช้เครื่องหยอดเมล็ด มีการเว้นระยะระหว่างแถวเฉลี่ย 67.30 เซนติเมตร และระยะระหว่างต้นเฉลี่ย 16.92 เซนติเมตร เช่นเดียวกับ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 62) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยใช้เครื่องหยอดขนาดเล็ก ปลูกระยะระหว่างแถว 50 เซนติเมตร และระยะระหว่างต้น 25 เซนติเมตร ซึ่งแตกต่าง ชีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 76) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 86.2 ใช้แรงงานคนในการปลูก โดยใช้ล้อยกเป็นหลุม แล้วใช้คนหยอดเมล็ด และเกษตรกรร้อยละ 43.4 ใช้ระยะปลูกระหว่างแถว 75 เซนติเมตร และระยะปลูกระหว่างต้น 25 เซนติเมตร เช่นเดียวกับ ประมวล บัวกฎ (2562, น. 116) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนในการปลูกโดยการหยอดเมล็ดเป็นแถว และใช้ระยะปลูกระหว่างแถว 60 เซนติเมตร และระยะปลูกระหว่างต้น 25 เซนติเมตร

5.4.2 การดูแลรักษา

1) การใส่ปุ๋ย

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 49.1 ใส่ปุ๋ยจำนวน 3 ครั้ง ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 52.1 ไม่ใส่ปุ๋ยรองพื้น โดยร้อยละ 60.3 ของเกษตรกรที่ใส่ปุ๋ยรองพื้นใส่ปุ๋ยสูตร 15 – 15 – 15 สอดคล้องกับ ประมวล บัวกฎ (2562, น. 116) พบว่าเกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยจำนวน 3 ครั้ง คือ ใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 15 – 15 – 15 จำนวน 34.41 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อข้าวโพดอายุ 30 วัน ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าสูตร 46 – 0 – 0 จำนวน 40.44 กิโลกรัมต่อไร่ และเมื่อข้าวโพดอายุ 45 วัน ใส่ปุ๋ยสูตร 46 – 0 – 0 ร่วมกับสูตร 21 – 4 – 21 จำนวน 49.81 กิโลกรัมต่อไร่ เช่นเดียวกับ ชีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 76) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 60 ใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 15 – 15 – 15 และใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 โดยใช้สูตร 46 – 0 – 0

2) การจัดการวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 82.2 มีการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช เกษตรกรร้อยละ 77.3 พบโรคระบาดในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง และเกษตรกรร้อยละ 88.3 พบแมลงศัตรูพืชในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง สอดคล้องกับ ชีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 76) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.2 มีการป้องกันกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนและสารเคมี เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการป้องกันกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนและสารเคมี และมีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

5.4.3 การเก็บเกี่ยว

1) อายุการเก็บเกี่ยว

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 79.1 เก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งอายุ 120 วัน สอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกร

ส่วนมากเก็บเกี่ยวข้าวโพดเมื่ออายุ 120 วัน เช่นเดียวกับ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 51) พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 98.6 มีการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่อายุ 120 – 130 วัน

2) วิธีการเก็บเกี่ยว

ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 76) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 83.4 เก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้แรงงานคน เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกรส่วนมากเก็บเกี่ยวข้าวโพดโดยใช้แรงงานคน ซึ่งแตกต่างจาก มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 75.5 เก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้เครื่องจักร เช่นเดียวกับ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 52) พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 99.3 เก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยใช้เครื่องเกี่ยวนวดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.4.4 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

1) การขนส่ง

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 93.3 มีการจ้างรถในการขนส่งผลผลิต สอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกรเกินครึ่งมีการใช้รถรับจ้างในการขนส่งผลผลิต

2) ลักษณะการจำหน่าย

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 47.2 มีการจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบเมล็ด โดยจำหน่ายให้พ่อค้าคนในพื้นที่ สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 76) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 64.8 ไม่มีการคัดแยกฝักเสีย และเกษตรกรร้อยละ 53.1 มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวโพดและสีเป็นเมล็ดแล้วนำไปจำหน่ายทันที เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกฝักเสีย และไม่มีการตากฝักข้าวโพด โดยจะสีเป็นเมล็ดแล้วขายทันที และบุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 52) พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 100 มีการกะเทาะเมล็ดทันทีหลังการเก็บเกี่ยว โดยร้อยละ 71.8 จำหน่ายให้กับสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 16.9 จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง และร้อยละ 11.3 จำหน่ายให้กับตลาดกลาง

5.4.5 ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 117 - 118) พบว่าด้านกระบวนการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ถูกละเลย ในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาสูงสุดคือ เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง ด้านการดูแลรักษา ในภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก โดยปัญหาสูงสุดคือ ปุ๋ยราคาสูง ด้านการเก็บเกี่ยว ในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดนปัญหาสูงสุดคือ ค่าจ้างแรงงานแพง ด้านการตลาด ในภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก โดยปัญหาสูงสุดคือ ผลผลิตราคาต่ำ และด้านต้นทุนการผลิต ในภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก โดยปัญหาสูงสุดคือ ต้นทุนการผลิตสูง ซึ่งสอดคล้องกับ ประมวล บั๊กภู (2562, น. 116) พบว่าระดับปัญหามากที่สุด คือ ปุ๋ยเคมี สารเคมี และเมล็ดพันธุ์ มีราคาแพง ระดับปัญหามาก คือ ต้นทุนการผลิตสูง ระดับปัญหาปานกลาง คือ

วิธีการปลูก ได้แก่ ระยะเวลาปลูก และการรับรู้ข่าวสารการผลิตได้รวดเร็วถูกต้องเป็นปัจจุบัน และระดับปัญหาน้อย คือ พื้นที่ไม่เหมาะสม เสี่ยงต่อการขาดน้ำ และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เช่นเดียวกับ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 63) พบว่าเกษตรกรแปลงใหญ่มีปัญหาปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ได้แก่ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดวัชพืช เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และ อมรพรรณ มุนี (2551, น. 71) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับมาก ในประเด็นฝนทิ้งช่วงในระยะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ออกดอก ออกใหม่ ปุ๋ยราคาแพง ราคาผลผลิตถูก และเกิดภัยธรรมชาติ และปัญหาในระดับปานกลางคือ เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง

5.5 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 75) พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมากจาก แหล่งความรู้จากสื่อมวลชน และแหล่งความรู้จากสื่อบุคคล ตามลำดับ สอดคล้องกับ ประมวล บัวภู (2562, น. 116) พบว่า เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมจากกรมส่งเสริมการเกษตร โดยได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน และจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมภาครัฐ ตามลำดับ ขณะที่ กิตติกานต์ ศรีธิทอง (2564, น. 108) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกร ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 52 ได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งจากหน่วยงานภาครัฐ สำหรับบุคคลที่ให้การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง มีความใกล้เคียงกัน 3 ลำดับแรก คือ ร้อยละ 31.5 จากผู้นำชุมชน รองลงมา ร้อยละ 29.7 จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจากภาครัฐ และร้อยละ 27.3 จากเกษตรกรต้นแบบ ตามลำดับ โดยร้อยละ 42.5 ส่งเสริมในรูปแบบกลุ่ม คือ การประชุม ร้อยละ 35.4 ส่งเสริมในรูปแบบมวลชน คือ หนังสือ และร้อยละ 52.2 ยังไม่ได้รับการส่งเสริม ผ่านสื่อออนไลน์ ทั้งนี้การวิจัยของ อาคม จงอริยตระกูล (2543, น. 120) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมโครงการโดยเจ้าหน้าที่เป็นผู้คัดเลือก ร้อยละ 49.7 เกษตรกรร้อยละ 53.2 ได้รับการประชุมชี้แจงโครงการ 1 ครั้ง เกษตรกรได้รับสนับสนุนเมล็ดพันธุ์จากโครงการเฉลี่ยรายละ 25.2 กิโลกรัม ซึ่งมากกว่าหลักเกณฑ์กำหนดเล็กน้อย ในราคากิโลกรัมละ 8 บาท ตามที่ราชการกำหนดทุกราย และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกร 1 ครั้ง

5.6 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 117 - 118) พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งในด้านการสนับสนุนการผลิต และด้านประเด็นการส่งเสริม ในระดับมาก ทั้งนี้การวิจัยของ กิตติกานต์ ศรีธิทอง (2564, น. 110 - 111) พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องการได้รับความรู้ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ในระดับมาก และการวิจัยของ

อาคม จงอริยตระกูล (2543, น. 120 - 121) พบว่าเกษตรกรมีปัญหา 6 เรื่อง ได้แก่ ราคาประกันต่ำ ไม่มีปุ๋ยเคมีสนับสนุนในรูปสินเชื่อ ได้รับเมล็ดพันธุ์น้อยเกินไป ขั้นตอนการจัดซื้อผลผลิตมีความยุ่งยาก การจัดซื้อผลผลิตคั้นมีความล่าช้าไม่ทันฤดูกาล และจำนวนครั้งในการติดตามงานของเจ้าหน้าที่น้อยเกินไป

5.7 แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 117 - 118) พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง 3 เรื่อง ได้แก่ 1) ประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรต้องการรับการส่งเสริมเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ ด้านการตลาด ด้านต้นทุนการผลิต และด้านการดูแลรักษา ตามลำดับ 2) วิธีการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง พบว่า วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม และวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ตามลำดับ และ 3) การสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง พบว่า การสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งที่เกษตรกรต้องการเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ เป็นต้น ทั้งนี้การวิจัยของ กิตติกานต์ ศรีธิทอง (2564, น. 110 - 111) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง ในด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคลจากเจ้าหน้าที่ ในระดับมาก นอกจากนี้การวิจัยของ ประมวล บัวภู (2562, น. 116) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้และช่องทางการส่งเสริม คือ 1) ระดับความต้องการความรู้อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ได้แก่ เรื่องการดูแลรักษา การเตรียมการเพาะปลูก และการจำหน่ายผลผลิต มีคะแนนเฉลี่ย 3.65, 3.64 และ 3.49 ตามลำดับ และ 2) ช่องทางการส่งเสริมการผลิต ได้แก่ เรื่องการเตรียมการเพาะปลูก ช่องทางที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด ได้แก่ แผ่นพับ โปสเตอร์ และการศึกษาด้วยตนเอง ตามลำดับ เรื่องการดูแลรักษา ช่องทางที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด ได้แก่ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ แผ่นพับ และจากเพื่อนบ้าน ตามลำดับ และเรื่องการจำหน่ายช่องทางที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด ได้แก่ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากเพื่อนบ้าน โปสเตอร์ โทรทัศน์ และจากนิตยสาร วารสาร ตามลำดับ และการวิจัยของ อาคม จงอริยตระกูล (2543, น. 120 - 121) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการ ด้านการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในด้านวิธีการส่งเสริมมีความต้องการระดับมาก จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ การจัดทำแปลงสาธิต การประชุมกลุ่มย่อย การจัดงานรณรงค์ การเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าว การฝึกอบรมกลุ่มย่อย การจัดทัศนศึกษา การแจกเอกสาร และการเยี่ยมเยียนรายบุคคล ส่วนด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและการบริการ เกษตรกรมีความต้องการระดับกลาง 5 เรื่อง ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ตลาดรับซื้อผลผลิต เครื่องมือวัดความชื้นและเครื่องชั่งน้ำหนัก และสินเชื่อ

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุปเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนางวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกร ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และประสบการณ์การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไร่ ราคาจำหน่าย รายได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และแหล่งเงินทุน

2. สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ประกอบด้วย 1) สภาพการปลูก ได้แก่ ช่วงที่ปลูก พันธุ์ การเตรียมดิน และการปลูก 2) การดูแลรักษา ได้แก่ การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ และการจัดการวัชพืชโรคและแมลงศัตรูพืช 3) การเก็บเกี่ยว ได้แก่ อายุการเก็บเกี่ยว และวิธีการเก็บเกี่ยว 4) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ได้แก่ การขนส่ง และลักษณะการจำหน่าย และ 5) ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ปัญหาด้านการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

3. การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ประกอบด้วยข้อมูลการได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริม และด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

4. ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ประกอบด้วยข้อมูลปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริม และด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5. แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร ประกอบด้วยข้อมูลแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริม และด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีของการวิจัย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66 เป็นเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 991 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.07 จากสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ประชากรตัวอย่างหรือกลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{991}{1 + 991(0.07)^2}$$

$$n = 169.231 \text{ หรือ } 170$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 170 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17.15 ของประชากร

1.2.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 170 ราย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของเกษตรกรในแต่ละตำบล โดยการจับสลากรายชื่อเกษตรกรในแต่ละตำบล ซึ่งการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของเกษตรกรในแต่ละตำบล มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล ตามรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1	นาเหล่า	431	74
2	นาแก	225	39
3	วังทอง	48	8
4	วังปลาป้อม	177	30
5	เทพศิรี	110	19
รวม		991	170

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชนิดของเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) กำหนดคำถาม คำตอบให้เลือก โดยเรียงเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ ประกอบด้วยลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) โดยกำหนดคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

สภาพพื้นฐานทางสังคม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และประสบการณ์การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ราคาจำหน่าย รายได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และแหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลสภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ สภาพการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร และด้านการสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร และด้านการสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยให้เกษตรกรเลือกตอบตามระดับปัญหาที่พบว่ามีอยู่ในระดับใด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด	กำหนดค่าเท่ากับ 1
มีปัญหาในระดับ น้อย	กำหนดค่าเท่ากับ 2
มีปัญหาในระดับปานกลาง	กำหนดค่าเท่ากับ 3
มีปัญหาในระดับมาก	กำหนดค่าเท่ากับ 4
มีปัญหาในระดับ มากที่สุด	กำหนดค่าเท่ากับ 5

ตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร และด้านการสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยให้เกษตรกรเลือกตอบตามระดับความต้องการแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของตนเองว่ามีอยู่ในระดับใด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ต้องการน้อยที่สุด	กำหนดค่าเท่ากับ 1
ต้องการน้อย	กำหนดค่าเท่ากับ 2
ต้องการปานกลาง	กำหนดค่าเท่ากับ 3
ต้องการมาก	กำหนดค่าเท่ากับ 4

ต้องการมากที่สุด

กำหนดค่าเท่ากับ 5

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม และให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ก่อนจะนำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหากับผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการดำเนินการดังนี้

1) นำแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์ ที่ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปหาค่าความตรงของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการทางสถิติตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง เพื่อหาค่าความสอดคล้องกันระหว่างคำถามในแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้วิจัยจัดทำแบบฟอร์มให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง จำนวน 3 คน กำหนดคะแนนผลการพิจารณา ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากนั้นนำคะแนนผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนมาคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย
 R แทน คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง

(1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 แสดงว่ามีค่าความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้

(2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 แสดงว่าต้องปรับปรุงแก้ไข ยังใช้ไม่ได้หรือ ตัดทิ้ง

โดยผลการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) ตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตัดสินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์มีค่าเท่ากับ 0.994 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา และข้อคำถามข้อนั้นสามารถนำไปใช้ได้

2.3.2 การตรวจสอบความเที่ยง หรือความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบความเที่ยง หรือความเชื่อมั่น โดยมีการดำเนินการดังนี้

นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบคุณสมบัติของเครื่องมือในด้านต่างๆ เช่น ความสะดวกในการใช้เครื่องมือ ความสามารถในการนำไปใช้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาหาค่าความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรง โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติได้ค่าความน่าเชื่อถือได้ ของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.926

ตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.952

อารยา องค์กรเยี่ยม และพงศ์ธรา วิจิตเวชไพศาล (2561, น. 42) แนะนำว่าโดยทั่วไปแล้วค่าความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถามควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ดังนั้น แบบสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าค่าที่เหมาะสม จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 170 ราย ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ มีการดำเนินการดังนี้

3.1.1 จัดทำแผนออกจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลเป้าหมาย และผู้นำชุมชน นัดหมายกลุ่มตัวอย่างตามเป้าหมายในแต่ละตำบล

3.1.2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และปากกา

3.1.3 ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ข้อมูลเกษตรกรตามแผนที่กำหนด เก็บข้อมูลทั้งหมด 170 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.0

3.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูลผู้วิจัย โดยแนะนำชื่อ นามสกุล และแจ้งว่าเป็น นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาโท ด้านการส่งเสริมการเกษตร และเน้นย้ำถึงการนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในภาพรวม เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจ และความเป็นกันเองกับเกษตรกร

3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ว่าเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยนี้ที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

3.2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้พัฒนาขึ้น ตามลำดับคำถามที่ได้กำหนดไว้และบันทึกข้อมูลคำตอบทุกข้อ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์เกษตรกร รายละ 10 นาที

3.2.4 ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล เมื่อสัมภาษณ์เกษตรกรครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ของข้อมูล และตรวจนับจำนวนแบบสัมภาษณ์ให้ถูกต้อง ครบถ้วน

3.2.5 กล่าวขอบคุณ ผู้วิจัย กล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้อง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.4 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการจัดอันดับ โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับคะแนนประมาณค่าแต่ละระดับไว้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรายภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น สามารถกำหนดการแปลความหมายของข้อมูลได้ คือ

- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

4.5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการจัดอันดับ โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับคะแนนประมาณค่าแต่ละระดับไว้ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ต้องการระดับน้อยที่สุด
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ต้องการระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ต้องการระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ต้องการระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ต้องการระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาหว้า จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกร กลุ่มตัวอย่าง 170 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	91	53.5
หญิง	79	46.5

n = 170

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)		n = 170	
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	
2. อายุ (ปี)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	28	16.4	
41-50	29	17.1	
51-60	68	40.0	
61-70	41	24.1	
มากกว่าหรือเท่ากับ 71	4	2.4	
ค่าต่ำสุด = 23 ค่าสูงสุด = 80 ค่าเฉลี่ย = 53.38 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.559			
3. ระดับการศึกษา			
ไม่ได้รับการศึกษา	1	0.6	
ประถมศึกษาปีที่ 4	53	31.2	
ประถมศึกษาปีที่ 6	45	26.5	
มัธยมศึกษาตอนต้น	40	23.5	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	23	13.5	
อนุปริญญา/ปวส.	8	4.7	
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	20	11.8	
3 - 5	109	64.1	
มากกว่าหรือเท่ากับ 6	41	24.1	
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 4.46 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.771			

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึงเพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 53.5 เป็นเพศชาย และร้อยละ 46.5 เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.0 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมาร้อยละ 24.1 มีอายุระหว่าง 61 - 70 ปี ร้อยละ 17.1 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 16.4 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และร้อยละ 2.4 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 71 ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 23 ปี และอายุสูงสุด 80 ปี มีอายุเฉลี่ย 53.38 ปี และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.559

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 31.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา ร้อยละ 26.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 23.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และ ร้อยละ 0.6 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.1 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3 - 5 คน รองลงมา ร้อยละ 24.1 มีสมาชิกในครัวเรือน มากกว่าหรือเท่ากับ 6 และร้อยละ 11.8 มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน ตามลำดับ โดยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 10 คน มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.46 คน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.771

1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม และประสบการณ์การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม

n = 170		
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	45	26.5
เป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	125	73.5
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	110	64.7
กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว	22	12.9
ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	15	8.8
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	12	7.1
ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศตปช.)	10	5.9
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	3	1.8
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	2	1.2
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	1	0.6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)		n = 170	
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	
2. ประสบการณ์การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ปี)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4	17	10.0	
5 - 9	45	26.5	
10 - 14	57	33.5	
15 - 19	14	8.2	
มากกว่าหรือเท่ากับ 20	37	21.8	
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 30 ค่าเฉลี่ย = 12.01 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.373			

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึงการเป็นสมาชิกกลุ่ม และประสบการณ์การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

การเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่าเกษตรกรร้อยละ 26.5 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ร้อยละ 73.5 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยร้อยละ 64.7 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. รองลงมา ร้อยละ 12.9 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ร้อยละ 8.8 เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ร้อยละ 7.1 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 5.9 เป็นสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ร้อยละ 1.8 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 1.2 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และร้อยละ 0.6 เป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ตามลำดับ

ประสบการณ์การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 33.5 มีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 10 - 14 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.5 มีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 5 - 9 ปี ร้อยละ 21.8 มีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ร้อยละ 10.0 มีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 ปี และร้อยละ 8.2 มีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 15 - 19 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 30 ปี มีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 12.01 ปี และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.373

1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไร่ ราคาจำหน่าย รายได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และแหล่งเงินทุน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

n = 170		
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ทำการเกษตร		
1.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	38	22.4
11 – 20	54	31.7
21 – 30	39	23.0
31 – 40	16	9.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 41	23	13.5
ค่าต่ำสุด = 2 ค่าสูงสุด = 100 ค่าเฉลี่ย = 23.81 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 16.935		
1.1.1 การถือครองที่ดิน		
ที่ดินของตนเอง	160	94.1
ที่ดินเช่า	10	5.9
1.2 พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	11	6.5
4 – 6	55	32.3
7 - 9	23	13.6
10 – 12	59	34.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 12	22	12.9
ค่าต่ำสุด = 2 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 9.21 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.393		
1.2.1 การถือครองที่ดิน (ไร่)		
ที่ดินของตนเอง	160	94.1
ที่ดินเช่า	10	5.9

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)		n = 170	
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ		จำนวน	ร้อยละ
2. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			
2.1 จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน (คน)			
1		6	3.5
2		113	66.5
3		31	18.2
4		17	10.0
มากกว่า หรือเท่ากับ 5		3	1.8
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 8 ค่าเฉลี่ย = 2.42 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.875			
2.2 จำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน (คน)			
ไม่มี		27	15.9
มี		143	84.1
1		71	41.7
2		60	35.3
มากกว่า หรือเท่ากับ 3		12	7.1
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 1.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.134			
3. ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (บาท/ไร่)			
3.1 ค่าเตรียมดิน (บาท/ไร่)			
ไม่มี		91	53.5
มี		79	46.5
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 400		25	14.7
401 – 500		3	1.8
501 – 600		26	15.3
601 – 700		14	8.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 701		11	6.5
ค่าต่ำสุด = 300 ค่าสูงสุด = 800 ค่าเฉลี่ย = 546.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 293.218			

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)		n = 170	
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	
3.2 ค่าเมล็ดพันธุ์ (บาท/ไร่)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500	12	7.1	
501 – 600	15	8.8	
601 – 700	65	38.2	
701 – 800	49	28.8	
มากกว่าหรือเท่ากับ 801	29	17.1	
ค่าต่ำสุด = 180 ค่าสูงสุด = 1,300 ค่าเฉลี่ย = 696.53 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 138.383			
3.3 ค่าให้น้ำ (บาท/ไร่)			
ไม่มี	78	45.9	
มี	92	54.1	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100	63	37.1	
101 – 200	25	14.7	
มากกว่าหรือเท่ากับ 201	4	2.3	
ค่าต่ำสุด = 50 ค่าสูงสุด = 380 ค่าเฉลี่ย = 120.54 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 69.769			
3.4 ค่าปุ๋ย (บาท/ไร่)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000	49	28.8	
1,001 – 1,500	104	61.2	
มากกว่าหรือเท่ากับ 1,501	17	10.0	
ค่าต่ำสุด = 300 ค่าสูงสุด = 2,000 ค่าเฉลี่ย = 1,191.96 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 281.900			
3.5 ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช (บาท/ไร่)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 250	125	73.5	
251 – 500	40	23.6	
มากกว่าหรือเท่ากับ 501	5	2.9	
ค่าต่ำสุด = 100 ค่าสูงสุด = 700 ค่าเฉลี่ย = 236.64 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 100.161			

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)			n = 170
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	
3.6 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว (บาท/ไร่)			
ไม่มี	10	5.9	
มี	160	94.1	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 300	2	1.2	
301 – 700	13	7.6	
มากกว่าหรือเท่ากับ 701	145	85.3	
ค่าต่ำสุด = 250 ค่าสูงสุด = 1,000 ค่าเฉลี่ย = 866.44 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 244.683			
3.7 ค่าแรงงาน (บาท/ไร่)			
3.7.1 แรงงานตนเอง			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 350	149	87.6	
351 – 500	7	4.2	
มากกว่าหรือเท่ากับ 501	14	8.2	
ค่าต่ำสุด = 250 ค่าสูงสุด = 1,200 ค่าเฉลี่ย = 352.29 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 105.774			
3.7.2 จ้างแรงงาน			
ไม่มี	28	16.5	
มี	142	83.5	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 300	42	24.7	
301 – 500	93	54.7	
มากกว่าหรือเท่ากับ 501	7	4.1	
ค่าต่ำสุด = 300 ค่าสูงสุด = 1,000 ค่าเฉลี่ย = 363.52 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 156.378			
3.7.3 จ้างเครื่องจักรกล			
ไม่มี	23	13.5	
มี	147	86.5	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500	2	1.2	
501 – 800	12	7.1	
มากกว่าหรือเท่ากับ 801	133	78.2	
ค่าต่ำสุด = 350 ค่าสูงสุด = 1,000 ค่าเฉลี่ย = 967.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 343.657			

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)			n = 170
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	
3.8 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (บาท/ไร่)			
ไม่มี	33	19.4	
มี	137	80.6	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 250	15	8.8	
251 – 500	106	62.4	
มากกว่าหรือเท่ากับ 501	16	9.4	
ค่าต่ำสุด = 120 ค่าสูงสุด = 800 ค่าเฉลี่ย = 367.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 174.556			
3.9 ต้นทุนการผลิตต่อไร่ (บาท/ไร่)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000	7	4.1	
4,001 – 5,000	67	39.4	
มากกว่าหรือเท่ากับ 5,001	96	56.5	
ค่าต่ำสุด = 3,675 ค่าสูงสุด = 5,925 ค่าเฉลี่ย = 5,048.19 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 526.651			
4. ผลผลิตที่ได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (กก./ไร่)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000		19.4	
1,001 – 2,000	81	47.7	
มากกว่าหรือเท่ากับ 2,001	56	32.9	
ค่าต่ำสุด = 800 ค่าสูงสุด = 2,880 ค่าเฉลี่ย = 1,620.29 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 535.048			
5. ราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (บาท/กก.)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4.50	46	27.1	
4.51 – 5.50	61	35.8	
5.51 – 6.50	5	3.0	
6.51 – 7.50	22	12.9	
มากกว่าหรือเท่ากับ 7.51	36	21.2	
ค่าต่ำสุด = 4 ค่าสูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 5.76 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.616			

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)		n = 170	
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	
6. รายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,500	31	18.2	
2,501 – 4,000	79	46.5	
มากกว่าหรือเท่ากับ 4,001	60	35.3	
ค่าต่ำสุด = 1,247 ค่าสูงสุด = 6,210 ค่าเฉลี่ย = 3,535.50 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,043.704			
7. แหล่งเงินทุน			
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)	76	44.7	
ทุนตนเอง	69	40.6	
กองทุนหมู่บ้าน	23	13.5	
บริษัทเอกชน	2	1.2	

จากตาราง 4.3 แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไร่ ราคาจำหน่าย รายได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และแหล่งเงินทุน ดังนี้

พื้นที่ทำการเกษตร

1) **พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 31.7 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 11 – 20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 23.0 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 21 – 30 ไร่ ร้อยละ 22.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ร้อยละ 13.5 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดมากกว่าหรือเท่ากับ 41 ไร่ และร้อยละ 9.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 31 – 40 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดต่ำสุด 2 ไร่ และสูงสุด 100 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 23.81 ไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 16.935

1.1) การถือครองที่ดิน พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 94.1 มีพื้นที่ดินเป็นของตนเอง และร้อยละ 5.9 เป็นพื้นที่ดินเช่า

2) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 34.7 มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 10 – 12 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 32.3 มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 4 – 6 ไร่ ร้อยละ 13.6 มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 7 – 9 ไร่ ร้อยละ 12.9 มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าหรือเท่ากับ 12 ไร่ และร้อยละ 6.5 มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่

ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่ำสุด 2 ไร่ และสูงสุด 50 ไร่ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 9.21 ไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.393

2.1) การถือครองที่ดิน พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 94.1 มีพื้นที่ดินเป็นของตนเอง และร้อยละ 5.9 เป็นพื้นที่ดินเช่า

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 66.5 มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือน 2 คน ร้อยละ 18.2 มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 10.0 มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 3.5 มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือน 1 คน และร้อยละ 1.8 มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน โดยมีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2.42 คน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.875

2) จำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 15.9 ไม่มีแรงงานภายนอกครัวเรือน และร้อยละ 84.1 มีแรงงานภายนอกครัวเรือน โดยร้อยละ 41.7 มีจำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน 1 คน ร้อยละ 35.3 มีจำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน 2 คน และร้อยละ 7.1 มีจำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน มากกว่าหรือเท่ากับ 3 คน โดยมีจำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 10 คน มีจำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือนเฉลี่ย 1.68 คน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.134

ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66

1) ค่าเตรียมดิน พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 53.5 ไม่มีต้นทุนในส่วนของค่าเตรียมดิน และร้อยละ 46.5 มีต้นทุนในส่วนของค่าเตรียมดิน โดยเกษตรกร ร้อยละ 15.3 มีค่าเตรียมดิน 501 – 600 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 14.7 มีค่าเตรียมดิน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 400 บาทต่อไร่ ร้อยละ 8.2 มีค่าเตรียมดิน 601 – 700 บาทต่อไร่ ร้อยละ 6.5 มีค่าเตรียมดิน มากกว่าหรือเท่ากับ 701 บาทต่อไร่ และร้อยละ 1.8 มีค่าเตรียมดิน 401 – 500 บาทต่อไร่ โดยมีค่าเตรียมดิน ต่ำสุด 300 บาทต่อไร่ สูงสุด 800 บาทต่อไร่ มีค่าเตรียมดินเฉลี่ย 546.33 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 293.218

2) ค่าเมล็ดพันธุ์ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 38.2 มีค่าเมล็ดพันธุ์ 601 – 700 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 28.8 มีค่าเมล็ดพันธุ์ 701 – 800 บาทต่อไร่ ร้อยละ 17.1 มีค่าเมล็ดพันธุ์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 801 บาทต่อไร่ ร้อยละ 8.8 มีค่าเมล็ดพันธุ์ 501 – 600 บาทต่อไร่ และร้อยละ 7.1 มีค่าเมล็ดพันธุ์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาทต่อไร่ โดยมีค่าเมล็ดพันธุ์ต่ำสุด 180 บาทต่อไร่ สูงสุด 1,300 บาทต่อไร่ ค่าเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 696.53 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 138.383 บาทต่อไร่

3) ค่าให้น้ำ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 45.9 ไม่มีต้นทุนค่าให้น้ำ และร้อยละ 54.1 มีต้นทุนค่าให้น้ำ โดยเกษตรกร ร้อยละ 37.1 มีค่าให้น้ำน้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 14.7 มีค่าให้น้ำ 101 – 200 บาทต่อไร่ และร้อยละ 2.3 มีค่าให้น้ำมากกว่าหรือเท่ากับ 201 บาทต่อไร่ โดยมีค่าให้น้ำต่ำสุด 50 บาทต่อไร่ สูงสุด 380 บาทต่อไร่ ค่าให้น้ำเฉลี่ย 120.54 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 69.769

4) ค่าปุ๋ย พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 61.2 มีค่าปุ๋ย 1,001 – 1,500 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 27.0 มีค่าปุ๋ย 501 – 1,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 10.0 มีค่าปุ๋ย มากกว่าหรือเท่ากับ 1,501 บาทต่อไร่ และร้อยละ 1.8 มีค่าปุ๋ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาทต่อไร่ โดยมีค่าให้ปุ๋ยต่ำสุด 300 บาทต่อไร่ สูงสุด 2,000 บาทต่อไร่ มีค่าปุ๋ยเฉลี่ย 1,191.96 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 281.900

5) ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 73.5 มีค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช น้อยกว่าหรือเท่ากับ 250 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 23.6 มีค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช 251 – 500 บาทต่อไร่ และร้อยละ 2.9 มีค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช มากกว่าหรือเท่ากับ 501 บาทต่อไร่ โดยมีค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช ต่ำสุด 100 บาทต่อไร่ สูงสุด 700 บาทต่อไร่ มีค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช เฉลี่ย 236.64 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 100.161

6) ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 5.9 ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว และร้อยละ 94.1 มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว โดยเกษตรกร ร้อยละ 85.3 มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว มากกว่าหรือเท่ากับ 701 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 7.6 มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว 301 – 700 บาทต่อไร่ และร้อยละ 1.2 มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว น้อยกว่าหรือเท่ากับ 300 บาทต่อไร่ โดยมีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว ต่ำสุด 250 บาท สูงสุด 1,000 บาท มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 866.44 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 244.683

7) ค่าแรงงาน

7.1) แรงงานตนเอง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 87.6 มีค่าแรงงานตนเอง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 300 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 8.2 มีค่าแรงงานตนเอง มากกว่าหรือเท่ากับ 501 บาทต่อไร่ และร้อยละ 4.2 มีค่าแรงงานตนเอง 351 – 500 บาทต่อไร่ โดยมีค่าแรงงานตนเอง ต่ำสุด 250 บาท สูงสุด 1,200 บาท มีค่าแรงงานตนเองเฉลี่ย 352.29 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 105.774

7.2) จ้างแรงงาน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 16.5 ไม่มีต้นทุนในส่วน of ค่าจ้างแรงงาน และร้อยละ 83.5 มีต้นทุนในส่วน of ค่าจ้างแรงงาน โดยเกษตรกร ร้อยละ 54.7 มีค่าจ้างแรงงาน 351 – 500 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 24.7 มีค่าจ้างแรงงานน้อยกว่า

หรือเท่ากับ 300 บาทต่อไร่ และร้อยละ 4.1 มีค่าจ้างแรงงาน มากกว่าหรือเท่ากับ 501 บาทต่อไร่ โดยมีค่าจ้างแรงงาน ต่ำสุด 300 บาท สูงสุด 1,000 บาท มีค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย 363.52 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 156.378

7.3) จ้างเครื่องจักรกล พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 13.5 ไม่มีต้นทุนในส่วน of ค่าจ้างเครื่องจักรกล และร้อยละ 86.5 มีต้นทุนในส่วน of ค่าจ้างเครื่องจักรกล โดยเกษตรกรร้อยละ 78.2 มีค่าจ้างเครื่องจักรกล มากกว่าหรือเท่ากับ 801 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 7.1 มีค่าจ้างเครื่องจักรกล 501 – 800 บาท และร้อยละ 1.2 มีค่าจ้างแรงงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาทต่อไร่ โดยมีค่าจ้างเครื่องจักรกล ต่ำสุด 350 บาท สูงสุด 1,000 บาท มีค่าจ้างเครื่องจักรกลเฉลี่ย 967.35 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 343.657

8) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 19.4 ไม่มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ และร้อยละ 80.6 มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ โดยเกษตรกร ร้อยละ 62.4 มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ 251 – 500 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 9.4 มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ มากกว่าหรือเท่ากับ 501 บาทต่อไร่ และร้อยละ 8.8 มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 250 บาทต่อไร่ โดยมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ ต่ำสุด 120 บาท สูงสุด 800 บาท มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ เฉลี่ย 367.37 บาทต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 174.556

9) ต้นทุนการผลิตต่อไร่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 56.5 มีต้นทุนการผลิตต่อไร่ มากกว่าหรือเท่ากับ 5,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 39.4 มีต้นทุนการผลิตต่อไร่ 4,001 – 5,000 บาท และร้อยละ 4.1 มีต้นทุนการผลิตต่อไร่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 บาท โดยมีต้นทุนการผลิตต่อไร่ ต่ำสุด 3,675 บาท สูงสุด 5,925 บาท มีต้นทุนการผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 5,048.19 บาท และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 526.651

ปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66 พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 47.7 มีปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 1,001 – 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 32.9 มีปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มากกว่าหรือเท่ากับ 2,001 กิโลกรัมต่อไร่ และ ร้อยละ 19.4 มีปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ โดยปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่ำสุด 800 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 2,880 กิโลกรัมต่อไร่ ปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 1,620.29 กิโลกรัมต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 535.048

ราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66 พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 35.8 มีราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 4.51 – 5.50 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 27.1 มีราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4.50 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 21.2 มีราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มากกว่าหรือเท่ากับ 7.51 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 12.9 มีราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 6.51 – 7.50 บาทต่อกิโลกรัม และร้อยละ 3.0 มีราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 5.51 – 6.50 บาทต่อกิโลกรัม โดยมีราคา

จำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่ำสุด 4.00 บาท สูงสุด 10.00 บาท มีราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 5.76 บาทต่อกิโลกรัม และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.616

รายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66 พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 46.5 มีรายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2,501 – 4,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 35.3 มีรายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มากกว่าหรือเท่ากับ 4,001 บาท และร้อยละ 18.2 มีรายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,500 บาท โดยมีรายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่ำสุด 1,247 บาท สูงสุด 6,210 บาท มีรายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3,535.50 บาท และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,043.704

แหล่งเงินทุน พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 44.7 มีแหล่งเงินทุนจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รองลงมา ร้อยละ 40.6 มีแหล่งเงินทุนจากทุนตนเอง ร้อยละ 13.5 แหล่งเงินทุนจาก กองทุนหมู่บ้าน และร้อยละ 1.2 มีแหล่งเงินทุนจาก บริษัทเอกชน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

2.1 สภาพการปลูก ได้แก่ ช่วงที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมดิน และการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 สภาพการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

สภาพการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
n = 170		
1. ช่วงที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
ฤดูแล้ง	92	54.1
ฤดูฝน	78	45.9
2. พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ใช้ ในปีการผลิต 2565/66		
2.1 พันธุ์ที่ใช้		
พันธุ์ลูกผสมของบริษัทเอกชน	170	100.0

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 170

สภาพการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
2.2 อัตราที่ใช้ (กก./ไร่)		
2.00 – 2.99	5	2.9
3.00 – 3.99	147	86.5
4.00 – 4.99	18	10.6
ค่าต่ำสุด = 2.00 ค่าสูงสุด = 4.00 ค่าเฉลี่ย = 3.12 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.339		
3. การเตรียมดิน		
3.1 สภาพดิน		
ดินร่วนปนทราย	85	50.0
ดินเหนียว	45	26.5
ดินเหนียวปนทราย	33	19.4
ดินร่วน	7	4.1
3.2 การปรับปรุงบำรุงดินก่อนปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน	134	78.8
ปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลูกปุ๋ยพืชสด	26	15.3
ปรับปรุงบำรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยคอก	10	5.9
3.3 การไถเตรียมดิน		
ไม่มีการไถ	91	53.5
ไถตะ 1 ครั้ง และไถพรวน 1 ครั้ง	62	36.5
ไถพรวน 1 ครั้ง	14	8.2
ไถตะ 1 ครั้ง	3	1.8
3.4 การจัดการตอซัง		
เผาตอซัง	102	60.0
ไถกลบตอซัง	68	40.0
4. การปลูก		
4.1 วิธีการปลูก		
ใช้เครื่องปลูก	168	98.8
ใช้แรงงานคน	2	1.2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 170

สภาพการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
4.2 ระยะปลูก		
ระยะ 75 × 25 เซนติเมตร	141	82.9
ระยะ 75 × 20 เซนติเมตร	20	11.8
ระยะ 75 × 30 เซนติเมตร	9	5.3
4.3 การคลุมเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช		
คลุม	123	72.4
ไม่คลุม	47	27.6
4.4 การถอนแยกต้นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
ไม่ถอนแยก	164	96.5
มีการถอนแยก	6	3.5

จากตาราง 4.4 แสดงให้เห็นถึงสภาพการปลูก ได้แก่ ช่วงที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมดิน และการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

ช่วงที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.1 ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ช่วงฤดูแล้ง และร้อยละ 45.9 ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ช่วงฤดูฝน

พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ใช้ในการผลิต 2565/66 พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 ใช้พันธุ์ลูกผสมของบริษัทเอกชน และอัตราที่ใช้ ร้อยละ 86.5 ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 3.00 – 3.99 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 10.6 ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 4.00 – 4.99 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 2.9 ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 2.00 – 2.99 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีการใช้เมล็ดพันธุ์ต่ำสุด 2.00 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 4.00 กิโลกรัมต่อไร่ ใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 3.12 กิโลกรัมต่อไร่ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.339

การเตรียมดิน

1) สภาพดิน พบกว่า เกษตรกร ร้อยละ 50.0 มีสภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย รองลงมา ร้อยละ 26.5 มีสภาพดินเป็นดินเหนียว ร้อยละ 19.4 มีสภาพดินเป็นดินเหนียวปนร่วน และร้อยละ 4.1 มีสภาพดินเป็นดินร่วน ตามลำดับ

2) การปรับปรุงบำรุงดินก่อนปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 78.8 ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน รองลงมา ร้อยละ 15.3 ปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลูกปุ๋ยพืชสด และร้อยละ 5.9 ปรับปรุงบำรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยอินทรีย์ ตามลำดับ

3) การไถเตรียมดิน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 53.5 ไม่มีการไถเตรียมดิน รองลงมา ร้อยละ 36.5 มีการไถตะ 1 ครั้ง และไถพรวน 1 ครั้ง ร้อยละ 8.2 มีการไถพรวน 1 ครั้ง และร้อยละ 1.8 มีการไถตะ 1 ครั้ง ตามลำดับ

4) การจัดการตอซัง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60.0 มีการจัดการตอซัง โดยการเผาตอซัง และร้อยละ 40.0 มีการจัดการตอซังโดยการไถกลบตอซัง ตามลำดับ

การปลูก

1) วิธีการปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 98.8 ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยใช้ เครื่องปลูก และร้อยละ 1.2 ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยใช้แรงงานคนปลูก ตามลำดับ

2) ระยะปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.9 มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ระยะ 75 × 25 เซนติเมตร รองลงมา ร้อยละ 11.8 มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ระยะ 75 × 20 เซนติเมตร และร้อยละ 5.3 มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ระยะ 75 × 30 เซนติเมตร ตามลำดับ

3) การคลุมเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 72.4 มีการคลุมเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช และร้อยละ 27.6 ไม่มีการคลุมเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช ตามลำดับ

4) การถอนแยกต้นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 96.5 ไม่มีการถอนแยกต้นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 3.5 มีการถอนแยกต้นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

2.2 การดูแลรักษา ประกอบด้วย การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ และการจัดการวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.5

ตาราง 4.5 การดูแลรักษา

n = 170

การดูแลรักษา	จำนวน	ร้อยละ
1. การใส่ปุ๋ย		
1.1 จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ย (ครั้ง)		
2	70	41.2
3	100	58.8
ค่าต่ำสุด = 2 ค่าสูงสุด = 3 ค่าเฉลี่ย = 2.59		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 170

การดูแลรักษา	จำนวน	ร้อยละ
1.2 ปุ๋ยรองพื้น		
ใส่ (กก./ไร่)	170	100.0
สูตร 46 - 0 - 0	3	1.8
ใส่ 30	1	0.6
ใส่ 50	2	1.2
ค่าต่ำสุด = 30 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 43.33		
สูตร 16 - 20 - 0	163	95.8
ใส่ 15 - 35	85	50.0
ใส่ 36 - 50	78	45.8
ค่าต่ำสุด = 15 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 35.52		
สูตร 16 - 8 - 8	4	2.4
ใส่ 40	3	1.8
ใส่ 45	1	0.6
ค่าต่ำสุด = 40 ค่าสูงสุด = 45 ค่าเฉลี่ย = 41.25		
1.3 ปุ๋ยแต่งหน้า ครั้งที่ 1		
ใส่	170	100.0
ใส่หลังปลูก (วัน)		
20 - 40	44	25.9
41 - 60	126	74.1
ค่าต่ำสุด = 20 ค่าสูงสุด = 60 ค่าเฉลี่ย = 44.94		
ปุ๋ยที่ใช้ (กก./ไร่)		
สูตร 15 - 15 - 15	6	3.5
ใส่ 40	1	0.6
ใส่ 50	5	2.9
ค่าต่ำสุด = 40 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 48.33		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 170

การดูแลรักษา	จำนวน	ร้อยละ
สูตร 46 - 0 - 0	162	95.3
ใส่ 10 - 30	10	5.9
ใส่ 31 - 50	152	89.4
ค่าต่ำสุด = 14 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 41.28		
สูตร 16 - 20 - 0	1	0.6
ใส่ 20	1	0.6
สูตร 16 - 8 - 8	1	0.6
ใส่ 20	1	0.6
1.4 ปุ๋ยแต่งหน้า ครั้งที่ 2		
ไม่ใส่	72	42.4
ใส่	98	57.6
ใส่หลังปลูก (วัน)		
50 - 70	12	7.0
71 - 90	86	50.6
ค่าต่ำสุด = 50 ค่าสูงสุด = 90 ค่าเฉลี่ย = 80.56		
ปุ๋ยที่ใช้		
สูตร 46 - 0 - 0 (กก./ไร่)	98	57.6
ใส่ 20 - 40	48	28.2
ใส่ 41 - 60	50	29.4
ค่าต่ำสุด = 20 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 41.73		
2. การให้น้ำ		
ไม่ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝน)	75	44.1
ให้น้ำ	95	55.9
ให้น้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	95	55.9
วิธีให้น้ำ โดย ปล่อยตามร่อง	95	55.9
แหล่งน้ำที่ใช้		
สระน้ำ	23	13.5
ลำห้วย	72	42.4

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 170

การดูแลรักษา	จำนวน	ร้อยละ
3. การจัดการวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช		
3.1 การกำจัดวัชพืช		
ไม่กำจัดวัชพืช	1	0.6
กำจัดวัชพืช โดยวิธี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	169	99.4
ใช้สารเคมี	163	95.9
ใช้แรงงานคน	33	19.4
ใช้เครื่องจักรกล	8	4.7
3.2 โรคระบาดที่พบในแปลงปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่พบโรคระบาด	87	51.2
โรคนิวโมสแฟลใหญ่	40	23.5
โรคกาบและใบไหม้	35	20.6
โรคราน้ำค้าง	5	2.9
โรคราสนิม	3	1.8
3.3 การป้องกันและกำจัดโรคระบาด ที่พบใน แปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีการป้องกันกำจัด	88	51.8
ใช้สารเคมี	82	48.2
3.4 แมลงศัตรูพืชที่พบในแปลงปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด	130	76.5
หนอนเจาะฝักข้าวโพด	47	27.6
ไม่พบแมลงศัตรูพืช	31	18.2
หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด	28	16.5

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 170

การดูแลรักษา	จำนวน	ร้อยละ
3.5 การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช ที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้สารเคมี	125	73.5
ไม่มีการป้องกันกำจัด	46	27.1
ใช้สารชีวภัณฑ์	1	0.6

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นถึงการใส่ปุ๋ย การให้น้ำ และการจัดการวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช ดังนี้

การใส่ปุ๋ย

1) จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 58.8 มีการใส่ปุ๋ยจำนวน 3 ครั้ง และร้อยละ 41.2 มีการใส่ปุ๋ยจำนวน 2 ครั้ง โดยมีการใส่ปุ๋ยต่ำสุด 2 ครั้ง และสูงสุด 3 ครั้ง

2) การใส่ปุ๋ยรองพื้น พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 100.0 มีการใส่ปุ๋ยรองพื้น ดังนี้

2.1) เกษตรกร ร้อยละ 95.8 ใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 16 – 20 – 0 ซึ่งร้อยละ 50.0 ใส่ปริมาณ 15 – 35 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 45.8 ใส่ปริมาณ 36 – 50 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นต่ำสุด 15 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 50 กิโลกรัมต่อไร่ และมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นเฉลี่ย 35.52 กิโลกรัมต่อไร่

2.2) เกษตรกร ร้อยละ 2.4 ใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 16 – 8 – 8 ซึ่งร้อยละ 1.8 ใส่ปริมาณ 40 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 0.6 ใส่ปริมาณ 45 กิโลกรัม โดยมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นต่ำสุด 40 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 45 กิโลกรัมต่อไร่ และมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นเฉลี่ย 41.25 กิโลกรัมต่อไร่

2.3) เกษตรกร ร้อยละ 1.8 ใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 46 – 0 – 0 ซึ่งร้อยละ 1.2 ใส่ปริมาณ 50 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 0.6 ใส่ปริมาณ 30 กิโลกรัม โดยมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นต่ำสุด 30 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 50 กิโลกรัมต่อไร่ และมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นเฉลี่ย 43.33 กิโลกรัมต่อไร่

3) การใส่ปุ๋ยแต่งหน้า ครั้งที่ 1 พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 100.0 มีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 ซึ่งร้อยละ 74.1 ใส่หลังปลูก 41 – 60 วัน และร้อยละ 25.9 ใส่หลังปลูก 20 – 40 วัน โดยใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 ต่ำสุด 20 วัน สูงสุด 60 วัน ค่าเฉลี่ย 44.94 วัน ดังนี้

3.1) เกษตรกร ร้อยละ 95.3 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 สูตร 46 - 0 - 0 ซึ่งร้อยละ 89.4 ใส่ปริมาณ 31 - 50 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 5.9 ใส่ปริมาณ 10 - 30 กิโลกรัม โดยมีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 ต่ำสุด 14 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 50 กิโลกรัมต่อไร่ และมีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 เฉลี่ย 41.28 กิโลกรัมต่อไร่

3.2) เกษตรกร ร้อยละ 3.5 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 สูตร 15 - 15 - 15 ซึ่งร้อยละ 2.9 ใส่ปริมาณ 50 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 0.6 ใส่ปริมาณ 40 กิโลกรัม โดยมีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 ต่ำสุด 40 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 50 กิโลกรัมต่อไร่ และมีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 เฉลี่ย 48.33 กิโลกรัมต่อไร่

3.3) เกษตรกร ร้อยละ 0.6 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 สูตร 16 - 20 - 0 โดยใส่ปริมาณ 20 กิโลกรัมต่อไร่

3.4) เกษตรกร ร้อยละ 0.6 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 สูตร 16 - 8 - 8 โดยใส่ปริมาณ 20 กิโลกรัมต่อไร่

4) การใส่ปุ๋ยแต่งหน้า ครั้งที่ 2 พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 72 ไม่มีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 2 และร้อยละ 88.7 มีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 2 ซึ่งร้อยละ 88.7 ใส่หลังปลูก 71 - 90 วัน และร้อยละ 11.3 ใส่หลังปลูก 50 - 70 วัน โดยใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 2 ต่ำสุด 50 วัน สูงสุด 90 วัน ค่าเฉลี่ย 80.56 วัน ดังนี้

4.1) เกษตรกร ร้อยละ 57.6 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 2 สูตร 46 - 0 - 0 ซึ่งร้อยละ 29.4 ใส่ปริมาณ 41 - 60 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 28.2 ใส่ปริมาณ 20 - 40 กิโลกรัม โดยมีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 2 ต่ำสุด 20 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 50 กิโลกรัมต่อไร่ และมีการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 2 เฉลี่ย 41.73 กิโลกรัมต่อไร่

การให้น้ำ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 44.1 ไม่มีการให้น้ำ โดยจะอาศัยน้ำฝน และร้อยละ 55.9 มีการให้น้ำ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยปล่อยตามร่อง ซึ่งแหล่งน้ำที่ใช้ พบว่า ร้อยละ 42.4 ใช้น้ำจากลำห้วยในพื้นที่ และร้อยละ 13.5 ใช้น้ำจากสระน้ำของตนเอง

การจัดการวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช

1) **การกำจัดวัชพืช** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 0.6 ไม่มีการกำจัดวัชพืช และร้อยละ 99.4 มีการกำจัดวัชพืช ซึ่งร้อยละ 95.9 มีการกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมี รองลงมา ร้อยละ 19.4 มีการกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคน และร้อยละ 4.7 มีการกำจัดวัชพืชโดยใช้เครื่องจักรกล

2) **โรคระบาดที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 51.2 ไม่พบโรคระบาดในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 23.5 พบโรคใบไหม้

แผลใหญ่ ร้อยละ 20.6 พบโรคกาบและใบไหม้ ร้อยละ 2.9 พบโรคราน้ำค้าง และร้อยละ 1.8 พบโรคราสนิม

3) การป้องกันและกำจัดโรคระบาด ที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 51.8 ไม่มีการป้องกันกำจัดโรคระบาด และร้อยละ 48.2 มีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคระบาด

4) แมลงศัตรูพืชที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 76.5 พบหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด รองลงมา ร้อยละ 27.6 พบหนอนเจาะฝักข้าวโพด ร้อยละ 18.2 ไม่พบแมลงศัตรูพืช และร้อยละ 16.5 พบหนอนเจาะลำต้นข้าวโพด

5) การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช ที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 73.5 มีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช รองลงมา ร้อยละ 27.1 ไม่มีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และร้อยละ 0.6 มีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช

2.3 การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย อายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และวิธีการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170		
การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
อายุ 110 วัน	4	2.4
อายุ 120 วัน	114	67.0
อายุ 130 วัน	52	30.6
2. วิธีการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
ใช้แรงงานคน	94	55.3
ใช้เครื่องจักร	76	44.7

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นถึงอายุการเก็บเกี่ยว และวิธีการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

อายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.0 เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อายุ 120 วัน รองลงมา ร้อยละ 30.6 เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อายุ 130 วัน และร้อยละ 2.4 เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อายุ 110 วัน

วิธีการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.3 ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 44.7 ใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2.4 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย ลักษณะการจำหน่าย แหล่งจำหน่าย และการขนส่งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังจุดจำหน่าย ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
เก็บเกี่ยวแล้วจำหน่ายทั้งฝักทันที	99	58.2
เก็บเกี่ยวแล้วกะเทาะเมล็ดแล้วจำหน่ายทันที	61	35.9
เก็บเกี่ยว แล้วนำฝักเก็บไว้ในยุ้งฉางก่อน แล้วนำไปกะเทาะเมล็ด และนำไปจำหน่าย	8	4.7
เก็บเกี่ยว แล้วนำฝักเก็บไว้ในยุ้งฉางก่อน แล้วจึงนำไปจำหน่ายทั้งฝัก	2	1.2
2. แหล่งจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
ลานรับซื้อในพื้นที่	136	80.0
ลานรับซื้อนอกพื้นที่ใกล้เคียง (ต่างจังหวัดใกล้เคียง)	34	20.0
3. การขนส่งไปยังจุดจำหน่าย		
รถของตนเอง	107	62.9
รถรับจ้าง	63	37.1

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นถึงลักษณะการจำหน่าย แหล่งจำหน่าย และการขนส่งไปยังจุดจำหน่าย ดังนี้

ลักษณะการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 58.2 มีลักษณะการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยเก็บเกี่ยวแล้วจำหน่ายทั้งฝักทันที รองลงมา ร้อยละ 35.9 มีลักษณะการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยเก็บเกี่ยวแล้วกะเทาะเมล็ดแล้วจำหน่ายทันที ร้อยละ 4.7 มีลักษณะการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยเก็บเกี่ยวแล้วนำฝักเก็บไว้ในยุ้งฉางก่อนแล้วนำไปกะเทาะเมล็ด และนำไปจำหน่าย และร้อยละ 1.2 มีลักษณะการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยเก็บเกี่ยว แล้วนำฝักเก็บไว้ในยุ้งฉางก่อน แล้วจึงนำไปจำหน่ายทั้งฝัก ตามลำดับ

แหล่งจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 80.0 จำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ลานรับซื้อในพื้นที่ และร้อยละ 20.0 จำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ลานรับซื้อนอกพื้นที่ใกล้เคียง (ต่างจังหวัดใกล้เคียง) ตามลำดับ

การขนส่งไปยังจุดจำหน่าย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 62.9 ใช้รถของตนเองขนส่งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังจุดจำหน่าย และร้อยละ 37.1 ใช้รถรับจ้างขนส่งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังจุดจำหน่าย

2.5 ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย ปัญหาการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหาการดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหาการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170

ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เมล็ดพันธุ์มีราคาสูง	168	98.8
ค่าจ้างแรงงานสูง	147	86.5
ขาดแคลนแรงงานคน	102	60.0
ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปลูก	33	19.4
ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	13	7.6

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 170

ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
2. ปัญหาการดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปุ๋ยเคมี สารเคมี มีราคาสูง	165	97.1
ค่าจ้างแรงงานสูง	114	67.1
ขาดแคลนแรงงานคน	99	58.2
เกิดโรคและแมลงศัตรูข้าวโพดระบาด	64	37.6
เกิดปัญหาภาวะฝนทิ้งช่วง	60	35.3
ขาดแคลนแหล่งน้ำ	36	21.2
3. ปัญหาการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ค่าจ้างแรงงานสูง	141	82.9
ผลผลิตที่ได้ต่ำ	135	79.4
ขาดแคลนแรงงานคน	110	64.7
ผลผลิตมีความชื้นสูง	40	23.5
ไม่มีเครื่องจักรที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว	15	8.8
4. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ราคาผลผลิตต่ำ	160	94.1
ขาดยุ้งฉางที่เหมาะสมในการเก็บรักษา	54	31.8
ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง	40	23.5
อยู่ไกลจากแหล่งรับซื้อ	10	5.9

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นถึงปัญหาการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหาการดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหาการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

ปัญหาการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 98.8 มีปัญหาเมล็ดพันธุ์มีราคาสูง รองลงมา ร้อยละ 86.5 มีปัญหาค่าจ้างแรงงานสูง ร้อยละ 60.0 มีปัญหาขาดแคลนแรงงานคน ร้อยละ 19.4 มีปัญหาขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปลูก และร้อยละ 7.6 มีปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ตามลำดับ

ปัญหาการดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 97.1 มีปัญหาปุ๋ยเคมี สารเคมี มีราคาสูง รองลงมา ร้อยละ 67.1 มีปัญหาค่าจ้างแรงงานสูง ร้อยละ 58.2 ปัญหา

ขาดแคลนแรงงานคน ร้อยละ 37.6 มีปัญหาเกิดโรคและแมลงศัตรูข้าวโพดระบาด ร้อยละ 35.3 มีปัญหาเกิดปัญหาภาวะฝนทิ้งช่วง และร้อยละ 21.2 มีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำ ตามลำดับ

ปัญหาการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.9 มีปัญหา ค่าจ้างแรงงานสูง รองลงมา ร้อยละ 79.4 มีปัญหาผลผลิตที่ได้ต่ำ ร้อยละ 64.7 มีปัญหาขาดแคลนแรงงานคน ร้อยละ 23.5 มีปัญหาผลผลิตมีความชื้นสูง และร้อยละ 8.8 มีปัญหาไม่มีเครื่องจักรที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ตามลำดับ

ปัญหาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 94.1 มีปัญหาราคาผลผลิตต่ำ รองลงมา ร้อยละ 31.8 มีปัญหาขาดยุงฉางที่เหมาะสมในการเก็บรักษา ร้อยละ 23.5 มีปัญหาค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง และร้อยละ 5.9 มีปัญหาอยู่ไกลจากแหล่งรับซื้อ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

3.1 ด้านประเด็นการส่งเสริม ประกอบด้วย การได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการศึกษาเรียนรู้ในแปลงต้นแบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170

ด้านประเด็นการส่งเสริม	จำนวน	ร้อยละ
1. การได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
1.1 การเข้ารับการอบรม		
ไม่เคยได้รับการอบรม	115	67.6
เคยได้รับการอบรม	55	32.4
อบรม 1 ครั้ง	50	29.4
อบรม 2 ครั้ง	4	2.4
อบรม 3 ครั้ง	1	0.6

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 170

ด้านประเด็นการส่งเสริม	จำนวน	ร้อยละ
1.2 ได้รับการอบรมจากหน่วยงานใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กรมส่งเสริมการเกษตร	50	29.4
กรมพัฒนาที่ดิน	5	2.9
กรมวิชาการเกษตร	1	0.6
1.3 ผ่านการอบรมความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	53	31.2
การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	53	31.2
การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	43	25.3
การลดต้นทุนการผลิต	37	21.8
การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	35	20.6
2. การจัดทำแปลงต้นแบบในพื้นที่		
ไม่มีแปลงต้นแบบ	140	82.4
มีแปลงต้นแบบ	30	17.6
มีแปลงต้นแบบ 1 แปลง	19	11.1
มีแปลงต้นแบบ 2 แปลง	10	5.9
มีแปลงต้นแบบ 4 แปลง	1	0.6
3. การไปศึกษาเรียนรู้ในแปลงต้นแบบในพื้นที่		
ไม่มีเคยไปเรียนรู้ในแปลงต้นแบบ	146	85.8
เคยไปเรียนรู้ในแปลงต้นแบบ	24	14.2
1 ครั้ง	12	7.1
2 ครั้ง	12	7.1

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นถึงการได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการศึกษาเรียนรู้ในแปลงต้นแบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

การได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.6 ไม่เคยได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 32.4 เคยได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

1) เกษตรกรร้อยละ 29.4 เคยได้รับการอบรม 1 ครั้ง ร้อยละ 2.4 เคยได้รับการอบรม 2 ครั้ง และร้อยละ 0.6 เคยได้รับการอบรม 3 ครั้ง ตามลำดับ

2) เกษตรกรร้อยละ 29.4 ได้รับการอบรมจากกรมส่งเสริมการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 2.9 ได้รับการอบรมจากกรมพัฒนาที่ดิน และร้อยละ 0.6 ได้รับการอบรมจากกรมวิชาการเกษตร ตามลำดับ

3) เกษตรกร ร้อยละ 31.2 ได้รับความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในเรื่องการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงมา ร้อยละ 25.3 ได้รับความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเรื่องการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 21.8 ได้รับความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต และร้อยละ 20.6 ได้รับความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ตามลำดับ

การจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.4 ไม่มีแปลงต้นแบบในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง และร้อยละ 17.6 มีแปลงต้นแบบในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง โดยร้อยละ 11.1 มีแปลงต้นแบบจำนวน 1 แปลง ร้อยละ 5.9 มีแปลงต้นแบบ จำนวน 2 แปลง และร้อยละ 0.6 มีแปลงต้นแบบจำนวน 4 แปลง ตามลำดับ

การไปศึกษาเรียนรู้ในแปลงต้นแบบในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 85.8 ไม่มีเคยไปเรียนรู้ในแปลงต้นแบบ และร้อยละ 14.2 เคยไปเรียนรู้ในแปลงต้นแบบ โดยร้อยละ 7.1 เคยไปเรียนรู้ในแปลงต้นแบบ จำนวน 1 ครั้ง และ 2 ครั้ง ตามลำดับ

3.2 ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย วิธีการได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การส่งเสริมแบบรายบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

n = 170

ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
1. วิธีการได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
1.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง	136	80.0
เกษตรกรไปติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน	110	64.7
ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผ่านทางโทรศัพท์	73	42.9
ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผ่านทางแอปพลิเคชัน	31	18.2
ไลน์		
ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผ่านทางแอปพลิเคชัน	31	18.2
เฟซบุ๊ก		
1.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่เคยได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่ม	103	60.5
การฝึกอบรม	55	32.4
การฝึกปฏิบัติ	9	5.3
การสาธิต	2	1.2
การศึกษาดูงาน	2	1.2
1.3 การส่งเสริมแบบมวลชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เอกสารวิชาการ	100	58.8
หอกระจายเสียง	95	55.9
แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	60	35.3
แผ่นพับ	47	27.6
แอปพลิเคชัน ไลน์	33	19.4
แอปพลิเคชัน ยูทูป	28	16.5
โทรทัศน์	14	8.2
วิทยุ	7	4.1

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นถึงวิธีการได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การส่งเสริมแบบรายบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน ดังนี้

การส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 80.0 มีเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียน และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง รองลงมา ร้อยละ 64.7 เกษตรกรไปติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน ร้อยละ 42.9 มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผ่านทางโทรศัพท์ และร้อยละ 18.2 มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์ และแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60.5 ไม่เคยได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 32.4 ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มโดยการฝึกอบรม ร้อยละ 5.3 ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มโดยการฝึกปฏิบัติ และร้อยละ 1.2 ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มโดยการสาธิต และการศึกษาดูงาน ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 58.8 ได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยเอกสารวิชาการ รองลงมา ร้อยละ 55.9 ได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยหอกระจายเสียง ร้อยละ 35.3 ได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก ร้อยละ 27.6 ได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยแผ่นพับ ร้อยละ 19.4 ได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยแอปพลิเคชัน ไลน์ ร้อยละ 16.5 ได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยแอปพลิเคชัน ยูทูป ร้อยละ 8.2 ได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยโทรทัศน์ และร้อยละ 4.1 ได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยวิทยุ ตามลำดับ

3.3 ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย การได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170		
ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
1. การได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
ไม่ได้รับการสนับสนุน	170	100.0

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นถึงการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 ไม่เคยได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ประกอบด้วย ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร และด้านส่งเสริมแบบมวลชน โดยการจัดอันดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับคะแนนประมาณค่าแต่ละระดับไว้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตาราง

ตารางที่ 4.12 ปัญหาด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						2.03 (0.831)	น้อย	
1. องค์กรความรู้ที่ได้รับ	78 (45.9)	23 (13.5)	63 (37.1)	6 (3.5)	0 (0)	1.98 (0.988)	น้อย	2
เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ								
2. รายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ	73 (42.9)	36 (21.2)	55 (32.4)	6 (3.5)	0 (0)	1.96 (0.948)	น้อย	3
3. ขาดแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่	49 (28.8)	63 (37.1)	43 (25.3)	15 (8.8)	0 (0)	2.14 (0.938)	น้อย	1

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ดังนี้

ปัญหาด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.03) โดยเกษตรกรมีปัญหาระดับน้อยทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 2.14) องค์กรความรู้ที่ได้รับ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 1.98) และรายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 1.96) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

n = 170

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร						2.30 (0.726)	น้อย	
1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล						2.35 (0.893)	น้อย	1
1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร มีการเยี่ยม เยียนเกษตรกรไม่ สม่ำเสมอ	38 (22.4)	43 (25.3)	46 (27.1)	39 (22.9)	4 (2.4)	2.58 (1.140)	น้อย	1
2. ไม่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่สำนักงาน ในเวลาที่ ต้องการได้	42 (24.7)	55 (32.4)	48 (28.2)	25 (14.7)	0 (0)	2.33 (1.008)	น้อย	2
3. ไม่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม การเกษตร ผ่านทาง โทรศัพท์ ในเวลาที่ ต้องการได้	47 (27.6)	40 (23.5)	66 (38.8)	17 (10.0)	0 (0)	2.31 (0.987)	น้อย	3
4. ไม่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม การเกษตร ผ่านทางแอป พลิเคชัน โอนในเวลาที่ ต้องการได้	57 (33.5)	42 (24.7)	43 (25.3)	26 (15.3)	2 (1.2)	2.26 (1.116)	น้อย	4

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 170

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
5. ไม่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม การเกษตร ผ่านทางแอป พลิเคชัน เพชบุรี ในเวลา ที่ต้องการได้	56 (32.9)	43 (25.3)	43 (25.3)	26 (15.3)	2 (1.2)	2.26 (1.112)	น้อย	4
2. การส่งเสริมแบบ กลุ่ม						2.26 (0.836)	น้อย	3
1. การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดู งาน ใช้เวลาน้อยเกินไป	46 (27.1)	35 (20.6)	82 (48.2)	7 (4.1)	0 (0)	2.29 (0.914)	น้อย	2
2. การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดู งาน ใช้เวลามาก เกินไป	48 (28.2)	36 (21.2)	81 (47.6)	5 (2.9)	0 (0)	2.25 (0.904)	น้อย	3
3. กลุ่มเป้าหมายการจัด อบรมสัมมนาหรือศึกษา ดูงาน มีการกำหนด จำนวนจำกัด	44 (25.9)	37 (21.8)	75 (44.1)	14 (8.2)	0 (0)	2.35 (0.956)	น้อย	1
4. การ ประชาสัมพันธ์ การเข้า ร่วมอบรม สัมมนา หรือ ศึกษาดูงาน ไม่ทั่วถึง	61 (35.9)	29 (17.1)	73 (42.9)	6 (3.5)	1 (0.6)	2.16 (0.981)	น้อย	4
3 . การส่งเสริมแบบมวลชน						2.30 (0.925)	น้อย	2
1. ไม่ทราบว่า ต้อง ศึกษาข้อมูล ข่าวสาร จากแหล่งใดบ้าง	44 (25.9)	60 (35.3)	44 (25.9)	20 (11.8)	2 (1.2)	2.27 (1.013)	น้อย	2
2. ไม่สามารถเข้าถึง สื่อต่างๆได้	48 (28.2)	59 (34.7)	42 (24.7)	18 (10.6)	3 (1.8)	2.23 (1.032)	น้อย	3

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 170

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3. การได้รับข้อมูล ไม่ต่อเนื่อง	36 (21.2)	52 (30.6)	62 (36.5)	17 (10.0)	3 (1.8)	2.41 (0.988)	น้อย	1

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ดังนี้

การส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.35) โดยมีปัญหาระดับน้อยทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการเยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่สม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 2.58) ไม่สามารถไปติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่สำนักงาน ในเวลาที่ต้องการได้ (ค่าเฉลี่ย 2.33) ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางโทรศัพท์ในเวลาที่ต้องการได้ (ค่าเฉลี่ย 2.31) ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์ ในเวลาที่ต้องการได้ และไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก ในเวลาที่ต้องการได้ (ค่าเฉลี่ย 2.26) ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.26) โดยมีปัญหาระดับน้อยทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายการจัดอบรมสัมมนา หรือศึกษาดูงาน มีการกำหนดจำนวนจำกัด (ค่าเฉลี่ย 2.35) การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ใช้เวลาน้อยเกินไป (ค่าเฉลี่ย 2.29) การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานใช้เวลามากเกินไป (ค่าเฉลี่ย 2.25) และการประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานไม่ทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 2.16) ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.30) โดยมีปัญหาระดับน้อยทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ การได้รับข้อมูลไม่ต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.41) ไม่ทราบว่า ต้องศึกษาข้อมูล ข่าวสาร จากแหล่งใดบ้าง (ค่าเฉลี่ย 2.27) และไม่สามารถเข้าถึงสื่อต่างๆได้ (ค่าเฉลี่ย 2.23) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 สรุประดับปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

n = 170

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล	2.35	0.893	น้อย	1
2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม	2.26	0.836	น้อย	3
3. การส่งเสริมแบบมวลชน	2.30	0.925	น้อย	2
รวมเฉลี่ย	2.30	0.726	น้อย	

จากตารางที่ 4.14 พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทุกวิธีในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.30) โดยมีปัญหาในระดับน้อยทั้ง 3 วิธี ดังนี้ การส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.35) รองลงมาคือ ปัญหาในวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 2.30) และปัญหาในวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.26) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						2.92 (1.121)	ปานกลาง	
1. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เมล็ดพันธุ์/ปุ๋ยเคมี) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร	30 (17.6)	22 (12.9)	49 (28.8)	53 (31.2)	16 (9.4)	3.02 (1.238)	ปานกลาง	1
2. ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	35 (20.6)	24 (14.1)	51 (30.0)	42 (24.7)	18 (10.6)	2.91 (1.279)	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)		n = 170						
ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3. ขาดการสนับสนุน สินเชื่อเพื่อการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	34 (20.0)	29 (17.1)	47 (27.6)	47 (27.6)	13 (7.6)	2.86 (1.242)	ปานกลาง	3

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ดังนี้

ปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.92) โดยเกษตรกรมีปัญหาระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เมล็ดพันธุ์/ปุ๋ยเคมี) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.02) ปัญหาขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.91) และปัญหาขาดการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.86) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 สรุปภาพรวมระดับปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับปัญหาในการส่งเสริม การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	2.03	0.831	น้อย	3
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	2.30	0.726	น้อย	2
3. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	2.92	1.121	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย	2.42	0.635	น้อย	

จากตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์สรุปภาพรวมระดับปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.42) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.92) และปัญหาในระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.30) และด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.03) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร ประกอบด้วย ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร และด้านส่งเสริมแบบมวลชน โดยการจัดอันดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับคะแนนประมาณค่าแต่ละระดับไว้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ต้องการระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ต้องการระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ต้องการระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ต้องการระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ต้องการระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตาราง

ตารางที่ 4.17 ความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						3.20 (0.670)	ปานกลาง	
1. ส่งเสริมองค์ความรู้ การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						3.30 (0.880)	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n = 170

ประเด็นความ ต้องการ	ระดับความต้องการ					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ช่วงปลูกที่เหมาะสม	19 (11.2)	14 (8.2)	61 (35.9)	71 (41.8)	5 (2.9)	3.17 (1.021)	ปานกลาง	5
2. การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม	15 (8.8)	16 (9.4)	45 (26.5)	87 (51.2)	7 (4.1)	3.32 (1.012)	ปานกลาง	3
3. ขั้นตอนการเตรียมดิน	15 (8.8)	13 (7.6)	53 (31.2)	79 (46.5)	10 (5.9)	3.33 (1.013)	ปานกลาง	2
4. ขั้นตอนการปลูก	17 (10.0)	11 (6.5)	56 (32.9)	76 (44.7)	10 (5.9)	3.30 (1.031)	ปานกลาง	4
5. การใช้เทคโนโลยีการผลิต	5 (2.9)	17 (10.0)	61 (35.9)	79 (46.5)	8 (4.7)	3.40 (0.845)	ปานกลาง	1
2. ส่งเสริมองค์ความรู้ การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						3.28 (0.734)	ปานกลาง	4
1. การให้ปุ๋ย	4 (2.4)	13 (7.6)	80 (47.1)	67 (39.4)	6 (3.5)	3.34 (0.770)	ปานกลาง	1
2. การให้น้ำ	15 (8.8)	19 (11.2)	75 (44.1)	57 (33.5)	4 (2.4)	3.09 (0.994)	ปานกลาง	4
3. การป้องกันและกำจัดวัชพืช	6 (3.5)	10 (5.9)	78 (45.9)	72 (42.4)	4 (2.4)	3.34 (0.778)	ปานกลาง	1
4. การป้องกันและกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ	6 (3.5)	13 (7.6)	76 (44.7)	68 (40.0)	7 (4.1)	3.34 (0.821)	ปานกลาง	1
3. ส่งเสริมองค์ความรู้ การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						3.06 (0.913)	ปานกลาง	5
1. อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	24 (14.1)	9 (5.3)	83 (48.8)	52 (30.6)	2 (1.2)	2.99 (0.988)	ปานกลาง	2
2. เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว	14 (8.2)	16 (9.4)	80 (47.1)	55 (32.4)	5 (2.9)	3.12 (0.924)	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n = 170

ประเด็นความ ต้องการ	ระดับความต้องการ					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4. ส่งเสริมองค์ความรู้ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม						2.88 (0.963)	ปานกลาง	6
1. วิธีลดความชื้น ผลผลิต	21 (12.4)	24 (14.1)	80 (47.1)	41 (24.1)	4 (2.4)	2.90 (0.983)	ปานกลาง	1
2. วิธีการเก็บรักษา ผลผลิต	25 (14.7)	18 (10.6)	86 (50.6)	37 (21.8)	4 (2.4)	2.86 (0.997)	ปานกลาง	2
5. ส่งเสริมองค์ความรู้ การลดต้นทุนการผลิต						3.35 (0.863)	ปานกลาง	1
1. การผลิตและการ ใช้สารชีวภัณฑ์ในการ ป้องกัน กำจัดโรค และแมลงศัตรูพืช	12 (7.1)	15 (8.8)	70 (41.2)	68 (40.0)	5 (2.9)	3.23 (0.917)	ปานกลาง	2
2. การผลิตและการ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์	8 (4.7)	29 (17.1)	31 (18.2)	53 (31.2)	49 (28.8)	3.62 (1.201)	มาก	1
3. การตรวจ วิเคราะห์ดิน และการ ใช้ปุ๋ยตามค่า วิเคราะห์ดิน	9 (5.3)	12 (7.1)	90 (52.9)	54 (31.8)	5 (2.9)	3.20 (0.826)	ปานกลาง	3
6. ส่งเสริมการจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่						3.33 (0.934)	ปานกลาง	2
1. การจัดทำแปลง ต้นแบบในชุมชนเพื่อ เป็นแหล่งเรียนรู้ใน พื้นที่	8 (4.7)	14 (8.2)	79 (46.5)	52 (30.6)	17 (10.0)	3.33 (0.934)	ปานกลาง	1

จากตารางที่ 4.17 แสดงให้เห็นถึงความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิต
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

การส่งเสริมองค์ความรู้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยการส่งเสริมองค์ความรู้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) โดยมีความต้องการระดับปานกลางทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ ต้องการองค์ความรู้การใช้เทคโนโลยีการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.40) ขั้นตอนการเตรียมดิน (ค่าเฉลี่ย 3.33) การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.32) ขั้นตอนการปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.30) และช่วงปลูกที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

การส่งเสริมองค์ความรู้การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยการส่งเสริมองค์ความรู้การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) โดยมีความต้องการระดับปานกลางทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ต้องการองค์ความรู้การให้ปุ๋ย (ค่าเฉลี่ย 3.34) การป้องกันและกำจัดวัชพืช (ค่าเฉลี่ย 3.34) การป้องกันและกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ (ค่าเฉลี่ย 3.34) และการให้น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.09) ตามลำดับ

การส่งเสริมองค์ความรู้การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยการส่งเสริมองค์ความรู้การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06) โดยมีความต้องการระดับปานกลาง ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ต้องการองค์ความรู้เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.12) และอายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.99) ตามลำดับ

การส่งเสริมองค์ความรู้ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยการส่งเสริมองค์ความรู้ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.88) โดยมีความต้องการระดับปานกลางทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ต้องการองค์ความรู้วิธีลดความชื้นผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.90) และวิธีการเก็บรักษาผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.86) ตามลำดับ

การส่งเสริมองค์ความรู้ การลดต้นทุนการผลิต พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยการส่งเสริมองค์ความรู้การลดต้นทุนการผลิต ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยมีความต้องการระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ต้องการองค์ความรู้การผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และมีความต้องการระดับปานกลางทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ต้องการองค์ความรู้การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกัน กำจัดโรค และแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.23) และการตรวจวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ค่าเฉลี่ย 3.20) ตามลำดับ

การส่งเสริมการจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ พบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยการส่งเสริมการจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33)

ตารางที่ 4.18 สรุประดับความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1. การส่งเสริมองค์ความรู้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.30	0.880	ปานกลาง	3
2. การส่งเสริมองค์ความรู้การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.28	0.734	ปานกลาง	4
3. การส่งเสริมองค์ความรู้การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.06	0.913	ปานกลาง	5
4. การส่งเสริมองค์ความรู้ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม	2.88	0.963	ปานกลาง	6
5. การส่งเสริมองค์ความรู้ การลดต้นทุนการผลิต	3.35	0.863	ปานกลาง	1
6. การส่งเสริมการจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่	3.33	0.934	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย	3.20	0.670	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.18 พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทุกวิธีในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.20) โดยมีความต้องการในระดับปานกลางทั้ง 6 ประเด็น ดังนี้ ความต้องการการส่งเสริมองค์ความรู้ การลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.35) รองลงมาคือ การส่งเสริมการจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.33) การส่งเสริมองค์ความรู้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.30) การส่งเสริมองค์ความรู้การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.28) การส่งเสริมองค์ความรู้การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.06) และการส่งเสริมองค์ความรู้ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.88) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

n = 170

ประเด็นความ ต้องการ	ระดับความต้องการ					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร						2.90 (0.551)	ปานกลาง	
1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล						3.18 (0.694)	ปานกลาง	1
1. เจ้าหน้าที่ ออก เยี่ยมเยียนและให้ คำแนะนำแก่ เกษตรกรที่แปลง	2 (1.2)	21 (12.4)	54 (31.8)	84 (49.4)	9 (5.3)	3.45 (0.822)	มาก	1
2. เจ้าหน้าที่ ให้ คำแนะนำแก่เกษตรกรที่ สำนักงาน	3 (1.8)	21 (12.4)	96 (56.5)	48 (28.2)	2 (1.2)	3.15 (0.711)	ปานกลาง	3
3. เจ้าหน้าที่ ให้ คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทางโทรศัพท์	6 (3.5)	22 (12.9)	65 (38.2)	75 (44.1)	2 (1.2)	3.26 (0.832)	ปานกลาง	2
4. เจ้าหน้าที่ ให้ คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์	18 (10.6)	27 (15.9)	49 (28.8)	73 (42.9)	3 (1.8)	3.09 (1.039)	ปานกลาง	4
5. เจ้าหน้าที่ ให้ คำแนะนำแก่ เกษตรกร ผ่านทาง แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	23 (13.5)	27 (15.9)	61 (35.9)	57 (33.5)	2 (1.2)	2.93 (1.041)	ปานกลาง	5

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

n = 170

ประเด็นความ ต้องการ	ระดับความต้องการ					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม						2.89 (0.689)	ปานกลาง	2
1. การจัดฝึกอบรม	8 (4.7)	21 (12.4)	103 (60.6)	27 (15.9)	11 (6.5)	3.07 (0.854)	ปานกลาง	1
2. การฝึกปฏิบัติ	6 (3.5)	27 (15.9)	99 (58.2)	27 (15.9)	11 (6.5)	3.06 (0.848)	ปานกลาง	2
3. การสาธิต	16 (9.4)	39 (22.9)	92 (54.1)	23 (13.5)	0 (0)	2.72 (0.816)	ปานกลาง	4
4. การจัดเวทีชุมชน	21 (12.4)	35 (20.6)	92 (54.1)	18 (10.6)	4 (2.4)	2.70 (0.903)	ปานกลาง	5
5. การศึกษาดูงาน	21 (12.4)	30 (17.6)	74 (43.5)	43 (25.3)	2 (1.2)	2.85 (0.977)	ปานกลาง	3
2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน						2.65 (0.592)	ปานกลาง	3
1) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแผ่นพับ	9 (5.3)	45 (26.5)	93 (54.7)	22 (12.9)	1 (0.6)	2.77 (0.762)	ปานกลาง	5
2) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านโปสเตอร์	16 (9.4)	52 (30.6)	85 (50.0)	17 (10.0)	0 (0)	2.61 (0.794)	ปานกลาง	6
3) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านเอกสารวิชาการ	11 (6.5)	37 (21.8)	94 (55.3)	26 (15.3)	2 (1.2)	2.83 (0.807)	ปานกลาง	4

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

n = 170

ประเด็นความ ต้องการ	ระดับความต้องการ					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์	19 (11.2)	27 (15.9)	55 (32.4)	68 (40.0)	1 (0.6)	3.03 (1.017)	ปานกลาง	2
5) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	23 (13.5)	26 (15.3)	52 (30.6)	68 (40.0)	1 (0.6)	2.99 (1.060)	ปานกลาง	3
6) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ดีกดีอก	65 (38.2)	46 (27.1)	35 (20.6)	24 (14.1)	0 (0)	2.11 (1.072)	น้อย	9
7) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ยูทูป	58 (34.1)	42 (24.7)	48 (28.2)	21 (12.4)	1 (0.6)	2.21 (1.065)	น้อย	8
8) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านโทรศัพท์	54 (31.8)	42 (24.7)	54 (31.8)	20 (11.8)	0 (0)	2.24 (1.028)	น้อย	7

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)		ระดับความต้องการ					n = 170	
ประเด็นความ ต้องการ	1	2	3	4	5	\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
9) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านวิทยุ	66 (38.8)	47 (27.6)	44 (25.9)	11 (6.5)	2 (1.2)	2.04 (1.008)	น้อย	10
10) ให้ความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านหอกระจายเสียง	4 (2.4)	12 (7.1)	58 (34.1)	47 (27.6)	49 (28.8)	3.74 (1.029)	มาก	1

จากตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นถึงความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ดังนี้

การส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการ การส่งเสริมแบบบุคคล ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) โดยมีความต้องการ ระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง (ค่าเฉลี่ย 3.45) และมีความต้องการระดับปานกลาง 4 ประเด็น เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทางโทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย 3.26) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่สำนักงาน (ค่าเฉลี่ย 3.15) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.09) และเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทาง แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก (ค่าเฉลี่ย 2.93) ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการ การส่งเสริมแบบกลุ่ม ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.89) โดยมีความต้องการ ระดับปานกลางทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ ต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่มโดยการจัดฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.07) การฝึกปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.06) การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.85) การสาธิต (ค่าเฉลี่ย 2.72) และการจัดเวทีชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.70) ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการ การส่งเสริมแบบมวลชน ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.65) โดยมีความต้องการระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ต้องการให้มีการส่งเสริมแบบมวลชนโดยให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ผ่านหอกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.74) มีความต้องการระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ ต้องการให้มีการส่งเสริมแบบมวลชนโดยให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.03) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก (ค่าเฉลี่ย 2.99) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านเอกสารวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 2.83) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 2.77) และให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านโปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 2.61) ตามลำดับ และมีความต้องการระดับน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ ต้องการให้มีการส่งเสริมแบบมวลชนโดยให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.24) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ยูทูป (ค่าเฉลี่ย 2.21) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ดิจิทัล (ค่าเฉลี่ย 2.11) และให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 2.04) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ระยะเวลาที่ต้องการในการส่งเสริมแบบกลุ่ม

n = 170		
ระยะเวลาที่ต้องการในการส่งเสริมแบบกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
1. การจัดฝึกอบรม (วัน)		
0.5	43	25.3
1	106	62.3
2	17	10.0
3	4	2.4
ค่าต่ำสุด = 0.5 ค่าสูงสุด = 3 ค่าเฉลี่ย = 1.02 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.508		
2. การฝึกปฏิบัติ (วัน)		
ไม่ต้องการ	4	2.4
ต้องการ	166	97.6
0.5	46	27.1
1	114	67.0
2	6	3.5
ค่าต่ำสุด = 0.5 ค่าสูงสุด = 2 ค่าเฉลี่ย = 0.89 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.334		

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

n = 170

ระยะเวลาที่ต้องการในการส่งเสริมแบบกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
3. การสาธิต (วัน)		
ไม่ต้องการ	4	2.4
ต้องการ	166	97.6
0.5	49	28.7
1	113	66.5
2	4	2.4
ค่าต่ำสุด = 0.5 ค่าสูงสุด = 2 ค่าเฉลี่ย = 0.87 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.315		
4. การจัดเวทีชุมชน (วัน)		
ไม่ต้องการ	1	0.6
ต้องการ	169	99.4
0.5	53	31.2
1	114	67.0
3	2	1.2
ค่าต่ำสุด = 0.5 ค่าสูงสุด = 3 ค่าเฉลี่ย = 0.87 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.335		
5. การศึกษาดูงาน (วัน)		
0.5	7	4.1
1	115	67.6
2	46	27.1
3	2	1.2
ค่าต่ำสุด = 0.5 ค่าสูงสุด = 3 ค่าเฉลี่ย = 1.27 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.505		

จากตาราง 4.20 แสดงให้เห็นถึงระยะเวลาที่ต้องการในการส่งเสริมแบบกลุ่มของเกษตรกร ดังนี้

การจัดฝึกอบรม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 62.3 ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมจำนวน 1 วัน รองลงมา ร้อยละ 25.3 ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมจำนวน 0.5 วัน (ครึ่งวัน) ร้อยละ 10.0 ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมจำนวน 2 วัน และร้อยละ 2.4 ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมจำนวน 3 วัน ตามลำดับ โดยต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมต่ำสุด 0.5 วัน สูงสุด 3 วัน ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมเฉลี่ย 1.02 วัน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.508

การฝึกปฏิบัติ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.0 ต้องการให้มีการจัดการฝึกปฏิบัติ จำนวน 1 วัน รองลงมา ร้อยละ 27.1 ต้องการให้มีการจัดการฝึกปฏิบัติ จำนวน 0.5 วัน (ครึ่งวัน) ร้อยละ 3.5 ต้องการให้มีการจัดการฝึกปฏิบัติจำนวน 2 วัน และร้อยละ 2.4 ไม่ต้องการให้มีการจัดการฝึกปฏิบัติ ตามลำดับ โดยต้องการให้มีการจัดการฝึกปฏิบัติต่ำสุด 0.5 วัน สูงสุด 2 วัน ต้องการให้มีการจัดการฝึกปฏิบัติเฉลี่ย 0.89 วัน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.334

การสาธิต พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 66.5 ต้องการให้มีการสาธิต จำนวน 1 วัน รองลงมา ร้อยละ 28.7 ต้องการให้มีการสาธิต จำนวน 0.5 วัน (ครึ่งวัน) ร้อยละ 2.4 ต้องการให้มีการสาธิต จำนวน 2 วัน และร้อยละ 2.4 ไม่ต้องการให้มีการสาธิต ตามลำดับโดยต้องการให้มีการสาธิตต่ำสุด 0.5 วัน สูงสุด 2 วัน ต้องการให้มีการสาธิต เฉลี่ย 0.87 วัน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.315

การจัดเวทีชุมชน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.0 ต้องการให้มีการจัดเวทีชุมชน จำนวน 1 วัน รองลงมา ร้อยละ 31.2 ต้องการให้มีการจัดเวทีชุมชน จำนวน 0.5 วัน (ครึ่งวัน) ร้อยละ 1.2 ต้องการให้มีการจัดเวทีชุมชน จำนวน 3 วัน และร้อยละ 0.6 ไม่ต้องการให้มีการจัดเวทีชุมชน ตามลำดับ โดยต้องการให้มีการจัดเวทีชุมชน ต่ำสุด 0.5 วัน สูงสุด 3 วัน ต้องการให้มีการจัดเวทีชุมชน เฉลี่ย 0.87 วัน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.335

การศึกษาดูงาน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.6 ต้องการให้มีการศึกษาดูงาน จำนวน 1 วัน รองลงมา ร้อยละ 27.1 ต้องการให้มีการศึกษาดูงาน จำนวน 2 วัน ร้อยละ 4.1 ต้องการให้มีการศึกษาดูงาน จำนวน 0.5 วัน (ครึ่งวัน) และร้อยละ 1.2 ต้องการให้มีการศึกษาดูงาน จำนวน 3 วัน ตามลำดับ โดยต้องการให้มีการศึกษาดูงาน ต่ำสุด 0.5 วัน สูงสุด 3 วัน ต้องการให้มีการศึกษาดูงาน เฉลี่ย 1.27 วัน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.505

ตารางที่ 4.21 สรุประดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

n = 170

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล	3.18	0.694	ปานกลาง	1
2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม	2.89	0.689	ปานกลาง	2
3. การส่งเสริมแบบมวลชน	2.65	0.592	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย	2.90	0.551	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.21 พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ทุกวิธีในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) โดยมีความต้องการในระดับปานกลางทั้ง 3 วิธีคือ ต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.18) รองลงมาคือ การส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.89) และการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 ความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

n = 170

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ					\bar{X} (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						3.78 (1.076)	มาก	
1. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี)	11 (6.5)	11 (6.5)	27 (15.9)	62 (36.5)	59 (34.7)	3.86 (1.156)	มาก	1
2. การสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	14 (8.2)	12 (7.1)	36 (21.2)	53 (31.2)	55 (32.4)	3.72 (1.221)	มาก	3
3. การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	11 (6.5)	15 (8.8)	38 (22.4)	48 (28.2)	58 (34.1)	3.75 (1.202)	มาก	2

จากตารางที่ 4.22 แสดงให้เห็นถึงความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากผลการวิเคราะห์พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) โดยเกษตรกรมีความต้องการระดับมากทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ ต้องการให้มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี) (ค่าเฉลี่ย 3.86)

การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.75) และการสนับสนุนแหล่งน้ำหรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 สรุปภาพรวมระดับความต้องการแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

n = 170

ประเด็น	ระดับความต้องการแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.30	0.880	ปานกลาง	2
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	2.90	0.551	ปานกลาง	3
3. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.78	1.076	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.29	0.603	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์สรุปภาพรวมระดับความต้องการแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ความต้องการแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.78) และความต้องการระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.30) และด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.90) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้เสนอประเด็น โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร 3) การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร 4) ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร และ 5) แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปีการผลิต 2565/66 เป็นเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 991 ครัวเรือน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จากสูตรของ Taro Yamane (1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.07 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 170 ราย การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยการจับสลากรายชื่อเกษตรกรในแต่ละตำบลตามสัดส่วนของเกษตรกรในแต่ละตำบล จำนวน 170 ราย ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีคำถามแบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหากับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาทุกตอน เท่ากับ 0.994 เนื่องจากเกณฑ์การตัดสินค่า IOC หากมีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหานั้น ดังนั้น ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้ และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร สามารถวัดค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ เท่ากับ 0.926 และตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร สามารถวัดค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ เท่ากับ 0.952 แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 170 ราย

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.38 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย 4.46 คน

2) สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยเกษตรกร ร้อยละ 64.7 เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีค่าเฉลี่ย 12.01 ปี

3) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 23.81 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 9.21 ไร่ จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย 2.42 คน จำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย 1.68 คน มีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 5,048.19 บาทต่อไร่ โดยเป็นค่าเตรียมดิน เฉลี่ย 546.33 บาทต่อไร่ ค่าเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย

696.53 บาทต่อไร่ ค่าให้น้ำเฉลี่ย 120.54 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยเฉลี่ย 1,191.96 บาทต่อไร่ มีค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช เฉลี่ย 236.64 บาทต่อไร่ ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 866.44 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานตนเองเฉลี่ย 352.29 บาทต่อไร่ ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย 363.52 บาทต่อไร่ ค่าจ้างเครื่องจักรกลเฉลี่ย 967.35 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายอื่นๆเฉลี่ย 367.37 บาทต่อไร่ มีปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 1,620.29 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 5.76 บาทต่อกิโลกรัม รายได้สุทธิจากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3,535.50 บาทต่อไร่ โดยแหล่งเงินทุน ร้อยละ 44.7 ได้จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

1.3.2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

1) *สภาพการปลูก* พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.1 ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ช่วงฤดูแล้ง โดยเมล็ดพันธุ์ใช้พันธุ์ลูกผสมของบริษัทเอกชน อัตราเฉลี่ย 3.12 กิโลกรัมต่อไร่ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 50 มีสภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.8 ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน เกษตรกรเกินครึ่งไม่มีการไถเตรียมดิน และมีการจัดการต่อซังโดยการเผาต่อซัง ส่วนใหญ่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยใช้เครื่องปลูก ปลูกระยะ 75 × 25 เซนติเมตร ร้อยละ 72.4 มีการคลุมเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช ก่อนปลูก และหลังข้าวโพดเลี้ยงสัตว์งอก เกษตรกร ร้อยละ 96.5 ไม่มีการถอนแยกต้นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2) *การดูแลรักษา* พบว่า เกษตรกรใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง โดยใส่ปุ๋ยรองพื้น สูตร 16 - 20 - 0 ปริมาณเฉลี่ย 35.52 กิโลกรัมต่อไร่ ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 1 ใส่หลังปลูกเฉลี่ย 44.94 วัน โดยใส่สูตร 46 - 0 - 0 ปริมาณเฉลี่ย 41.28 กิโลกรัมต่อไร่ ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ 2 ใส่หลังปลูกเฉลี่ย 80.56 วัน โดยใส่สูตร 46 - 0 - 0 ปริมาณเฉลี่ย 41.73 กิโลกรัมต่อไร่ มีการให้น้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ปล่อยตามร่อง โดยใช้น้ำในลำห้วยที่อยู่ในพื้นที่ มีการจัดการวัชพืชโดยใช้สารเคมี ส่วนใหญ่ไม่พบโรคระบาด พบหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด มีการกำจัดโดยใช้สารเคมี

3) *การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์* พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เมื่ออายุ 120 วัน โดยใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว

4) *การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์* พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเก็บเกี่ยวแล้วจำหน่ายทั้งฝักทันที ซึ่งจะจำหน่ายที่ลานรับซื้อในพื้นที่ โดยใช้รถของตนเองในการขนส่งไปยังจุดจำหน่าย

5) ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

(1) ปัญหาการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคือ เมล็ดพันธุ์มีราคาสูง รองลงมาคือ ค่าจ้างแรงงานสูง ขาดแคลนแรงงานคน ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปลูก และ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ตามลำดับ

(2) ปัญหาการดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ปุ๋ยเคมี สารเคมี มีราคาสูง รองลงมาคือ ค่าจ้างแรงงานสูง ขาดแคลนแรงงานคน ขาดแคลนแรงงานคน เกิดปัญหาภาวะฝนทิ้งช่วง และขาดแคลนแหล่งน้ำ ตามลำดับ

(3) ปัญหาการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ค่าจ้างแรงงานสูง รองลงมาคือ ผลผลิตที่ได้ต่ำ ขาดแคลนแรงงานคน ผลผลิตมีความชื้นสูง และไม่มีเครื่องจักรที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ตามลำดับ

(4) ปัญหาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ราคาผลผลิตต่ำ รองลงมาคือ ขาดผู้กลางที่เหมาะสมในการเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง และอยู่ไกลจากแหล่งรับซื้อ ตามลำดับ

1.3.3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

1) ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.6 ไม่เคยได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่ไม่มีแปลงต้นแบบในพื้นที่ หรือพื้นที่ใกล้เคียง และไม่เคยไปเรียนรู้ในแปลงต้นแบบ

2) ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมแบบรายบุคคล โดยมีเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง และได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยเอกสารวิชาการ

3) ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่าเกษตรกรไม่เคยได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1.3.4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

1) ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย โดยปัญหาสูงสุดคือ ขาดแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ รองลงมาคือ องค์ความรู้ที่ได้รับ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ และรายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ ตามลำดับ

2) ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย โดยปัญหาสูงสุดคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการเยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่สม่ำเสมอ รองลงมาคือ ไม่สามารถไปติดต่อเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร ที่สำนักงาน ในเวลาที่ ต้องการได้

ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางโทรศัพท์ ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์ และผ่านทางแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก ในเวลาที่ต้องการได้ ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย โดยปัญหาสูงสุดคือ กลุ่มเป้าหมายการจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน มีการกำหนดจำนวนจำกัด รองลงมาคือ การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ใช้เวลาน้อยเกินไป การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานใช้เวลามากเกินไป และการประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ไม่ทั่วถึง ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย โดยปัญหาสูงสุดคือ การได้รับข้อมูลไม่ต่อเนื่อง รองลงมาคือ ไม่ทราบว่าจะต้องศึกษาข้อมูล ข่าวสาร จากแหล่งใดบ้าง และไม่สามารถเข้าถึงสื่อต่างๆได้ ตามลำดับ

3) *ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์* พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาสูงสุดคือ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เมล็ดพันธุ์/ปุ๋ยเคมี) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร รองลงมาคือ ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และขาดการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

1.3.5 แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

1) *ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์* พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทุกวิธีในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการในระดับปานกลางทั้ง 6 ประเด็น ดังนี้ ความต้องการการส่งเสริมองค์ความรู้ การลดต้นทุนการผลิต รองลงมาคือ การส่งเสริมการจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ การส่งเสริมองค์ความรู้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การส่งเสริมองค์ความรู้การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การส่งเสริมองค์ความรู้การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการส่งเสริมองค์ความรู้การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

2) ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยความต้องการสูงสุดคือ เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทางโทรศัพท์ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์ และผ่านทางแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยความต้องการสูงสุดคือ ต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่มโดยการจัดฝึกอบรม รองลงมาคือ การฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงาน การสาธิต และการจัดเวทีชุมชน ตามลำดับ โดยต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมเฉลี่ย 1.02 วัน ต้องการให้มีการจัดฝึกปฏิบัติเฉลี่ย 0.89 วัน ต้องการให้มีการสาธิต เฉลี่ย 0.87 วัน ต้องการให้มีการจัดเวทีชุมชน เฉลี่ย 0.87 วัน และต้องการให้มีการศึกษาดูงาน เฉลี่ย 1.27 วัน

การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยความต้องการสูงสุดคือ ต้องการให้มีการส่งเสริมแบบมวลชนโดยให้ความรู้ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านหอกระจายเสียง รองลงมาคือ ผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก เอกสารวิชาการ แผ่นพับ ไปสเตอร์ โทรทัศน์ แอปพลิเคชัน ยูทูป แอปพลิเคชัน ดิจิตอล และวิทยุ ตามลำดับ

3) *ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์* พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก โดยความต้องการสูงสุด คือ ต้องการให้มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี) รองลงมาคือ การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

2.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 53.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.38 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.46 คน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล บัวแก้ว (2562, น. 116) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.33 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.9 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.59 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.63 คน และการศึกษาของ บุญญาพร รักษาวงษ์ (2564, น. 62) ศึกษาการจัดการการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแปลงใหญ่ในอำเภอศรีรัตนะ

จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีอายุเฉลี่ย 53.85 ปีจบการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 หรือ 6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.79 คน เนื่องจากในครอบครัวปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีเพศชายเป็นหัวหน้าครัวเรือนในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างในการศึกษารังนี้จึงมีเพศชายเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอายุเฉลี่ยที่อยู่ในช่วงวัยกลางคนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ในอดีตการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คือ ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 ส่วนใหญ่จึงมักจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้วออกมาช่วยครอบครัวทำการเกษตร

2.1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 12.01 ปี ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ธีระพงษ์ กำหนด (2561, น. 74) พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 11.29 ปี และงานวิจัยของ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 95) ศึกษาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าเกษตรกร มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 11.43 ปี เนื่องจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชที่ทนแล้งได้ดี ปรับตัวได้ดีในสภาพดินที่แห้งแล้ง การจัดการไม่ยุ่งยาก เกษตรกรจึงนิยมปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยทำต่อๆ กันมาจากรุ่นบรรพบุรุษ จึงมีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ค่อนข้างยาวนาน

2.1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 9.21 ไร่ มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2.42 คน และจำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน เฉลี่ย 1.68 คน ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 5,048.19 บาทต่อไร่ มีปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 1,620.29 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 5.76 บาทต่อกิโลกรัม มีรายได้สุทธิจากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3,535.50 บาทต่อไร่ โดยส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ประมวล บัวแก้ว (2562, น. 117) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 9.43 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,567.74 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนใหญ่เงินทุนได้จาก ธ.ก.ส. และทุนของตนเอง แต่จะมีความแตกต่างในเรื่องของต้นทุนการผลิตที่พบว่า มีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3,755.70 บาทต่อไร่ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับมรดกที่ดินจากบรรพบุรุษ จึงมีที่ดินเป็นของตนเอง และใช้ที่ดินในการทำเกษตรเป็นหลัก สำหรับเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ ยังขาดเงินทุนในการทำเกษตร จึงมีการกู้ยืมเงินเชื่อจากแหล่งสนับสนุนด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อใช้เป็นเงินทุนสำหรับทำการเกษตรต่อไป และเนื่องจากปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยการผลิต และค่าจ้างแรงงานมีราคาสูง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้นด้วย

2.2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

2.2.1 สภาพการปลูก ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.1 ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ช่วงฤดูแล้ง ใช้พันธุ์ลูกผสมของบริษัทเอกชน ใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 3.12 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 98.8 ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยใช้เครื่องปลูก ระยะ 75 × 25 เซนติเมตรซึ่งสอดคล้องกับ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรทั้งหมดใช้เมล็ดพันธุ์ลูกผสม โดยใช้เมล็ดพันธุ์อัตราเฉลี่ย 4.73 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรร้อยละ 88.30 มีการปลูกโดยใช้เครื่องหยอดเมล็ด เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 96) พบว่าพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรใช้ปลูก เป็นพันธุ์ลูกผสมจากบริษัท อัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้เฉลี่ย 3.36 กิโลกรัมต่อไร่ โดยใช้เครื่องปลูกเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการใส่เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พันธุ์ลูกผสมของบริษัทเอกชน นั้น เนื่องจากปัจจุบันมีบริษัทเอกชนผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อย่างหลากหลาย เน้นการคัดเลือกพันธุ์เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง ทนต่อโรคและแมลงศัตรูพืชได้ดี อีกทั้งบริษัทเอกชนยังมีการวางแผนการตลาดและช่องทางการจำหน่ายที่กว้างขวาง เกษตรกรสามารถหาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาดทั่วไป และสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยใช้เครื่องปลูก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าการใช้เครื่องปลูกช่วยประหยัดแรงงานคนและเวลาได้อย่างมาก อีกทั้งการใช้เครื่องปลูก เกษตรกรสามารถควบคุมระยะห่างและความลึกได้ ทำให้การงอกของเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีความสม่ำเสมอมากขึ้น

2.2.2 การดูแลรักษา ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 95.9 มีการจัดการวัชพืชโดยใช้สารเคมี และร้อยละ 76.5 พบหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด มีการกำจัดโดยใช้สารเคมี ซึ่งสอดคล้องกับ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 82.2 มีการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช เกษตรกร ร้อยละ 77.3 พบโรคระบาดในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง และเกษตรกรร้อยละ 88.3 พบแมลงศัตรูพืชในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง เช่นเดียวกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการป้องกันกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนและสารเคมี และมีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช จะให้ได้ว่าจากการศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการใช้สารเคมีในการจัดการวัชพืช และแมลงศัตรูพืช เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายต่อการจัดการ และเห็นผลไว เกษตรกรสามารถลดการสูญเสียผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้

2.2.3 การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.1 เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อายุ 120 วัน โดยเกษตรกรร้อยละ 55.3 ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกรส่วนมากเก็บเกี่ยวข้าวโพดเมื่ออายุ 120 วัน โดยใช้แรงงานคน จากผลการศึกษา เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเก็บเกี่ยวเมื่อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อายุ 120 วัน เนื่องจากผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในแปลงจะมีความแห้งทั้งหมด เมื่อเกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงนี้ จะทำให้ขายได้ราคาสูงกว่าผลผลิต

มีความชื้นสูง และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากการใช้แรงงานคนสามารถเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ทั้งต้นที่ล้มและต้นที่ยังยืนต้นอยู่

2.2.4 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.2 มีลักษณะการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยเก็บเกี่ยวแล้วจำหน่ายทั้งฝักทันที โดยจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ลานรับซื้อในพื้นที่ ร้อยละ 62.9 ใช้รถของตนเองขนส่งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังจุดจำหน่าย ซึ่งแตกต่างกับ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 116) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 47.2 มีการจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบเมล็ด โดยจำหน่ายให้พ่อค้าคนอกพื้นที่ ร้อยละ 93.3 มีการจ้างรถในการขนส่งผลผลิต และบุญช่วย อุดคำมี (2562, น. 97) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกฝักเสีย และไม่มีการตากฝักข้าวโพด โดยจะสีเป็นเมล็ดแล้วขายทันที และเกษตรกรเกินครึ่งมีการใช้รถรับจ้างในการขนส่งผลผลิต อาจเนื่องมาจากเกษตรกรลดค่าใช้จ่ายในการจ้างเครื่องจักรกลในการกะเทาะเมล็ด และเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดแหล่งหรือผู้จ้างสำหรับเก็บผลผลิต จึงมีการจำหน่ายทันทีหลังเก็บเกี่ยวเสร็จ

2.2.5 ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคือ เมล็ดพันธุ์มีราคาสูง การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ปุ๋ยเคมี สารเคมี มีราคาสูง การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ค่าจ้างแรงงานสูง และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ราคาผลผลิตต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 117 - 118) พบว่าด้านกระบวนการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ดูแล ในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาสูงสุดคือ เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง ด้านการดูแลรักษา ในภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก โดยปัญหาสูงสุดคือ ปุ๋ยราคาสูง ด้านการเก็บเกี่ยว ในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาสูงสุดคือ ค่าจ้างแรงงานแพง ด้านการตลาด ในภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก โดยปัญหาสูงสุดคือ ผลผลิตราคาต่ำ และด้านต้นทุนการผลิต ในภาพรวมมีปัญหาในระดับมาก โดยปัญหาสูงสุดคือ ต้นทุนการผลิตสูง เช่นเดียวกับ บุญญาพร รักษาพงษ์ (2564, น. 63) พบว่าเกษตรกรแปลงใหญ่มีปัญหาปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ได้แก่ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดวัชพืช เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น เนื่องจากปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันปัจจัยการผลิต ไม่ว่าจะเป็นเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดวัชพืช โรคพืชและแมลงศัตรูพืช รวมถึงค่าจ้างแรงงาน ค่าจ้างเครื่องจักรกลทางการเกษตร นั้นมีราคาสูง ส่งผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาดังกล่าว

2.3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านประเด็นการส่งเสริม เกษตรกรร้อยละ 67.6 ไม่เคยได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่ไม่มีแปลงต้นแบบในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง และไม่เคยไปเรียนรู้ในแปลงต้นแบบ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริม

แบบรายบุคคล โดยมีเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง และได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนโดยเอกสารวิชาการ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรไม่เคยได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีความแตกต่างจากงานวิจัยของ ประมวล บัวกู (2562, น. 116) พบว่าเกษตรกรได้รับการฝึกอบรมจากกรมส่งเสริมการเกษตร โดยได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน และจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมภาครัฐ ตามลำดับ และงานวิจัยของ กิตติกานต์ ศรีธิทอง (2564, น. 108) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูแล้งของเกษตรกร ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 52 ได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งจากหน่วยงานภาครัฐ จะเห็นได้ว่าพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก แต่การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทั้งด้านประเด็นการส่งเสริมด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์นั้นยังไม่ทั่วถึง อาจเนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณ ในการดำเนินงานในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไม่ทั่วถึง

2.4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยส่วนใหญ่มีปัญหาคือ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เมล็ดพันธุ์/ปุ๋ยเคมี) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร และปัญหาระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่มีปัญหาคือ การส่งเสริมแบบรายบุคคล โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการเยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่สม่ำเสมอ และด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยส่วนใหญ่มีปัญหา คือ ขาดแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 117 - 118) พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งในด้านการสนับสนุนการผลิต และด้านประเด็นการส่งเสริม ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการบูรณาการร่วมกัน ในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งในด้านสนับสนุนปัจจัยการผลิต ด้านวิธีการส่งเสริม และด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรมีการวางแผนให้สอดคล้องกัน และบูรณาการร่วมกันในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อให้เกษตรกรได้รับการส่งเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร ผลจากการศึกษาพบว่า ความต้องการแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยความต้องการสูงสุดคือ ต้องการให้มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี) และความต้องการระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพด

เลี้ยงสัตว์ โดยมีความต้องการการส่งเสริมองค์ความรู้มากที่สุดคือ เรื่องการลดต้นทุนการผลิต และด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีความต้องการสูงสุดคือ การส่งเสริมแบบรายบุคคล โดยเจ้าหน้าที่ออก เยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง ซึ่งสอดคล้องกับ มลธิชา ทาอาสา (2561, น. 117 - 118) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง 3 เรื่อง ได้แก่ 1) ประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรต้องการ รับการส่งเสริมเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ ด้านการตลาด ด้านต้นทุนการผลิต 2) วิธีการส่งเสริมการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง พบว่า วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล และ 3) การสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง พบว่า การสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งที่ เกษตรกรต้องการเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ เป็นต้น เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหา การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรจึงมีความต้องการองค์ความรู้เรื่อง การลดต้นทุนการผลิต เพื่อนำมาปรับใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิตของตนเอง และเนื่องจากปัญหา การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร เกษตรกร จึงมีความต้องการให้ภาครัฐและภาคเอกชน สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ และปุ๋ยเคมี เป็นต้น

สรุปแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรใน อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ดังภาพที่ 5.1 มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับ การลดต้นทุน การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ตลอดจนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกรต่อไป
- 2) ส่งเสริมองค์ความรู้ดังกล่าว ผ่านช่องทางการรับรู้ตามความต้องการ ของเกษตรกร เช่น การจัดฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงาน การสาธิต และการจัดเวทีชุมชน โดยเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับเกษตรกร เช่น ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ผ่าน หอกระจายเสียง แอปพลิเคชัน ไลน์ เฟซบุ๊ก หรือจัดทำข้อมูลความรู้โดยใช้ เอกสารวิชาการ และแผ่นพับเพื่อสรุป เนื้อหาที่เข้าใจง่าย สะดวกต่อการศึกษา เป็นต้น
- 3) สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี โดยเน้นย้ำการใช้ปุ๋ยเคมี ตามหลักวิชาการ เพื่อลดต้นทุนและเกิดความคุ้มค่าสูงสุด
- 4) ส่งเสริมให้มีการจัดทำแปลงต้นแบบในพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ต่อไป
- 5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทั้งภาครัฐและเอกชน ติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน โดยติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง หรือผ่านทางโทรศัพท์ หรือบริการ ให้คำแนะนำเกษตรกรที่สำนักงาน เพื่อเกษตรกร จะได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติงาน ด้านการเกษตรที่ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป

6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการบูรณาการร่วมกันในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ โดยมีการวางแผนที่สอดคล้องกัน

ภาพที่ 5.1 สรุปแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกรในอำเภอ Nawang จังหวัดหนองบัวลำภู

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อพิจารณานำมาเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ระดับต่างๆ ดังนี้

3.1.1 ระดับเกษตรกร จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 5,048.19 บาทต่อไร่ โดยมีต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีสูง ซึ่งค่าปุ๋ยเฉลี่ย 1,191.96 บาทต่อไร่ นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ป้องกันกำจัดวัชพืช และแมลงศัตรูพืช โดยใช้สารเคมีเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) เกษตรกร ควรศึกษาข้อมูลการใช้ปุ๋ยและสารเคมี โดยใช้ตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความคุ้มค่ากับการลงทุน เป็นการลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากปัจจุบันราคาปุ๋ยเคมีและสารเคมีมีการปรับตัวสูงขึ้นมาก

3.1.2 ระดับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 67.6 ไม่เคยได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 82.4 ไม่มีแปลงต้นแบบในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรศึกษาข้อมูลในพื้นที่ ทั้งบริบทของพื้นที่ สภาพส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหา รวมไปถึงความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร เพื่อนำมาวิเคราะห์ และใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้เหมาะสมกับพื้นที่ และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร สามารถดำเนินงานส่งเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรศึกษาข้อมูล ประสานงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อเผยแพร่แก่เกษตรกร เช่น การจัดฝึกอบรมเกษตรกร และจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยบูรณาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 73.5 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยเกษตรกรร้อยละ 12.9 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว แต่ไม่พบการเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เลย และพบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ ต้องการให้มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี และต้องการด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ องค์กรความรู้ การลดต้นทุนการผลิต และการจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

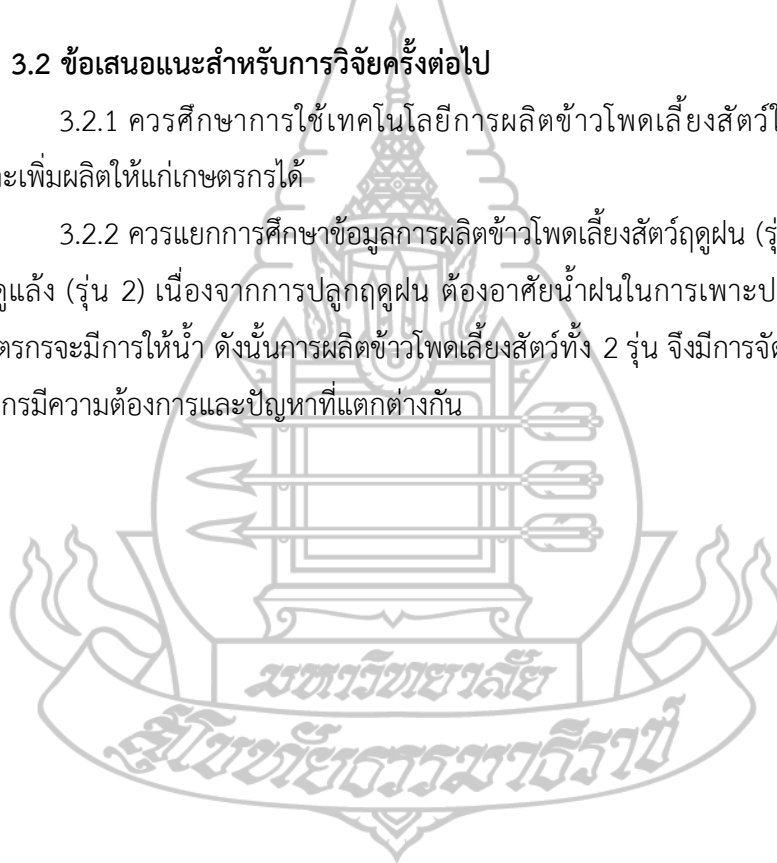
1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งการรวมกลุ่มรูปแบบนี้สามารถได้รับผลประโยชน์หลายด้าน เช่น สามารถรวบรวมผลผลิตจำหน่ายเพื่อให้ได้ราคาสูงขึ้น มีอำนาจในการต่อรองราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และได้รับการสนับสนุน เช่น ปัจจัยการผลิต องค์กรความรู้ทางวิชาการ เป็นต้น โดยจะสนับสนุนในรูปแบบกลุ่มจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการบูรณาการร่วมกัน ในการวางแผน การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลการวิจัยเป็นฐานข้อมูล เพื่อดำเนินการ ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และความต้องการของเกษตรกร เช่น สถานีพัฒนาที่ดิน ส่งเสริมในเรื่อง การปรับปรุงบำรุงดิน และการเตรียมดิน กรมวิชาการเกษตร ส่งเสริมองค์ความรู้ เรื่อง การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ตลอดจนถึงการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว หน่วยงานเอกชน ส่งเสริม องค์ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตร และสนับสนุนการจัดทำแปลงต้นแบบ ในพื้นที่ และกรมส่งเสริมการเกษตร ประสานงานและรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน ในพื้นที่ เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใหม่ๆ ที่สามารถ ลดต้นทุนและเพิ่มผลิตให้แก่เกษตรกรได้

3.2.2 ควรแยกการศึกษาข้อมูลการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน (รุ่น 1) และข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง (รุ่น 2) เนื่องจากการปลูกฤดูฝน ต้องอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูก ส่วนการปลูก ฤดูแล้ง เกษตรกรจะมีการให้น้ำ ดังนั้นการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้ง 2 รุ่น จึงมีการจัดการที่แตกต่างกัน ทำให้เกษตรกรมีความต้องการและปัญหาที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยศรี

นครินทรวิโรฒราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2567). ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online). สืบค้น 4 สิงหาคม 2567, จาก <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- กิตติกานต์ ศรีธิทอง. (2564). การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกร ในจังหวัดกำแพงเพชร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2566/2567. สืบค้น 29 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/id/231229>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2567, จาก http://www.agriman.doae.go.th/home/agriman62/65_Website_Project/65_09_maize.pdf
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร. (ระบบออนไลน์). สืบค้น 24 กรกฎาคม 2566, จาก https://farmer.doae.go.th/report/report65/report_com_65_fmddfbd_ap/39/06/
- จินดา ขลิบทอง. (2560). กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร* (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1, หน่วยที่ 1, น. 1-18 – 1-19). สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ถิรวิทย์ ไพรมทานิยม. (2566). การหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Microsoft Excel). สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ที่ทำการปกครองอำเภอनावัง. (2565). *แผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู*. ที่ว่าการอำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู.
- ธีระพงษ์ กำหนด. (2562). การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>

- บุญช่วย อุดคำมี. (2563). การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- บุญญาพร รักษาวงษ์. (2565). การจัดการการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแปลงใหญ่ ในอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- ประมวล บัวภู. (2563). การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- พงศ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์. (2560). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร: ที่มา ความหมาย ความสำคัญ และขอบเขตของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1, หน้าที่ 4, น. 4-16 – 4-51). สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2559). บทที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. <https://www.udru.ac.th/oldsite/attachments/elearning/01/10.pdf>
- มลธิชา ทาอาสา. (2561). แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน. (2563). เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์. <https://www.doa.go.th/fcri/wp-content/uploads/2020/tachno/E-Book-4.pdf>
- สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู. (2565). ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2567, จาก <https://nongbualamphu.doae.go.th/province/>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). แนวโน้มสถานการณ์การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทย ปี 2565. <https://xn-42ca1c5gh2k.com/wp-content/uploads/2022/04/Product-Profile-ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-Mar-2022-final.pdf>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2566). แนวทางการจัดทำเขตส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์. <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2566/Guidelinesforcreatingcorn.pdf>

- อมรพรรณ มุนี. (2551). การใช้เทคโนโลยีในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา]. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- อาคม จงอริยตระกูล. (2543). ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ใน
จังหวัดขอนแก่น [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น]. สืบค้นจาก
<https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- อารยา องค์กรเยี่ยม, และพงศ์ธารา วิจิตเวชไพศาล. (2561). การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.
วารสารวิสัญญีสาร, 44(1), 36-42.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

สุโขทัยนครมาลีราช

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง
จังหวัดหนองบัวลำภู

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำโดยนักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้หาข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์นี้ตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () และเติมค่าลงในช่องว่างที่กำหนด

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ () 1.1 ชาย () 1.2 หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา

() 3.1 ไม่ได้รับการศึกษา	() 3.2 ประถมศึกษาปีที่ 4
() 3.3 ประถมศึกษาปีที่ 6	() 3.4 มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	() 3.6 อนุปริญญา/ปวส.
() 3.7 ปริญญาตรี	() 3.8 สูงกว่าปริญญาตรี
() 3.9 อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)

1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม

1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม

() 1.1 ไม่เป็น

() 1.2 เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	() 2) กลุ่มแปลงใหญ่.....
() 3) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	() 4) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร
() 5) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	
() 6) กลุ่มลูกค้า ธกส.	() 7) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)
() 8) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	() 9) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ประสบการณ์การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี

1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1. พื้นที่ทำการเกษตร

1.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ไร่งาน

- 1) การถือครองที่ดิน
() (1) ที่ดินของตนเอง	จำนวน.....ไร่	งาน
() (2) ที่ดินเช่า	จำนวน.....ไร่	งาน
() (3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....	จำนวน..ไร่	งาน

1.2 พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไร่งาน

- 1) การถือครองที่ดิน
() (1) ที่ดินของตนเอง	จำนวน.....ไร่	งาน
() (2) ที่ดินเช่า	จำนวน.....ไร่	งาน
() (3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....	จำนวน..ไร่	งาน

2. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2.1 จำนวนแรงงานภายในครัวเรือนคน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)

2.2 จำนวนแรงงานภายนอกครัวเรือน.....คน (จ้างแรงงาน)

3. ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66

3.1 ค่าเตรียมดินบาท/ไร่

3.2 ค่าเมล็ดพันธุ์.....บาท/ไร่

3.3 ค่าให้น้ำบาท/ไร่

3.4 ค่าปุ๋ยบาท/ไร่

3.5 ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช.....บาท/ไร่

3.6 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว.....บาท/ไร่

3.7 ค่าแรงงาน

- 1) แรงงานตนเอง.....บาท/ไร่
- 2) จ้างแรงงาน.....บาท/ไร่
- 3) จ้างเครื่องจักรกล.....บาท/ไร่

3.8 ค่าใช้จ่ายอื่นๆบาท/ไร่

3.9 ต้นทุนการผลิต (ผลรวมข้อ 3.1 ถึง ข้อ 3.8)บาท/ไร่

4. ผลผลิตที่ได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66.....กิโลกรัม/ไร่
5. ราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66.....บาท/กิโลกรัม
6. รายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66.....บาท/ไร่
7. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66
 - () 7.1 ทุนตนเอง
 - () 7.2 ญาติ/พี่น้อง
 - () 7.3 กองทุนหมู่บ้าน
 - () 7.4 กลุ่มออมทรัพย์
 - () 7.5 บริษัทเอกชน
 - () 7.6 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
 - () 7.7 สถาบันการเงินอื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () และเติมค่าลงในช่องว่างที่กำหนด

2.1 สภาพการปลูก

1. ช่วงที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1.1 ฤดูฝน (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1 ปลูกช่วง เดือนมีนาคม ถึง เดือนตุลาคม)
 - () 1.2 ฤดูแล้ง (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 2 ปลูกช่วง เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์)
2. พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ใช้ ในปีการผลิต 2565/66
 - 2.1 พันธุ์ที่ใช้
 - () 1) พันธุ์ลูกผสมของราชการ
 - () 2) พันธุ์ลูกผสมของบริษัทเอกชน
 - () 3) พันธุ์อื่นๆ (ระบุ).....
 - 2.2 อัตราที่ใช้กิโลกรัมต่อไร่
3. การเตรียมดิน
 - 3.1 สภาพดิน
 - () 1) ดินเหนียว
 - () 2) ดินร่วน
 - () 3) ดินทราย
 - () 4) ดินร่วนปนทราย
 - () 5) ดินเหนียวปนทราย

3.2 การปรับปรุงบำรุงดินก่อนปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- () 1) ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน
 () 2) ปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลูกปุ๋ยพืชสด
 () 3) ปรับปรุงบำรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยอินทรีย์
 () 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.3 การไถเตรียมดิน

- () 1) ไถตะ 1 ครั้ง
 () 2) ไถพรวน 1 ครั้ง
 () 3) ไถตะ 1 ครั้ง และไถพรวน 1 ครั้ง
 () 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)

3.4 การจัดการตอซัง

- () 1) ไถกลบตอซัง () 2) เผาตอซัง
 () 3) อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. การปลูก

4.1 วิธีการปลูก

- () 1) ใช้แรงงานคน () 2) ใช้เครื่องปลูก

4.2 ระยะปลูก (ระยะระหว่างแถว × ระยะระหว่างต้น)

- () 1) ระยะ 75 × 20 เซนติเมตร () 2) ระยะ 75 × 25 เซนติเมตร
 () 3) ระยะ 75 × 30 เซนติเมตร () 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.3 การคลุมเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช

- () 1) ไม่คลุม () 2) คลุม

4.4 การถอนแยกต้นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- () 1) มีการถอนแยก () 2) ไม่ถอนแยก

2.2 การดูแลรักษา

1. การใส่ปุ๋ย

1.1 ใส่ปุ๋ย จำนวนครั้ง

1.2 ใส่ปุ๋ยรองพื้น (ช่วงที่ 1)

() 1) ไม่ใส่

() 2) ใส่

() 2.1) ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก อัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

() 2.2) ปุ๋ยเคมี สูตรอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

() 2.3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....อัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

1.3 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้า (ช่วงที่ 2) ครั้งที่ 1

() 1) ไม่ใส่

() 2) ใส่ เมื่อหลังปลูกวัน

() 2.1) ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก อัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

() 2.2) ปุ๋ยเคมี สูตรอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

() 2.3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....อัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

1.4 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้า (ช่วงที่ 2) ครั้งที่ 2

() 1) ไม่ใส่

() 2) ใส่ เมื่อหลังปลูกวัน

() 2.1) ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก อัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

() 2.2) ปุ๋ยเคมี สูตรอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

() 2.3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....อัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่

2. การให้น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 2.1) ไม่ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝน)

() 2.2) ให้น้ำ สัปดาห์ละครั้ง

1) ให้น้ำโดยวิธี

() (1) ปล่อยตามร่อง () (2) แบบสปริงเกลอร์

() (3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2) แหล่งน้ำที่ใช้

() (1) สระน้ำ () (2) บ่อบาดาล

() (3) ลำห้วย () (4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. การจัดการวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช

3.1 การกำจัดวัชพืช

() 1) ไม่กำจัดวัชพืช

() 2) กำจัดวัชพืช โดยวิธี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 2.1) ใช้แรงงานคน () 2.2) ใช้เครื่องจักรกล

() 2.3) ใช้สารเคมี () 2.4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.2 โรคระบาดที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) ไม่พบโรคระบาด () 2) โรคราน้ำค้าง
 () 3) โรคใบไหม้แผลใหญ่ () 4) โรคราสนิม
 () 5) โรคกาบและใบไหม้ () 6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.3 การป้องกันและกำจัดโรคระบาดที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) ไม่มีการป้องกันกำจัด () 2) ใช้สารชีวภัณฑ์
 () 3) ใช้สารเคมี () 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)

3.4 แมลงศัตรูพืชที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) ไม่พบแมลงศัตรูพืช () 2) มอดดิน
 () 3) หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด () 4) หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด
 () 5) หนอนเจาะฝักข้าวโพด () 6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.5 การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชที่พบในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) ไม่มีการป้องกันกำจัด () 2) ใช้สารชีวภัณฑ์
 () 3) ใช้สารเคมี () 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)

2.3 การเก็บเกี่ยว

1. อายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- () 1.1 อายุ 110 วัน () 1.2 อายุ 120 วัน
 () 1.3 อายุ 130 วัน () 1.4 อื่นๆ (โปรดระบุ).....วัน

2. วิธีการเก็บเกี่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 2.1 ใช้แรงงานคน () 2.2 ใช้เครื่องจักร
 () 2.3 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.4 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

1. ลักษณะการจำหน่าย

- () 1.1 เก็บเกี่ยวแล้วจำหน่ายทั้งฝักทันที
 () 1.2 เก็บเกี่ยวแล้วกะเทาะเมล็ดแล้วจำหน่ายทันที
 () 1.3 เก็บเกี่ยว แล้วนำฝักเก็บไว้ในยุ้งฉางก่อน แล้วจึงนำไปจำหน่ายทั้งฝัก
 () 1.4 เก็บเกี่ยว แล้วนำฝักเก็บไว้ในยุ้งฉางก่อน แล้วนำไปกะเทาะเมล็ด และนำไปจำหน่าย
 () 1.5 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. แหล่งจำหน่าย

- () 2.1 ลานรับซื้อในพื้นที่
- () 2.2 ลานรับซื้อนอกพื้นที่ (ต่างจังหวัดใกล้เคียง)
- () 2.3 สหกรณ์การเกษตร
- () 2.4 อื่นๆ (โปรดระบุ)

3. การขนส่ง ไปยังจุดจำหน่าย

- () 3.1 รถของตนเอง
- () 3.2 รถรับจ้าง
- () 3.3 อื่นๆ (โปรดระบุ)

2.5 ปัญหาการผลิต

1. การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1.1 เมล็ดพันธุ์มีราคาสูง
- () 1.2 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- () 1.3 ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปลูก
- () 1.4 ขาดแคลนแรงงานคน
- () 1.5 ค่าจ้างแรงงานสูง
- () 1.6 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 2.1 ปุ๋ยเคมี สารเคมี มีราคาสูง
- () 2.2 ขาดแคลนแหล่งน้ำ
- () 2.3 เกิดปัญหาภาวะฝนทิ้งช่วง
- () 2.4 เกิดโรคและแมลงศัตรูข้าวโพดระบาด
- () 2.5 ขาดแคลนแรงงานคน
- () 2.6 ค่าจ้างแรงงานสูง
- () 2.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- () 3.1 ผลผลิตที่ได้ต่ำ
- () 3.2 ผลผลิตมีความชื้นสูง
- () 3.3 ขาดแคลนแรงงานคน
- () 3.4 ค่าจ้างแรงงานสูง
- () 3.5 ไม่มีเครื่องจักรที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว
- () 3.6 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

- () 4.1 ขาดยุ่งฉางที่เหมาะสมในการเก็บรักษา
- () 4.2 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง
- () 4.3 อยู่ไกลจากแหล่งรับซื้อ
- () 4.4 ราคาผลผลิตต่ำ
- () 4.5 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () และเติมค่าลงในช่องว่างที่กำหนด

3.1 ด้านประเด็นการส่งเสริม

1. การได้รับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1.1 ที่ผ่านมามีท่านได้เข้ารับการอบรมด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือไม่

- () 1) ไม่เคยได้รับการอบรม () 2) ได้รับการอบรม จำนวน ... ครั้ง

1.2 ท่านได้เข้ารับการอบรม จากหน่วยงานใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) กรมส่งเสริมการเกษตร () 2) กรมวิชาการเกษตร
- () 3) กรมปศุสัตว์ () 4) กรมพัฒนาที่ดิน
- () 5) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.3 ท่านผ่านการอบรมความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ () 2) การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- () 3) การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ () 4) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- () 5) การลดต้นทุนการผลิต () 6) อื่นๆ (ระบุ).....

2. ที่ผ่านมามีการจัดทำแปลงต้นแบบ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่หรือพื้นที่ตำบลใกล้เคียง หรือไม่

- () 2.1 ไม่มี
- () 2.2 มี จำนวน.....แปลง

3. ท่านไปศึกษาเรียนรู้ในแปลงต้นแบบ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่หรือพื้นที่ตำบลใกล้เคียงหรือไม่

- () 3.1 ไม่เคยไป
- () 3.2 เคยไปศึกษาเรียนรู้ จำนวน ครั้ง

3.2 ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

1. ในปีที่ผ่านมา ท่านได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยวิธีการใดบ้าง

1.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง
- () 2) เกษตรกรไปติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน
- () 3) ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผ่านทางโทรศัพท์
- () 4) ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์
- () 5) ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผ่านทางแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก
- () 6) อื่นๆ (ระบุ).....

1.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) การฝึกอบรม
- () 2) การฝึกปฏิบัติ
- () 3) การสาธิต
- () 4) การจัดเวทีชุมชน
- () 5) การศึกษาดูงาน
- () 6) อื่นๆ (ระบุ).....

1.3 การส่งเสริมแบบมวลชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1) แผ่นพับ
- () 2) โปสเตอร์
- () 3) เอกสารวิชาการ
- () 4) แอปพลิเคชัน ไลน์
- () 5) แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก
- () 6) แอปพลิเคชัน ดิจิทัล
- () 7) แอปพลิเคชัน ยูทูป
- () 8) โทรทัศน์
- () 9) วิทยู
- () 10) หอกระจายเสียง
- () 11) อื่นๆ (ระบุ).....

3.3 ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1. ในปีที่ผ่านมา ท่านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อะไรบ้าง

() 1.1 ไม่ได้รับการสนับสนุน

() 1.2 ได้รับการสนับสนุน

- () 1) เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จาก
- () 2) ปุ๋ยเคมี จาก.....
- () 3) แหล่งน้ำ หรือระบบน้ำ จาก.....
- () 4) สินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จาก.....
- () 5) อื่นๆ (ระบุ).....จาก.....

ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามระดับของปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของท่านในแต่ละหัวข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 = มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด 2 = มีปัญหาในระดับน้อย 3 = มีปัญหาในระดับปานกลาง
4 = มีปัญหาในระดับมาก 5 = มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
1.1 องค์กรความรู้ที่ได้รับ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ					
1.2 รายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ					
1.3 ขาดแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่					
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร					
2.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล					
1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการเยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่สม่ำเสมอ					
2) ไม่สามารถไปติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่สำนักงาน ในเวลาที่ต้องการได้					
3) ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางโทรศัพท์ในเวลาที่ต้องการได้					
4) ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์ ในเวลาที่ต้องการได้					
5) ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางแอปพลิเคชัน เพชบุรี ในเวลาที่ต้องการได้					

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม					
1) การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ใช้เวลาน้อยเกินไป					
2) การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ใช้เวลามากเกินไป					
3) กลุ่มเป้าหมายการจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน มีการกำหนดจำนวนจำกัด					
4) การประชาสัมพันธ์ การเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ไม่ทั่วถึง					
2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน					
1) ไม่ทราบว่า ต้องศึกษาข้อมูล ข่าวสาร จากแหล่งใดบ้าง					
2) ไม่สามารถเข้าถึงสื่อต่างๆได้					
3) การได้รับข้อมูล ไม่ต่อเนื่อง					
3. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
3.1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เมล็ดพันธุ์/ปุ๋ยเคมี) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร					
3.2 ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
3.3 ขาดการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
ปัญหาอื่นๆ (โปรดระบุ)					
1)					
2)					
3)					

ตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามระดับความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพด

เลี้ยงสัตว์ของท่านในแต่ละหัวข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1 = ต้องการน้อยที่สุด

2 = ต้องการน้อย

3 = ต้องการปานกลาง

4 = ต้องการมาก

5 = ต้องการมากที่สุด

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
1.1 ส่งเสริมองค์ความรู้ การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
1) ช่วงปลูกที่เหมาะสม					
2) การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม					
3) ขั้นตอนการเตรียมดิน					
4) ขั้นตอนการปลูก					
5) การใช้เทคโนโลยีการผลิต					
1.2 ส่งเสริมองค์ความรู้ การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
1) การให้ปุ๋ย					
2) การให้น้ำ					
3) การป้องกันและกำจัดวัชพืช					
4) การป้องกันและกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ					
1.3 ส่งเสริมองค์ความรู้ การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
1) อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม					
2) เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว					
1.4 ส่งเสริมองค์ความรู้ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม					
1) วิธีลดความชื้นผลผลิต					
2) วิธีการเก็บรักษาผลผลิต					

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.5 ส่งเสริมองค์ความรู้ การลดต้นทุนการผลิต					
1) การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกัน กำจัดโรค และแมลงศัตรูพืช					
2) การผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์					
3) การตรวจวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน					
1.6 ส่งเสริมการจัดทำแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่					
1) การจัดทำแปลงต้นแบบในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่					
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร					
2.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล					
1) เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง					
2) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่สำนักงาน					
3) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผ่านทางโทรศัพท์					
4) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์					
5) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผ่านทาง แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก					
2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม (โปรดให้ข้อมูลเพิ่มเติม ท้ายแบบสัมภาษณ์)					
1) การจัดฝึกอบรม					
2) การฝึกปฏิบัติ					
3) การสาธิต					

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
4) การจัดเวทีชุมชน					
5) การศึกษาดูงาน					
2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน					
1) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแผ่นพับ					
2) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านโปสเตอร์					
3) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านเอกสารวิชาการ					
4) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชันไลน์					
5) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก					
6) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก					
7) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ยูทูป					
8) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านโทรทัศน์					
9) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านวิทยุ					

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
10) ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านหอกระจายเสียง					
3. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
3.1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี)					
3.2 การสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
3.3 การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
ความต้องการอื่นๆ (โปรดระบุ)					
1)					
2)					
3)					

2. เพิ่มเติมจากข้อ 2.2 โปรดระบุระยะเวลาที่ท่านต้องการในการจัดการส่งเสริมแบบกลุ่ม ดังนี้

- 1) การจัดฝึกอบรม จำนวนวัน
- 2) การฝึกปฏิบัติ จำนวนวัน
- 3) การสาธิต จำนวนวัน
- 4) การจัดเวทีชุมชน จำนวนวัน
- 5) การศึกษาดูงาน จำนวนวัน

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชบุรีรัมย์

สุโขทัยธรรมมาธิราช

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นางสาวธีรชยา สวาธกร	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู
2. นายสุพรรณ บุตรด้วง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร
สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู
3. นางมณฑนา ครองยุติ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต
สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู

ภาคผนวก ค

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์
และผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอนาวัง จังหวัด
หนองบัวลำภู

ผู้ศึกษา นางสาวสุกัญญา ฝันเครือ

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สินีช คุรุฑเมือง แสนเสริม

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
ครอบคลุมขอบเขตตามที่ระบุไว้หรือไม่ แล้วกรุณาเขียนผลการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓
ในช่องคะแนนการพิจารณา ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หากผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับข้อคำถาม สามารถบันทึกในช่อง ข้อเสนอแนะ โดย
แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

ประเด็นข้อความ	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
ตอนที่ 1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล				
1. เพศ				
1.1 ชาย				
1.2 หญิง				
2. อายุ.....ปี				
3. ระดับการศึกษา				
3.1 ไม่ได้รับการศึกษา				
3.2 ประถมศึกษาปีที่ 4				
3.3 ประถมศึกษาปีที่ 6				
3.4 มัธยมศึกษาตอนต้น				
3.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.				
3.6 อนุปริญญา/ปวส.				
3.7 ปริญญาตรี				
3.8 สูงกว่าปริญญาตรี				
3.9 อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)				

หมายเหตุ นำเสนอตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์เฉพาะหน้าแรก สำหรับรายละเอียดที่เหลือจะนำเสนอพร้อมกับผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อ กับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) แสดงดังตารางภาคผนวกที่ 1

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินแบบสัมภาษณ์

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร							
ตอนที่ 1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล							
1	1. เพศ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2	1.1 ชาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3	1.2 หญิง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4	2. อายุ.....ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5	3. ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6	3.1 ไม่ได้รับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7	3.2 ประถมศึกษาปีที่ 4	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8	3.3 ประถมศึกษาปีที่ 6	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9	3.4 มัธยมศึกษาตอนต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10	3.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
11	3.6 อนุปริญญา/ปวส.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12	3.7 ปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
13	3.8 สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
14	3.9 อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15	4. จำนวนสมาชิกใน ครัวเรือน.....คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
ตอนที่ 1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม							
16	1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
17	1.1 ไม่เป็น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
18	1.2 เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
19	1) กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
20	2) กลุ่มแปลงใหญ่.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
21	3) กลุ่มส่งเสริมอาชีพ การเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
22	4) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
23	5) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน / เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
24	6) กลุ่มลูกค้า ธกส.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
25	7) ศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน (ศจช.)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
26	8) ศูนย์จัดการดินปุ๋ย ชุมชน (ศดปช.)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
27	9) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
28	2. ประสบการณ์การปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ... ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ							
29	1. พื้นที่ทำการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
30	1.1 พื้นที่ทำการเกษตร ทั้งหมด ไร่ ...งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
31	1) การถือครองที่ดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
32	(1) ที่ดินของตนเอง จำนวน...ไร่ ...งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 1.3 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
33	(2) ที่ดินเช่า จำนวน.....ไร่ งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
34	(3) อื่นๆ (โปรด ระบุ)..... จำนวน.....ไร่ งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
35	1.2 พื้นที่ปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ไร่ ...งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
36	1) การถือครองที่ดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
37	(1) ที่ดินของตนเอง จำนวน...ไร่ ...งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
38	(2) ที่ดินเช่า จำนวน.....ไร่ งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
39	(3) อื่นๆ (โปรด ระบุ)..... จำนวน.....ไร่ งาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
40	2. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
41	2.1 จำนวนแรงงานภายใน ครัวเรือน.....คน (รวมผู้ตอบ แบบสอบถาม)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
42	2.2 จำนวนแรงงานภายนอก ครัวเรือน.....คน (จ้างแรงงาน)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
43	3. ต้นทุนการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
44	3.1 ค่าเตรียมดินบาท/ ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 1.3 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อความ	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
45	3.2 ค่าเมล็ดพันธุ์.....บาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
46	3.3 ค่าให้น้ำบาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
47	3.4 ค่าปุ๋ยบาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
48	3.5 ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช.....บาท/ ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
49	3.6 ค่าใช้จ่ายในการเก็บ เกี่ยว.....บาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
50	3.7 ค่าแรงงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
51	1) แรงงานตนเอง..บาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
52	2) จ้างแรงงาน.....บาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
53	3) จ้างเครื่องจักรกล..... บาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
54	3.8 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ บาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
55	3.9 ต้นทุนการผลิต (ผลรวม ข้อ 3.1 ถึง ข้อ 3.8)บาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
56	4. ผลผลิตที่ได้จากการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66.....กิโลกรัม/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
57	5. ราคาจำหน่ายผลผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66บาท/กิโลกรัม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
58	6. รายได้สุทธิต่อไร่จากการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66บาท/ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 1.3 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
59	7. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2565/66	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
60	7.1 ทุนตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
61	7.2 ญาติ/พี่น้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
62	7.3 กองทุนหมู่บ้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
63	7.4 กลุ่มออมทรัพย์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
64	7.5 บริษัทเอกชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
65	7.6 ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
66	7.7 สถาบันการเงินอื่นๆ (ไปรษณีย์).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร							
ตอนที่ 2.1 สภาพการปลูก							
67	1. ช่วงที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
68	1.1 ฤดูฝน (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1 ปลูกช่วง เดือนมีนาคม ถึง เดือนตุลาคม)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
69	1.2 ฤดูแล้ง (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 2 ปลูกช่วง เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
70	2. พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ใช้ ใน ปีการผลิต 2565/66	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
71	2.1 พันธุ์ที่ใช้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
72	1) พันธุ์ลูกผสมของราชการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
73	2) พันธุ์ลูกผสมของ บริษัทเอกชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
74	3) พันธุ์อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
75	2.2 อัตราที่ใช้ กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
76	3. การเตรียมดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
77	3.1 สภาพดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
78	1) ดินเหนียว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
79	2) ดินร่วน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
80	3) ดินทราย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
81	4) ดินร่วนปนทราย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
82	5) ดินเหนียวปนทราย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
83	3.2 การปรับปรุงบำรุงดินก่อน ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
84	1) ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
85	2) ปรับปรุงบำรุงดินโดย การปลูกปุ๋ยพืชสด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
86	3) ปรับปรุงบำรุงดินโดย การใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก หรือ ปุ๋ยอินทรีย์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
87	4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
88	3.3 การไถเตรียมดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
89	1) ไถตะ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
90	2) ไถพรวน 1 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
91	3) ไถตะ 1 ครั้ง และไถ พรวน 1 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
92	4) อื่นๆ (โปรดระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
93	3.4 การจัดการตอซัง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
94	1) ไถกลบตอซัง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
95	2) เผาตอซัง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
96	3) อื่นๆ (โปรดระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
97	4. การปลูก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
98	4.1 วิธีการปลูก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
99	1) ใช้แรงงานคน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
100	2) ใช้เครื่องปลูก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
101	4.2 ระยะปลูก (ระยะระหว่าง แถว x ระยะระหว่างต้น)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
102	1) ระยะ 75 x 20 เซนติเมตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
103	2) ระยะ 75 x 25 เซนติเมตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
104	3) ระยะ 75 x 30 เซนติเมตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
105	4) อื่นๆ (โปรด ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
106	4.3 การคลุมเมล็ดด้วยสารเคมี ป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
107	1) ไม่คลุม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
108	2) คลุม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
109	4.4 การถอนแยกต้นข้าวโพด เลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
110	1) มีการถอนแยก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
111	2) ไม่ถอนแยก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 2.2 การดูแลรักษา							
112	1. การใส่ปุ๋ย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
113	1.1 ใส่ปุ๋ย จำนวนครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
114	1.2 ใส่ปุ๋ยรองพื้น (ช่วงที่ 1)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
115	1) ไม่ใส่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
116	2) ใส่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
117	2.1) ปุ๋ยอินทรีย์หรือ ปุ๋ยคอกอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
118	2.2) ปุ๋ยเคมี สูตรอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
119	2.3) อื่นๆ (โปรดระบุ) อัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
120	1.3 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้า (ช่วงที่ 2) ครั้งที่ 1	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
121	1) ไม่ใส่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
122	2) ใส่ เมื่อหลังปลูก ... วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
123	2.1) ปุ๋ยอินทรีย์หรือ ปุ๋ยคอกอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
124	2.2) ปุ๋ยเคมี สูตรอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
125	2.3) อื่นๆ (โปรด ระบุ)อัตรา กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.2 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
126	1.4 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้า (ช่วงที่ 2) ครั้งที่ 2	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
127	1) ไม่ใส่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
128	2) ใส่ เมื่อหลังปลูก .. วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
129	2.1) ปุ๋ยอินทรีย์หรือ ปุ๋ยคอกอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
130	2.2) ปุ๋ยเคมี สูตรอัตรา.....กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
131	2.3) อื่นๆ (โปรด ระบุ)...อัตรา....กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
132	2. การให้น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
133	2.1 ไม่ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝน)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
134	2.2 ให้น้ำ สัปดาห์ละครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
135	1) ให้น้ำโดยวิธี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
136	(1) ปล่อยตามร่อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
137	(2) แบบสปริงเกอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
138	(3) อื่นๆ (โปรดระบุ)...	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
139	2) แหล่งน้ำที่ใช้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
140	(1) สระน้ำ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
141	(2) บ่อบาดาล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
142	(3) ลำห้วย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
143	(4) อื่นๆ (โปรด ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
144	3. การจัดการวัชพืช โรคและ แมลงศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.2 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
145	3.1 การกำจัดวัชพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
146	1) ไม่กำจัดวัชพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
147	2) กำจัดวัชพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
148	2.1) ใช้แรงงานคน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
149	2.2) ใช้เครื่องจักรกล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
150	2.3) ใช้สารเคมี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
151	2.4) อื่นๆ (โปรด ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
152	3.2 โรคระบาดที่พบในแปลง ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
153	1) ไม่พบโรคระบาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
154	2) โรคราน้ำค้าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
155	3) โรคใบไหม้แผลใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
156	4) โรคราสนิม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
157	5) โรคกาบและใบไหม้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
158	6) อื่นๆ (โปรด ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
159	3.3 การป้องกันและกำจัดโรค ระบาดที่พบในแปลงปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
160	1) ไม่มีการป้องกันกำจัด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
161	2) ใช้สารชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
162	3) ใช้สารเคมี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.2 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
163	4) อื่นๆ (โปรดระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
164	3.4 แมลงศัตรูพืชที่พบใน แปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
165	1) ไม่พบแมลงศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
166	2) มอดดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
167	3) หนอนเจาะลำต้น ข้าวโพด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
168	4) หนอนกระทู้ข้าวโพด ลายจุด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
169	5) หนอนเจาะฝัก ข้าวโพด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
170	6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
171	3.5 การป้องกันและกำจัด แมลงศัตรูพืชที่พบในแปลงปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
172	1) ไม่มีการป้องกันกำจัด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
173	2) ใช้สารชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
174	3) ใช้สารเคมี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
175	4) อื่นๆ (โปรดระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 2.3 การเก็บเกี่ยว							
176	1. อายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพด เลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
177	1.1 อายุ 110 วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
178	1.2 อายุ 120 วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.3 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
179	1.3 อายุ 130 วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
180	1.4 อื่นๆ (โปรดระบุ)....วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
181	2. วิธีการเก็บเกี่ยว (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
182	2.1 ใช้แรงงานคน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
183	2.2 ใช้เครื่องจักร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
184	2.3 อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 2.4 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว							
185	1. ลักษณะการจำหน่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
186	1.1 เก็บเกี่ยวแล้วจำหน่ายทั้ง ฝักทันที	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
187	1.2 เก็บเกี่ยวแล้วกะเทาะ เมล็ดแล้วจำหน่ายทันที	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
188	1.3 เก็บเกี่ยว แล้วนำฝักเก็บ ไว้ในยุงฉางก่อน แล้วจึงนำไป จำหน่ายทั้งฝัก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
189	1.4 เก็บเกี่ยว แล้วนำฝักเก็บไว้ ในยุงฉางก่อน แล้วนำไปกะเทาะ เมล็ด และนำไปจำหน่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
190	1.5 อื่นๆ (โปรด ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
191	2. แหล่งจำหน่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
192	2.1 ลานรับซื้อในพื้นที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
193	2.2 ลานรับซื้อนอกพื้นที่ (ต่างจังหวัดใกล้เคียง)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
194	2.3 สหกรณ์การเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.4 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
195	2.4 อื่นๆ (โปรดระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
196	3. การขนส่ง ไปยังจุดจำหน่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
197	3.1 รถของตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
198	3.2 รถรับจ้าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
199	3.3 อื่นๆ (โปรดระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 2.5 ปัญหาการผลิต							
200	1. การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
201	1.1 เมล็ดพันธุ์มีราคาสูง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
202	1.2 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
203	1.3 ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ ในการปลูก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
204	1.4 ขาดแคลนแรงงานคน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
205	1.5 ค่าจ้างแรงงานสูง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
206	1.6 อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
207	2. การดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยง สัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
208	2.1 ปุ๋ยเคมี สารเคมี มีราคา สูง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
209	2.2 ขาดแคลนแหล่งน้ำ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
210	2.3 เกิดปัญหาภาวะฝนทิ้งช่วง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
211	2.4 เกิดโรคและแมลงศัตรู ข้าวโพดระบาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
212	2.5 ขาดแคลนแรงงานคน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
213	2.6 ค่าจ้างแรงงานสูง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
214	2.7 อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 2.5 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
215	3. การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
216	3.1 ผลผลิตที่ได้ต่ำ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
217	3.2 ผลผลิตมีความชื้นสูง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
218	3.3 ขาดแคลนแรงงานคน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
219	3.4 ค่าจ้างแรงงานสูง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
220	3.5 ไม่มีเครื่องจักรที่ใช้ในการ เก็บเกี่ยว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
221	3.6 อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
222	4. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
223	4.1 ขาดยุ่งฉางที่เหมาะสมใน การเก็บรักษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
224	4.2 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
225	4.3 อยู่ไกลจากแหล่งรับซื้อ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
226	4.4 ราคาผลผลิตต่ำ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
227	4.5 อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 3 การได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร							
ตอนที่ 3.1 ด้านประเด็นการส่งเสริม							
228	1. การได้รับการอบรมด้านการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
229	1.1 ที่ผ่านมามีท่านได้เข้ารับ การอบรมด้านการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ หรือไม่จำนวน ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
230	1) ไม่เคยได้รับการอบรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
231	1.2 ท่านได้เข้ารับการอบรม จาก หน่วยงานใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
232	1) กรมส่งเสริมการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
233	2) กรมวิชาการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
234	3) กรมปศุสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
235	4) กรมพัฒนาที่ดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
236	5) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
237	1.3 ทานผ่านการอบรมความรู้ ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน เรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
238	1) การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
239	2) การดูแลรักษา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
240	3) การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
241	4) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
242	5) การลดต้นทุนการผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
243	6) อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
244	2. ที่ผ่านมามีการจัดทำแปลง ต้นแบบ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่หรือ พื้นที่ตำบลใกล้เคียง หรือไม่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
245	2.1 ไม่มี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
246	2.2 มี จำนวน.....แปลง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
247	3. ท่านไปศึกษาเรียนรู้ในแปลง ต้นแบบ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่ตำบลที่ท่านอาศัยอยู่หรือ พื้นที่ตำบลใกล้เคียงหรือไม่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
248	3.1 ไม่เคยไป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
249	3.2 เคยไปศึกษาเรียนรู้ จำนวน ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 3.2 ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร							
250	1. ในปีที่ผ่านมา ท่านได้รับการ ส่งเสริมการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ โดยวิธีการใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
251	1.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
252	1) เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยม เยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่ แปลง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
253	2) เกษตรกรไปติดต่อ เจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
254	3) ติดต่อสื่อสารกับ เจ้าหน้าที่ผ่านทางโทรศัพท์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
255	4) ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
256	5) ติดต่อสื่อสารกับ เจ้าหน้าที่ผ่านทางแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
257	6) อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
258	1.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
259	1) การฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
260	2) การฝึกปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 3.2 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
261	3) การสาธิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
262	4) การจัดเวทีชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
263	5) การศึกษาดูงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
264	6) อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
265	1.3 การส่งเสริมแบบมวลชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
266	1) แผ่นพับ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
267	2) โปสเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
268	3) เอกสารวิชาการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
269	4) แอปพลิเคชัน ไลน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
270	5) แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
271	6) แอปพลิเคชัน ติกต็อก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
272	7) แอปพลิเคชัน ยูทูป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
273	8) โทรทัศน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
274	9) วิทยุ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
275	10) หอกระจายเสียง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
276	11) อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 3.3 ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
277	1. ในปีที่ผ่านมา ท่านได้รับการ สนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์อะไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
278	1.1 ไม่ได้รับการสนับสนุน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
279	1.2 ได้รับการสนับสนุน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
280	1) เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ จาก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 3.3 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
281	2) ปุ๋ยเคมี จาก.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
282	3) แหล่งน้ำ หรือระบบ น้ำ จาก.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
283	4) สิ้นเชื้อเพื่อการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จาก.....	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
284	5) อื่นๆ (ระบุ)..... จาก.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร							
285	1. ด้านประเด็นการส่งเสริม การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
286	1.1 องค์ความรู้ที่ได้รับ เนื้อหา ไม่ตรงกับความต้องการ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
287	1.2 รายละเอียดของข้อมูลไม่ เพียงพอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
288	1.3 ขาดแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
289	2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
290	2.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
291	1) เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม การเกษตร มีการเยี่ยมเยียน เกษตรกรไม่สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
292	2) ไม่สามารถไปติดต่อ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ สำนักงาน ในเวลาที่ต้องการได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
293	3) ไม่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผ่านทาง โทรศัพท์ ในเวลาที่ต้องการได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
294	4) ไม่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทาง แอปพลิเคชัน ไลน์ ในเวลาที่ ต้องการได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
295	5) ไม่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่าน ทางแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก ในเวลาที่ต้องการได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
296	2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
297	1) การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ใช้เวลาน้อยเกินไป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
298	2) การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ใช้เวลามากเกินไป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
299	3) กลุ่มเป้าหมายการจัด อบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน มีการกำหนดจำนวนจำกัด	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
300	4) การประชาสัมพันธ์ การเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือ ศึกษาดูงาน ไม่ทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
301	2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
302	1) ไม่ทราบว่า ต้องศึกษา ข้อมูล ข่าวสาร จากแหล่งใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
303	2) ไม่สามารถเข้าถึงสื่อ ต่างๆได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
304	3) การได้รับข้อมูล ไม่ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
305	3. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
306	3.1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เมล็ดพันธุ์/ปุ๋ยเคมี) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
307	3.2 ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
308	3.3 ขาดการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
309	ปัญหาอื่นๆ (โปรดระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
310	1)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
311	2)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
312	3)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร							
313	1. ด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
314	1.1 ส่งเสริมองค์ความรู้ การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
315	1) ช่วงปลูกที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
316	2) การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
317	3) ขั้นตอนการเตรียมดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
318	4) ขั้นตอนการปลูก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
319	5) การใช้เทคโนโลยีการผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
320	1.2 ส่งเสริมองค์ความรู้ การ ดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
321	1) การให้ปุ๋ย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
322	2) การให้น้ำ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
323	3) การป้องกันและกำจัด วัชพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
324	4) การป้องกันและกำจัด โรค และแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
325	1.3 ส่งเสริมองค์ความรู้ การ เก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
326	1) อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
327	2) เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
328	1.4 ส่งเสริมองค์ความรู้ การ จัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่าง เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
329	1) วิธีลดความชื้นผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
330	2) วิธีการเก็บรักษาผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
331	1.5 ส่งเสริมองค์ความรู้ การ ลดต้นทุนการผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
332	1) การผลิตและการใช้ สารชีวภัณฑ์ในการป้องกัน กำจัด โรค และแมลงศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
333	2) การผลิตและการใช้ปุ๋ย อินทรีย์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
334	3) การตรวจวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
335	1.6 ส่งเสริมการจัดทำแปลง ต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ใน พื้นที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
336	1) การจัดทำแปลง ต้นแบบในชุมชนเพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ในพื้นที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
337	2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
338	2.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
339	1) เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียน และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
340	2) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ แก่เกษตรกร ที่สำนักงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
341	3) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ แก่เกษตรกร ผ่านทางโทรศัพท์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
342	4) เจ้าหน้าที่ให้ คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทาง แอปพลิเคชัน ไลน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
343	5) เจ้าหน้าที่ให้ คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทาง แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
344	2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
345	1) การจัดฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
346	2) การฝึกปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
347	3) การสาธิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
348	4) การจัดเวทีชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
349	5) การศึกษาดูงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
350	2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
351	1) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านแผ่นพับ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
352	2) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านโปสเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
353	3) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านเอกสารวิชาการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
354	4) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
355	5) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
356	6) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยง สัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ติ๊กต็อก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
357	7) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านแอปพลิเคชัน ยูทูป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
358	8) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านโทรทัศน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
359	9) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านวิทยุ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
360	10) ให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผ่านหอกระจายเสียง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
361	3. ด้านการสนับสนุนปัจจัย การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
362	3.1 การสนับสนุนปัจจัยการ ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
363	3.2 การสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
364	3.3 การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
365	ความต้องการอื่นๆ (โปรดระบุ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
366	1)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
367	2)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
368	3)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
369	2. เพิ่มเติมจากข้อ 2.2 โปรดระบุ ระยะเวลาที่ท่านต้องการในการ จัดการส่งเสริมแบบกลุ่ม ดังนี้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
370	1) การจัดฝึกอบรม จำนวน ...วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
371	2) การฝึกปฏิบัติ จำนวน ...วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
372	3) การสาธิต จำนวนวัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตอนที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\sum R$	IOC	การ แปรผล
		1	2	3			
373	4) การจัดเวทีชุมชน จำนวน ...วัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
374	5) การศึกษาดูงาน จำนวนวัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
รวมคะแนนเฉลี่ยทุกข้อ						373.69	

$$\text{ค่า IOC} = \frac{371.69}{374} = 0.994$$

สรุปผลการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แสดงว่า ข้อคำถามใช้ได้ เนื่องจากเกณฑ์การตัดสินค่า IOC หากมีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ ตรงวัตถุประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหา นั้น ดังนั้น ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้

ภาคผนวก ง

คำสัมภาษณ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

สุโขทัย

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 4 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. องค์กรความรู้ที่ได้รับ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ	.919
2. รายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ	.920
3. ขาดแหล่งเรียนรู้ ในพื้นที่	.924
4. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการเยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่สม่ำเสมอ	.921
5. ไม่สามารถไปติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกร ที่สำนักงาน ในเวลาที่ต้องการได้	.919
6. ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านทางโทรศัพท์ ในเวลาที่ต้องการได้	.920
7. ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกร ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์ ในเวลาที่ต้องการได้	.921
8. ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกร ผ่านทางแอปพลิเคชัน เพชบุรี ในเวลาที่ต้องการได้	.922
9. การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ใช้เวลาน้อยเกินไป	.920
10. การจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ใช้เวลามากเกินไป	.920
11. กลุ่มเป้าหมายการจัดอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน มีการกำหนดจำนวนจำกัด	.920
12. การประชาสัมพันธ์ การเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ไม่ทั่วถึง	.919
13. ไม่ทราบว่า ต้องศึกษาข้อมูล ข่าวสาร จากแหล่งใดบ้าง	.921
14. ไม่สามารถเข้าถึงสื่อต่างๆได้	.921
15. การได้รับข้อมูล ไม่ต่อเนื่อง	.922
16. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เมล็ดพันธุ์/ปุ๋ยเคมี) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร	.920
17. ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	.931
18. ขาดการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	.932
Cronbach's Alpha	.926

ตารางภาคผนวกที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 5 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามความต้องการของเกษตรกร

หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. ช่วงปลูกที่เหมาะสม	.951
2. การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม	.950
3. ขั้นตอนการเตรียมดิน	.952
4. ขั้นตอนการปลูก	.952
5. การใช้เทคโนโลยีการผลิต	.950
6. การให้ปุ๋ย	.951
7. การให้น้ำ	.951
8. การป้องกันและกำจัดวัชพืช	.951
9. การป้องกันและกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ	.951
10. อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	.951
11. เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว	.950
12. วิธีลดความชื้นผลผลิต	.951
13. วิธีการเก็บรักษาผลผลิต	.951
14. การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกัน กำจัดโรค และแมลงศัตรูพืช	.949
15. การผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์	.950
16. การตรวจวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	.950
17. การจัดทำแปลงต้นแบบในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่	.951
18. เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่แปลง	.951
19. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่สำนักงาน	.951
20. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทางโทรศัพท์	.951
21. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทางแอปพลิเคชัน ไลน์	.952
22. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ผ่านทาง แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	.952
23. การจัดฝึกอบรม	.950
24. การฝึกปฏิบัติ	.950
25. การสาธิต	.951

หัวข้อ	Alpha if item deleted
26. การจัดเวทีชุมชน	.951
27. การศึกษาดูงาน	.950
28. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านแผ่นพับ	.951
29. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านโปสเตอร์	.952
30. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านเอกสารวิชาการ	.951
31. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์	.951
32. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก	.951
33. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านแอปพลิเคชัน ทิกต็อก	.952
34. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านแอปพลิเคชัน ยูทูป	.953
35. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านโทรทัศน์	.952
36. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผ่านวิทยุ	.952
37. ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผ่านหอกระจายเสียง	.952
38. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี)	.952
39. การสนับสนุนแหล่งน้ำ หรือระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	.951
40. การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	.952
Cronbach's Alpha	.952

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุกัญญา ฝั้นเครือ
วัน เดือน ปี เกิด	14 มิถุนายน 2535
สถานที่เกิด	อำเภอคลอง จังหวัดแพร่
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พ.ศ. 2558
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

